

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

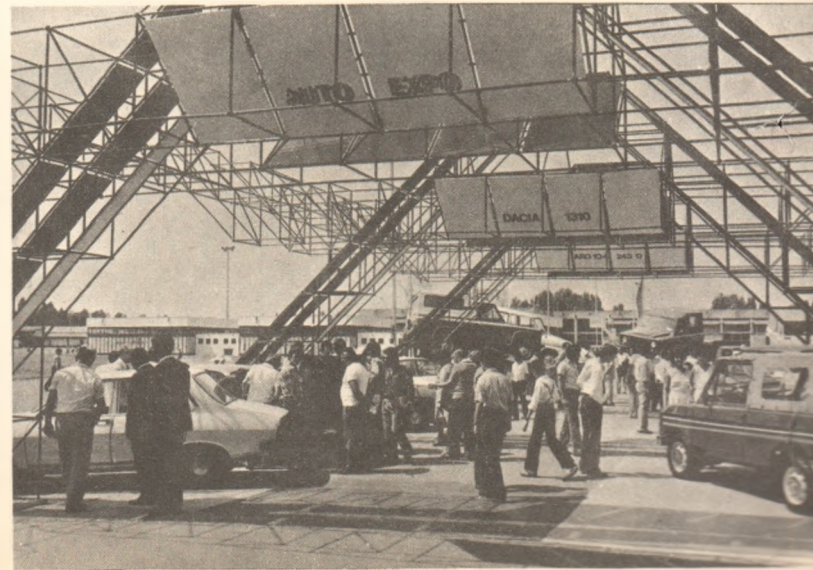
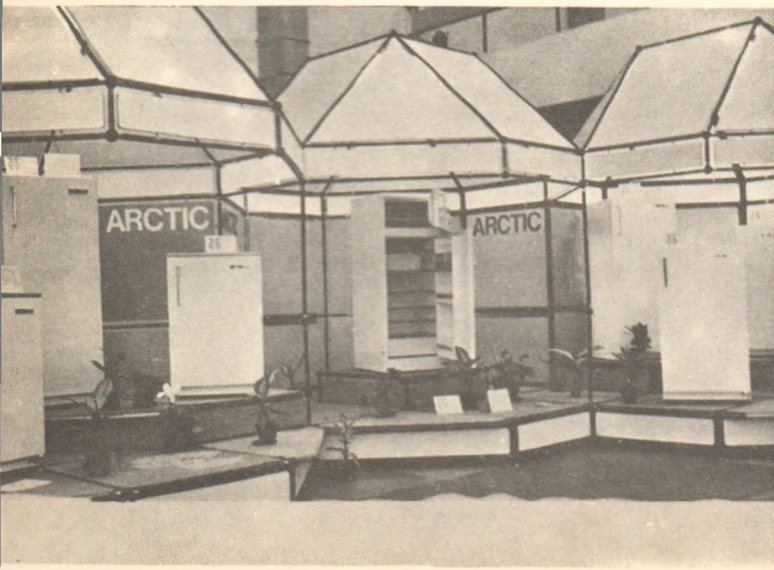
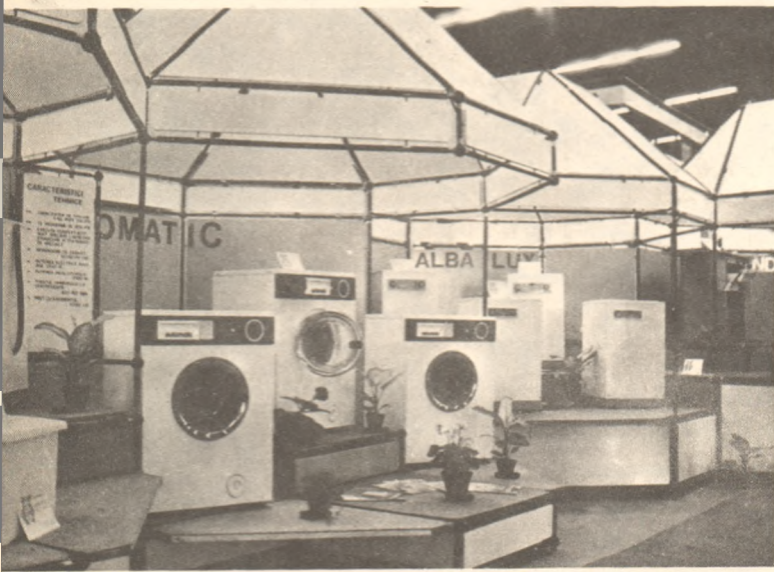
Biblioteca J. I. Brătianu
SALA DE LECTURĂ

IMPERATIVE ALE DEZVOLTĂRII BAZEI DE MATERII PRIME

Tirgul de mostre de bunuri de consum

*ILUSTRARE A DINAMISMULUI ECONOMIEI ROMÂNEȘTI
ȘI A CREȘTERII GRADULUI DE SATISFACERE
A NEVOILOR DE CONSUM ALE POPULAȚIEI*

Promovarea progresului tehnic pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice

ÎN ANII CĂRE au trecut de la istorica zi 23 August 1944 — cînd poporul nostru, condus de partidul comunist și-a scuturat pentru totdeauna jugul înrobirii și a pășit la înfăptuirea revoluționară a socialismului pe pămîntul României — au fost obținute succese deosebite în toate domeniile de activitate. Acum, cînd ne mai despart doar puține zile pînă cînd vom sărbători 36 de ani de la memorabilul eveniment, țara întreagă, poporul nostru se prezintă cu realizări de înalt prestigiu obținute ca urmare a politicii științifice a partidului, de făurire a unei Românie noi, cu un înalt grad de civilizație și bunăstare.

Un domeniu care s-a bucurat și se bucură în continuare de toată atenția este promovarea neîntreruptă a progresului tehnic, în toate ramurile economiei, materializat în tehnici și tehnologii de mare randament, cu eficiență economică sporită. Concepția strategică de perspectivă pe care mai ales Congresul al IX-lea al partidului a așezat-o la baza dezvoltării dinamice și multilaterale a economiei românești a implicat angajarea deplină a activității de creație tehnică în dezvoltarea potențialului economic al țării. Această opțiune a fost inițiată și fundamentată în mod consecvent de secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, prin sublinierea unei duble condiționări a dezvoltării, pe de-o parte de însușirea progresului tehnic sub aspectele sale cele mai avansate, pe de altă parte de contribuția cercetării tehnologice proprii la crearea unei structuri industriale moderne. În esență această opțiune s-a tradus prin elaborarea și abordarea unor programe de proporții ample, concepute în mod științific, destinate să coordoneze eforturile necesare pentru atingerea unor ținte avansate, situate în cele mai semnificative direcții ale progresului tehnic contemporan.

Înțelegerea necesității și pregătirea valorificării „huilei albe”

UN REMARCABIL exemplu în acest sens îl constituie modul de abordare a problemelor legate de **asigurarea bazei energetice**. Cu mult timp înainte ca să izbucnească pe plan mondial așa-numita criză energetică, într-o perioadă în care lucrări de prognoză considerate ca deschizătoare de drum în noua știință a pregătirii viitorului ignorau aproape complet faptele care aveau să zguduie peste un deceniu întreaga omenire, făcînd să se prăbusească o întreagă categorie de „valori” internaționale, secretarul general al partidului nostru iniția primele programe naționale de orientare a dezvoltării industriale spre rezolvarea problemelor care astăzi au căpătat o prioritate mondială.

Referindu-mă în principal la cadrul mai restrîns al industriei constructoare de mașini, dar a cărei evoluție reflectă toate schimbările importante intervenite în ultimii 15 ani în toate ramurile tehnologice naționale, trebuie consemnat ca eveniment de seamă **crearea industriei naționale de echipamente energetice grele**. Caracterul novator al programelor elaborate în această direcție din inițiativa și sub directa conducere a secretarului general al partidului rezultă nu numai din ținta cantitativă pusă în fața lor, acoperirea integrală, pe bază de producție internă, a cerințelor naționale de echipamente energetice, ci mai ales din situarea acestor ținte pe cel mai înalt nivel al tehnologiei. Programele de dezvoltare a producției de echipamente energetice, a căror realizare a început în cîincinul 1966—1970 și a continuat, cu permanenta lărgire a obiectivelor, în următoarele cincinale, au reprezentat în primul rînd **programe fundamentale de promovare a progresului tehnic** într-un domeniu hotărîtor pentru mersul înainte al economiei.

Se știe că, în perioada anterioară, industria constructoare de mașini din țara noastră abordase cu oarecare timiditate producția de echipamente energetice, atît gama sortimentală, cît și performanțele utilajelor fiind limitate la cerințe de nivel

mediu. Astfel, cu toate că exista o bună tradiție în concepția și fabricația turbinelor hidraulice, un timp producția internă s-a orientat exclusiv spre fabricația agregatelor de cîteva zeci de megawați putere unitară, marile unități ale planului de electrificare de la Bicăz și Argeș fiind echipate cu agregate importante. Trecerea la fabricarea hidroagregatelor de mare putere, pentru centrala de la Porțile de Fier și programul de dezvoltare ulterioară a producției interne de echipamente hidroenergetice a schimbat radical orientarea anterioară. Într-un interval relativ scurt s-a creat potențialul tehnic de fabricație a turbinelor hidraulice și generatoarelor cu puteri unitare de vîrf, ca de exemplu cele ale centralei de pe Lotru, ceea ce a creat premisele pentru desfășurarea programului național de valorificare energetică a „huilei albe”, folosind exclusiv mașini și utilaje concepute și produse în țară. În cadrul acestui program, ca și în toate celelalte, a avut o semnificație deosebită **crearea potențialului propriu de cercetare științifică și inginerie tehnologică de specialitate**, ca o condiție absolut necesară a reușitei promovării progresului tehnic, asigurării înnoirii rapide a multiplelor tehnici necesare pentru concepția și fabricația agregatelor realizate pentru prima dată în țară, precum și pregătirii dezvoltărilor viitoare. Industria noastră constructoare de mașini se mîndrește astăzi nu numai cu fabricarea de agregate hidraulice grele, echipate la cel mai înalt nivel de performanțe tehnice, ci și cu institutul său de cercetări științifice și inginerie de specialitate, în ale cărui laboratoare, echipate pentru cele mai moderne mijloace de investigație, lucrează specialiști de înaltă valoare, formați în climatul efervescent al Porților de Fier și al turbinelor pentru Lotru. Acum aceștia pregătesc produsele noi ale cincinalului următor. Printre obiectivele noi merită să fie menționate tipurile de turbine „bulb” pentru Olt și Dunăre, precum și gama nouă de microhidroagregate, care se află în curs de asimilare în cadrul programelor de valorificare cît mai completă a energiei hidraulice naționale și care completează în zona puterilor mici și foarte mici sistemele de hidroagregate produse în țară.

Abordarea sistemică a strategiei energetice a țării

O **EVOLUȚIE SIMILARĂ** a fost parcursă, în ultimii 15 ani și în domeniul **agregatelor termoenergetice**. Trecînd peste rezervele formulate în trecut în legătură cu oportunitatea fabricării în țară a turboagregatelor de puteri unitare mari și foarte mari, precum și în legătură cu posibilitatea de a trece direct la asimilarea unor agregate de 300 MW, fără a beneficia de tradiția puterilor intermediare, ultimele cincinale au fost marcate dezvoltării unui puternic potențial de producție de mașini energetice grele care a schimbat radical structura producției naționale de echipamente energetice. Deși primele turbine cu abur grele au fost realizate pe bază de licență, a fost organizat în paralel un puternic sector de cercetare științifică și inginerie tehnologică care asigură, în prezent, toată dezvoltarea tehnică a acestui domeniu, inclusiv abordarea echipamentelor pentru noi surse de energie.

Programele de dezvoltare în producția de echipamente energetice inițiate sub îndrumarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, scot în evidență **caracterul sistemic**, concepția unitară care caracterizează întreaga sa gândire. Într-adevăr, **pentru prima dată conceptul de sistem energetic național nu s-a limitat la electrificarea țării și la producția de echipamente pentru producerea și distribuirea energiei electrice, ci la cadrul mai larg al asigurării energetice a întregii economii**. În cadrul unei astfel de concepții globale, au ieșit în evidență implicațiile multilaterale ale construcției de mașini în strategia energetică a țării. Construcția de mașini trebuia să asigure mai bine structura sistemului energetic național în toată complexitatea lui, începînd de la sursele primare de energie și pînă la ultimul consumator.

Cadrul restrîns al prezentului articol nu poate desigur să cuprindă o prezentare, chiar sumară a tuturor acestor implicații, precum și a programelor întocmite pentru realizarea lor coordonată. Menționăm doar faptul că în cadrul acestei

concepții integratoare. programele privind crearea sistemelor de utilaje de mare randament pentru exploatarea la zi a cărbunului, se leagă strâns de programele pentru crearea noilor tipuri de cazane pentru arderea cărbunului cu conținut energetic redus, precum și de acela pentru mecanizarea gospodăriilor de cărbune ale centralelor. În același mod, **programul național de foraj la mare adâncime** se leagă strâns de programele privind crearea de noi echipamente pentru forajul și exploatarea petrolului pe mare, precum și de cercetările care vizează crearea de noi tehnologii și echipamente pentru mărirea ponderii hidrocarburilor extrase din subsol. Acest mod sistemic de abordare își găsește expresie în programul național pentru valorificarea surselor noi de energie, în care industria constructoare de mașini este multilateral angrenată, nu numai cu o mare diversitate de echipamente, ca pompe pentru ape geotermale, panouri, solaje și alte tipuri noi de schimbătoare de căldură, componente pentru instalații de biogaz și altele, dar și cu cercetări tehnologice de mai largă perspectivă.

Implicațiile construcției de mașini în direcția valorificării superioare a surselor energetice se prelungesc însă mult mai departe de sfera producerii energiei: mă refer la problemele pe care le pune utilizarea ei. Intrucit orice consum de energie se realizează printr-o mașină sau printr-un aparat oarecare, care transformă energia dintr-o formă în alta, pierzând o bună parte din ea, problema diminuării pierderilor de energie, a creșterii randamentelor energetice, constituie obiectul unor programe de lucru de mare actualitate. Pe această linie se înscriu — printre altele — acțiunile care au drept obiectiv creșterea randamentului motoarelor termice în special a celor folosite pe autovehicule și tractoare, precum și trecerea de la motoare cu explozie la motoare Diesel care conduc la o reducere medie a consumurilor de carburanți de 20—20%.

Crearea Institutului național de motoare termice, coordonatorul și realizatorul părților de cercetare și inginerie tehnologică a acestor programe, este de asemenea rezultatul concepției creatoare, profund științifice a conducerii partidului, care pornind de la rolul extrem de important al acestor surse de energie mecanică pentru extinderea mecanizării și automatizării complexe în ramurile economiei cu cel mai mare consum de muncă manuală, a trasat sarcini ferme privind reducerea maximă a consumurilor energetice prin atingerea unor performanțe maxime.

Echipamente complexe și tehnologii neconvenționale pentru creșterea valorificării materiei prime și energiei

TRECÎND la problema valorificării superioare a resurselor de materii prime și materiale, este de subliniat aceeași integrare prospectivă a cercetării tehnologice și progresului tehnic în tema majoră pusă în fața întregii economii. Unul din obiectivele consecvent urmărite și care se reflectă în toate programele de dezvoltare care au stat la baza planurilor pe ultimele trei cincinale a fost creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, prin continua modernizare a structurii producției, prin creșterea ponderii produselor care înglobează un volum mare de muncă vie și mai ales un volum însemnat de muncă de concepție. Această orientare, aflată la convergența a două cerințe, prima fiind consecința resurselor restrinse de materii prime de care dispune România, a doua fiind necesitatea construirii viitorului economic pe baza celor mai avansate cuceriri ale tehnicii, a determinat opțiuni de extremă importanță în dezvoltarea industriei constructoare de mașini din ultimii 15 ani.

Eforturile făcute în principal în direcția producerii de echipamente electronice profesionale, dezvoltarea industriei de tehnică de calcul, progresele făcute în domeniul mecanicii fine sînt definitorii în acest sens. În continuare această direcție de lucru oferă cele mai importante perspective, subliniate nu odată de secretarul general al partidului, referindu-se la condițiile create pentru creșterea ponderii de echipamente tehnologice complexe, care să înglobeze nivele sporite de echipare cu electronică, mecanică fină și tehnică de calcul. Este cunoscut faptul că — printr-o reflectare directă a principiului teoretic conform căruia valoarea unui sistem este mai mare decît suma valorilor părților sale componente — valoarea specifică a unor astfel de instalații complexe, indiferent de faptul dacă se referă la echipamente chimice, metalurgice sau de industrie alimentară, include o pondere însemnată de muncă inginerescă, fără suport de consumuri materiale, situându-se la nivele mult mai înalte decît valoarea specifică a mașinilor și utilajelor care le compun. În contextul noii orientări privind eficiența economică a comerțului exterior enunțate de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară largită a Consiliului Național al Oamenilor Muncii programele de progres tehnic inițiate în această direcție capătă o importanță deose-

bită. În această ordine de idei sînt deosebit de importante sarcinile trasate cu privire la dezvoltarea accelerată a cercetărilor privind crearea bazei proprii de materii prime speciale necesare ramurilor de vîrf ale tehnologiei contemporane, electronicii, construcțiilor aerospațiale, utilizării energiei nucleare în scopuri pașnice.

Acțiunea directă a progresului tehnic în direcția valorificării superioare a materiilor prime reiese pregnant în evidență atunci cînd se analizează nivelul de utilizare a metalului și mai ales nivelul pierderilor tehnologice. Desigur că nu pot fi considerate mulțumitoare nici nivelele globale de utilizare a metalului obținute pe ramură și nici unele aspecte particulare, mai ales în domeniile mari consumatoare de metal. Una din direcțiile principale ale progresului tehnologic constă în reducerea așa-numitelor adaose de prelucrare, în creșterea preciziei pieselor și implicit în reducerea prelucrărilor mecanice care transformă aceste adaose în șpan. Este necesar ca în viitor să se realizeze mult mai mult în direcția extinderii tehnologiilor cunoscute de turnare și forjare de precizie, precum și în elaborarea de noi tehnologii de acest fel. În acest sens apreciez că o importanță deosebită trebuie acordată punerii la punct a forjării de precizie a roților dințate, conform programului de cercetare la care colaborează mai multe institute și întreprinderi, tehnologii care ar putea crește coeficientul de utilizare al oțelului la aceste piese de la circa 45%, la 90% sau mai mult, aducînd în același timp o reducere drastică a prelucrării prin așchiere. Rezolvarea acestei probleme implică, printre altele, intervenția prelucrărilor neconvenționale în realizarea matrițelor de forjare, precum și respectarea riguroasă a parametrilor de bază ai procesului tehnologic, cu ajutorul tractoarelor adecvate. Este de fapt un exemplu tipic de metodă de rezolvare a problemei valorificării superioare a materiilor prime la nivelul tehnicii contemporane: nu este suficient să aplici un anumit procedeu de lucru: este necesar să creezi un sistem de producție corespunzător exigențelor de nivel superior ale noii tehnologii.

Concentrarea eforturilor pentru elaborarea de noi tehnologii de recirculare a resurselor refolosibile

ÎN RECENTELE sale expuneri, tovarășul Nicolae Ceaușescu a acordat o importanță deosebită utilizării resurselor refolosibile. Este o rezervă capabilă să aducă sporuri importante în nivelul de utilizare a materiilor prime, implicit a metalului. Astăzi ni se pare de neînțeles faptul că tehnologia deceniilor de după ultimul război a neglijat complet aceste posibilități, deși unele din ele au fost parțial folosite în cadrul economiei de război. În prezent analizele efectuate în cadrul Institutului central pentru construcțiile de mașini au scos în evidență unele posibilități promițătoare fiind declanșate cercetări pentru elaborarea tehnologiilor de recuperare. Astfel, încă în acest an va intra în funcțiune la Institutul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru sectoare calde o instalație pilot de retopire în baie de zgură a resturilor de oțeluri aliate, de exemplu rulmenți, roți dințate, resturi de scule etc. Contăm că experimentările industriale care se vor efectua în anul viitor vor putea definitiva o tehnologie eficientă de obținere a metalului nou din asemenea resturi.

Pe aceeași linie se înscriu cercetările în curs la Institutul de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru construcțiile de mașini privind recuperarea metalelor prin reintroducere lor în circuitul de depunere, la atelierele de acoperiri galvanice. Se estimează de exemplu că numai în cadrul proceselor de cromare dură și decorativă practicate în întreprinderile constructoare de mașini din țară se pierd anual circa 500 tone de anhidridă cromică, în valoare de 15 milioane lei. Alte pierderi de metale scumpe rezultă din procesele de cadmiere, nichelare etc. Tema pe care colectivul de cercetare și-a propus-o și care are mari perspective de rezolvare cu succes constă în refolosirea acestor metale chie în cadrul tehnologiei generale de acoperiri: deci nu printr-un proces secundar de recuperare. Exemplele date la care s-ar mai putea adăuga multe altele, demonstrează perspectivele importante pe care inițierea acestor direcții de cercetare le oferă și în domeniul industriei constructoare de mașini.

Înscrîndu-se plenar în concepția creatoare, de înalt nivel științific, a conducerii partidului nostru, cercetarea tehnologică din industria constructoare de mașini a avut în ultimii 15 ani un vast câmp de afirmare, contribuind la confirmarea strategiei de progres multilateral a patriei noastre elaborate de ultimele patru congrese ale partidului. Ea se va situa și pe mai departe în primele rînduri ale luptei pentru creșterea eficienței în industrie, pentru noua calitate în întreaga noastră economie.

ing. Ion CRIȘAN

director general al Institutului central de cercetări pentru construcții de mașini

„...Noua ordine trebuie să așeze relațiile dintre toate statele pe principii de egalitate și echitate, să asigure accesul țărilor slab dezvoltate și în curs de dezvoltare la tehnologiile moderne, la cuceririle științei contemporane, să favorizeze progresul lor rapid și multilateral, creind, totodată, condiții pentru o evoluție echilibrată a tuturor zonelor lumii, a economiei mondiale“.

NICOLAE CEAUȘESCU

UN CONCEPT ORIGINAL ȘI ATOTCUPRINZĂTOR PRIVIND NOUA ORDINE ECONOMICĂ ȘI POLITICĂ INTERNAȚIONALĂ

Este o realitate a zilelor noastre care nu mai necesită argumentări și demonstrații, că importante succese obținute de România socialistă pe drumul dezvoltării social-economice, prestigiul de care se bucură în lume, ca urmare a politicii sale externe, sint indisolubil legate de numele președintelui Nicolae Ceaușescu. Pornind de la realitățile și cerințele vieții, de la interesele fundamentale ale poporului român, angajat ferm pe făgașul noii orinduirii, partidul nostru, România socialistă a militat permanent pentru cristalizarea și afirmarea în practică a unor concepte noi în viața internațională.

Prin analiza principalelor fenomene și procese din viața internațională, prin identificarea marilor contradicții și procese ce se manifestă în lume, a mutațiilor ce au loc în structura social-politică a lumii contemporane, președintele României a adus o contribuție de inestimabilă valoare în aprecierea tendințelor fundamentale ale economiei mondiale, la îmbogățirea creatoare a marxism-leninismului, la afirmarea gândirii economice și social-politice românești. Un exemplu concludent în acest sens îl constituie elaborarea unei concepții originale și atotcuprinzătoare cu privire la necesitatea și căile instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale, imperativ major al epocii noastre. Potrivit concepției Partidului Comunist Român, a tovarășului Nicolae Ceaușescu personal, țara noastră s-a angajat încă de la început, cu toată fermitatea în favoarea unei noi ordini economice și politice internaționale, iar preocuparea pentru făurirea acestora a devenit o latură esențială a politicii externe a partidului și statului nostru. În activitatea sa internațională, România socialistă a acționat în mod constant de-a lungul anilor pentru abolirea politicii imperialiste de dominație și aspirare și instituirea unor noi relații între state, de deplină egalitate și echitate, astfel că atitudinea României față de problema noii ordini nu este o poziție de conjunctură, ci se încadrează firesc în ansamblul preocupărilor internaționale permanente ale țării noastre.

Poziția României cu privire la conținutul și căile de edificare a noii ordini economice și politice internaționale

a fost elaborată sub îndrumarea și cu participarea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu¹⁾. Concepția președintelui Ceaușescu este rodul permanenței sale preocupări față de viitorul omenirii, față de pacea și prosperitatea ei, pentru eliminarea injustiției și dezechilibrelor din relațiile dintre state. Această activitate include în același timp preocuparea de a se ajunge la forme de cooperare și colaborare viabile între state în vederea atingerii acestor obiective.

Privită în ansamblu, concepția României în problema sferei de cuprindere și a căilor instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale are anumite trăsături caracteristice care o definesc.

În primul rând, conceptul românesc are un profund caracter științific, caracter din care de altfel decurg celelalte trăsături. Întreaga operă teoretică și activitate practică desfășurată neîntrerupt de tovarășul Nicolae Ceaușescu în acest domeniu se întemeiază pe studierea atentă a legilor obiective ale dezvoltării, pe cunoașterea științifică a cerințelor de progres atât ale economiei românești, cât și ale economiei mondiale în ansamblu, întreaga analiză fiind făcută în lumina materialismului dialectic și istoric, prin identificarea marilor contradicții și mutații existente azi pe arena internațională și a formulării unor direcții concrete de acțiune. În al doilea rând, conceptul românesc are un caracter multidimensional atât din punctul de vedere al domeniilor, sferelor pe care le include, cât și din punctul de vedere al acțiunii de urmat. Din punctul de vedere al sferelor de cuprindere, procesul instaurării unei noi ordini în concepția românească include toate laturile vieții economice, politice și sociale a lumii contemporane. În același timp, edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale reclamă cu necesitate instaurarea unor noi raporturi între state în toate domeniile. Această necesitate este determinată de interdependența crescândă care există între factorii economici, sociali, politici, militari, între interesele statelor pe aceste planuri, interese care nu pot fi dissociate unele de altele. Nici o problemă nu poate fi soluționată complet și durabil decât

dacă se are în vedere rezolvarea de o manieră corespunzătoare a implicațiilor sale pe diverse planuri. Caracterul multidimensional, din punctul de vedere al acțiunii de urmat, presupune corelarea, coordonarea acțiunilor întreprinse pe diferite planuri. Astfel, de exemplu, efortul financiar al diferitelor țări — în ideea alocării unor fonduri din partea statelor dezvoltate în favoarea țărilor în curs de dezvoltare în scopul depășirii acestei stări — sau fondurile alocate în același scop de diferite organisme internaționale, devin nefolositoare sau efectele lor sint mult diminuate în contextul în care nu sint instaurate reguli noi în domeniul comerțului internațional, al taxelor și tarifelor vamale, al transferului de tehnică și tehnologie.

În al treilea rând, conceptul românesc privind necesitatea instaurării unei noi ordini economice și politice internaționale are un caracter revoluționar. Concepția românească avansează ideea că o nouă ordine trebuie să fie în folosul tuturor statelor, exprimând corespunzător interesele acestora. „Este necesar — se arăta în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Congresul al XI-lea al P.C.R. — să se pornească de la faptul că noua ordine nu înseamnă schimbarea vechiului ambalaj cu altul nou — chiar dacă ar fi de aur“²⁾. Aceasta înseamnă în fond schimbarea actualelor structuri ale economiei mondiale, generatoare de dezechilibre și subdezvoltare, modificarea principiilor care stau la baza actualii ordini economice internaționale, elaborarea de noi principii de drept, lichidarea mecanismelor economice care reproduc și adâncesc decalajele economice.

Legat direct de caracterul revoluționar al conceptului românesc este caracterul său profund realist, care rezidă în aceea că propunerile formulate și acțiunile întreprinse de România reprezintă o viziune de perspectivă a Partidului Comunist Român, a președintelui

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, București, 1974, p. 34—36 și Contribuții ale României la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane, Ed. politică, București, 1975, p. 7—18.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XI-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, București, 1974, p. 34.

României socialiste asupra evoluției economiei mondiale, constituind în același timp o generalizare teoretică, politică și economică a unei activități practice îndelungate desfășurată pe arena internațională. Pe baza profunde analize a relațiilor contemporane **România consideră că o problemă fundamentală a lumii de azi este intensificarea eforturilor pentru lichidarea subdezvoltării, a împărțirii lumii în țări bogate și sărace, ca urmare a îndelungatei politici imperialiste de dominație colonială.** La sesiunea solemnă comună a C.C. al P.C.R., M.A.N. și activului central de partid din 10 mai 1977, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că „**lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale reprezintă o continuare firească a luptei pentru lichidarea tuturor vestigiilor colonialismului și neocolonialismului, pentru abolirea definitivă a politicii imperialiste pe plan mondial și, de aceea, vom acționa cu toate forțele în vederea înlăturării acestui deziderat arzător al epocii noastre.**”

În concepția Partidului Comunist Român lichidarea subdezvoltării, a decalajelor este în primul rând sarcina țărilor în curs de dezvoltare înseși. Aceasta presupune mobilizarea și valorificarea la maximum a mijloacelor și resurselor proprii, concentrarea eforturilor pentru dezvoltarea forțelor de producție, pentru crearea unei industrii moderne și a unei agriculturi de înaltă productivitate. Toate acestea presupun, desigur, ca fiecare țară în curs de dezvoltare să aloce o parte însemnată din venitul său național pentru dezvoltare.

În același timp, în concepția partidului nostru, un rol de mare importanță pentru accelerarea progresului țărilor în curs de dezvoltare îl are colaborarea internațională, bazată pe echitate, avantaj reciproc și sprijin multilateral. În cadrul acestei colaborări, țările dezvoltate trebuie să sprijine sub diferite forme (asistență tehnică, financiară, tratament preferențial în toate domeniile etc.) efortul țărilor în curs de dezvoltare în vederea depășirii stării în care se află.

Un alt element definitoriu pentru conceptul românesc privind procesul instaurării unei noi ordini economice îl constituie **caracterul său democratic.** Instaurarea unei noi ordini în concepția României trebuie să fie opera tuturor popoarelor atât pentru faptul că ea interesează toate statele, cât și datorită meriților sale de a asigura stabilitatea și o dezvoltare echilibrată și armonioasă a întregii omeniri. Spre deosebire de reglementările internaționale anterioare, stabilite de obicei în cadrul unor reuniuni internaționale (congrese, conferințe), prin impunerea voinței celor mai puternice state și nesocotirea intereselor legitime ale celorlalte state, prezente sau absente la masa tratativelor noua ordine presupune un cadru de largă democrație. Dimensiunile și importanța unor probleme ca materiile prime, energia, transferul de tehnică și tehnologie, alimentația etc. reclamă imperios ca toate aspectele, implicațiile și modalitățile de rezolvare să fie examinate cu

participarea tuturor statelor și nu într-un cadru îngust, limitat la un număr restrâns de state.

Caracterul democratic al concepției românești vizează atât **procesul instaurării unei noi ordini** — ca mod de abordare și soluționare a problemelor, cât și **conținutul viitoarei ordini**, prin participarea, pe picior de egalitate, a tuturor statelor la reglementarea problemelor economice majore cu care este confruntată lumea contemporană. Asigurarea acestui spirit democratic este direct legată de cadrul juridic internațional care poate și trebuie îmbunătățit în continuare prin adoptarea de noi instrumente cu caracter obligatoriu, care să asigure aplicarea de către toate statele a principiilor fundamentale ale dreptului internațional.

În acest scop, România a propus adoptarea unui Cod de conduită, cu caracter universal, în care să fie statuate drepturile și îndatoririle fundamentale ale statelor, cum sînt: **dreptul sacru al fiecărui stat la existența liberă și suveranitate națională; dreptul inalienabil al fiecărui popor de a-și decide de sine stătător soarta, de a-și alege și dezvolta liber sistemul politic, economic și social, corespunzător voinței și intereselor proprii, fără nici un amestec din afară, obligația fiecărui stat de a milita pentru lichidarea totală a colonialismului; egalitatea deplină în drepturi a tuturor statelor, indiferent de mărime, situație geografică și nivel de dezvoltare, orânduire socială, apartenență sau neapartenență la alianțele militare etc.**

În același timp, în asigurarea cadrului democratic al procesului instaurării unei noi ordini și al conținutului acesteia, țara noastră consideră că un rol important trebuie să-l aibă O.N.U. și celelalte organizații internaționale. De o mare valoare sînt în acest sens propunerile concrete ale României privind creșterea rolului O.N.U. în viața internațională, conținute în documentul distribuit la sesiunea a XXX-a a Adunării Generale a O.N.U. și care s-a bucurat de un larg ecou și de o înaltă apreciere internațională.

Caracterul pașnic — alt element definitoriu al concepției românești — presupune ca instaurarea noii ordini economice și politice internaționale să se facă pe calea dialogului și nu a confruntării, prin luarea în considerare a intereselor legitime ale fiecărei țări. În concepția țării noastre, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, instaurarea unei noi ordini internaționale nu se poate realiza decât pe cale pașnică, pe baza așezării relațiilor dintre state pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu folosirea forței. Totodată, instaurarea noii ordini internaționale nu poate fi reală și trainică decât dacă ea este însoțită de măsuri hotărâte de destindere politică și militară. Consecvent, în politica sa pentru instaurarea unei lumi a păcii, tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază în toate ocaziile efectele negative ale cursei înarmărilor și ale cheltuielilor militare, care reprezintă o grea povară pentru toate popoarele lumii, faptul că înarmarea provoacă distorsiuni în dezvoltarea economică a tuturor statelor frînează dezvoltarea cooperării între state, creează bariere artificiale în calea transferului de tehnologie, constituie un obstacol în calea lichidării

subdezvoltării, pentru rezolvarea celorlalte probleme de care depinde viitorul omenirii.

Noua ordine se impune să ofere garanții depline fiecărei țări că va putea să se dezvolte liber, că nu va fi niciodată și în nici o împrejurare obiectul unui act de agresiune, de constrângere sau presiune, că libertatea și independența sa politică și economică sînt la adăpost de orice pericol.

În sfîrșit, concepția românească are un **caracter procesual.** Analizele secretarului general al partidului asupra lumii contemporane permit să se desprindă concluzia că există state ale lumii care beneficiază de actuala ordine, care în actualul context acceptă anumite modificări de natură să favorizeze consolidarea poziției lor dominante sau să n-o afecteze; există, de asemenea, state care doresc să cucerească noi poziții, mai puternice decît cele pe care le ocupă, și în sfîrșit state (în rîndul cărora pe primul loc se situează statele cele mai sărace și cele în curs de dezvoltare) care sînt complet defavorizate de actuala ordine și care doresc o restructurare a acesteia.

La această diversitate de poziții și interese ale statelor lumii, determinate pe de o parte de ordinea statuată la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial, iar pe de altă parte de eterogenitatea economică și politică a lumii, **caracterul procesual**, prin prisma concepției românești, este dat și de amplexarea preferențelor ce le presupune instaurarea unei noi ordini. Aceste schimbări ar trebui să vizeze: stabilirea de noi raporturi între state, adoptarea de noi principii și norme de conduită a statelor pe plan internațional; modificări substanțiale în diviziunea internațională a muncii; adaptarea mecanismelor de colaborare și a cadrului instituțional la noile cerințe ale progresului, democratizarea întregii vieți internaționale, promovarea unei noi etici internaționale. Astfel, noua ordine nu se poate realiza într-un termen foarte scurt, ci implică o întreagă etapă istorică de transformări radicale în sistemul relațiilor internaționale. În același timp, noua ordine nu se va naște automat, prin prăbușirea „de la sine” a vechii ordini sau prin simpla adoptare de rezoluții în diverse foruri internaționale.

România a adresat cu prilejul celui de al XII-lea Congres al P.C.R. un apel solemn către toate țările lumii de a-și uni eforturile și de a conlucra tot mai strîns, într-o atmosferă de înțelegere și colaborare, pentru a se pune capăt cît mai curînd stării de subdezvoltare, pentru a se deschide tuturor popoarelor perspectiva progresului economic și social tot mai rapid³⁾.

Preocuparea pe plan internațional pentru crearea noii ordini s-a vădit și în ecoul favorabil pe care l-a avut propunerea prezentată din inițiativa „Grupului celor 77” de a se convoca, în acest an, sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U., consacrată acestei probleme — propunere la elaborarea căreia România a luat parte activă. O confirmare strălucită a importanței deosebite de care se bucură poziția realistă a României socialiste, concepția și activitatea președintelui Nicolae Ceaușescu, în contextul preocupărilor pentru făurirea unei noi ordini în lume.

Mariana NEGRUȘ

³⁾ Nicolae Ceaușescu. Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, București, 1979, pag. 110—111.

Dezvoltarea accelerată și cu eficiență sporită
a bazei de materii prime și energetice

SPORIREA PRODUCȚIEI DE CĂRBUNE LA NIVELUL CERINȚELOR ECONOMIEI (II)

În analiza „R. E.”: activitatea din Bazinul carbonifer al Olteniei

CREȘTEREA CANTITATIVĂ ȘI CALITATIVĂ A CĂRBUNELUI extras și pe această bază a producției de energie electrică obținută din surse ieftine, disponibile în țară, — obiectiv de maximă însemnătate pentru întreaga economie — face necesară amplificarea eforturilor tuturor factorilor implicați: unități miniere, întreprinderi furnizoare de instalații tehnologice de extracție, transport și prelucrare, centrale termice de producere a energiei, unități geologice de prospectare, institute de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare ș.a., pentru perfecționarea activității proprii precum și pentru îmbunătățirea conlucrării dintre ele. În dorința de a identifica noi soluții și direcții de acțiune menite să contribuie la sporirea cantității de cărbune livrat beneficiarilor, continuăm în acest număr analiza „R.E.” asupra activității desfășurate în bazinul carbonifer al Olteniei punând față în față opiniile specialiștilor mineri și a celor din unitățile furnizoare de utilaje de exploatare a cărbunelui, în problema deosebit de importantă a dotării cu instalații tehnologice, de mare randament, a exploatarii și întreținerii lor.

● Opinia minerilor :

Adaptarea la specificul activității și punerea în funcțiune la termen a utilajelor tehnologice

EXTRACȚIA CĂRBUNELUI în carieră „la zi”, la nivelul sarcinilor de plan face în primul rând necesară existența în cadrul unităților miniere a agregatelor tehnologice de escavare și transport la nivelul prevederilor din planul de dotare. Din acest punct de vedere se cere semnalat **decalajul care există între prevederi și realizări** în livrarea, montarea și punerea în funcțiune a excavatoarelor și a mașinilor de haldat. Din 7 și respectiv 3 bucăți cite trebuiau onorate de către furnizori în anul 1979, nu s-a livrat până în prezent decât seturi de subsansamble incomplete de la primele două excavatoare.

Situația se prelungește și în acest an când din sarcina unităților furnizoare de a livra un număr de alte excavatoare de mare capacitate, până în prezent unitățile miniere nu are primit nici unul. Dat fiind că în anul 1980 se cer puse în funcțiune un număr de 7 linii tehnologice cu o capacitate totală de 14 milioane m.c. excavați care trebuie să producă — conform prevederilor — în a doua jumătate a anului, apare necesare ca **unitățile furnizoare să-și concentreze cu prioritate eforturile pentru realizarea și expedierea urgentă la exploatarea miniere din Oltenia a tuturor utilajelor contractate, ale căror termene sînt în prezent expirate.**

Un alt aspect cu consecințe negative în activitatea de punere în exploatare a noilor capacități de extracție a cărbunelui, îl reprezintă **slaba organizare a activității de montaj a utilajelor în cariere, care în loc să se realizeze în 4-6**

luni durează chiar mai mult de 12 luni. De ce? O primă cauză o constituie faptul că furnizorii livrează subsansamble pe care le execută în zeci și sute de repere mici, cu toate că anterior le montează atunci când le supun probelor tehnice și de fiabilitate. Este vorba între altele de confecții metalice pentru excavatoare — furnizor întreprinderea „Unio” Satu-Mare și benzi de transport — furnizor întreprinderea de utilaj minier Filipeștii de Pădure. Totodată este de reținut și faptul că de multe ori piesele componente sosesec la beneficiar în altă ordine decît cea necesară potrivit tehnologiei de montaj.

Soluția posibilă ar fi ca **unitatea furnizoare să-și monteze utilajul — desigur cu ajutorul beneficiarului acolo unde este nevoie — și să-l predea acestuia din urmă în funcțiune în momentul realizării parametrilor proiectați.** Pînă atunci, însă, actualul mod de înțelegere de către unii furnizori a obligațiilor ce le revin — e drept, comod pentru producători — se cere de urgență înlocuit cu o atitudine mai responsabilă care să țină seama de interesele economiei naționale conform căruia instalațiile trebuie să sosească pe șantier gata montate de către întreprinderea care le-a realizat, bine verificate tehnic și funcțional. S-ar realiza în acest fel o productivitate și o calitate net superioară a montajului, s-ar scurta substanțial durata de punere în funcțiune a noilor agregate.

Atingerea rapidă a parametrilor proiectați și menținerea unor indici înalți de utilizare la agregatele existente în funcție determină după cum se știe direct cantitatea de cărbune extras. Ca urmare, decalajele înregistrate în 1979 și în perioada ce a trecut din acest an la unele grupe principale de utilaje tehnologice — între indicii planificați și cei realizați efectiv se cere mai atent analizată: este vorba de excavatoare (plan 85%, realizat 62%), buldozere

(85% și respectiv 62%), autobasculante (75% și respectiv 50%), subsansamble de înaintare (85% și respectiv 81%) combine de abataj (86,5% și respectiv 85%) ș.a. Care au fost principalele cauze?

Specialiștii Întreprinderii miniere Rovinari au arătat că la unele utilaje (buldozere, mașini de haldat, instalația hidraulică de la talpa complexului de susținere la combinele de înaintare, stația de acționare la transportoarele de benzi pentru subteran — furnizor C.I.U.T.P.M. Ploiești), au apărut anumite diferențe între performanțele prevăzute în proiect și cele cerute de condițiile concrete de exploatare din mine și cariere. La buldozerele existente, de pildă, capacitatea motoarelor este mai redusă față de cea necesită de tehnologia de exploatare din cariere. De asemenea, se apreciază că actualele tipuri de autobasculante livrate nu sînt în concordanță cu specificul condițiilor dificile de lucru impuse de efectuarea lucrărilor de descoperță în cariere, ceea ce determină dese întreruperi în funcționare, diminuarea cantității de cărbune extras și transportat la beneficiari față de prevederile de plan. În aceste condiții, cu sprijinul a 600 de mecanici auto și cu un consum de piese schimb de 60 milioane de lei, în anul 1979, s-a menținut un parc activ de abia jumătate din numărul autobasculantelor existente în dotare și s-a realizat o producție de circa 1 250 t/t capacitate de transport (față de 3 000 t/t capacitate de transport cit era planificat). **Pentru cerințele specifice exploatarea la zi din bazinul Olteniei se consideră că sînt necesare tipuri de autobasculante cu sisteme de transmisie și hidraulice de dimensiuni și robustețe mai mari decît cele furnizate pînă acum.**

Totodată s-a apreciat că necesară punerea la punct a unor tehnologii și utilaje perfecționate care să permită o extragere selectivă a cărbunelui, diminuarea volumului de steril vehiculat și valorificarea mai bună a straturilor subțiri de substanță utilă. Pentru realizarea acestor cerințe, specialiștii din cadrul Combinatului minier consideră că deosebit de necesar ca cercetătorii și proiectanții din cadrul M.I.C.M. să studieze mai aprofundat, la fața locului, condițiile specifice de lucru în carieră și să elaboreze și să livreze utilaje de extracție și transport a cărbunelui mai adaptate specificului muncii în exploatarea la zi, cu durabilități și randamente sporite.

În alte cazuri indicele de utilizare a unor mașini — și evident cantitatea de cărbune livrat — a fost considerabil diminuat datorită unui „service” necorespunzător acordat de unitățile furnizoare (cum ar fi de exemplu întreprinderea „Progresul” Brăila ș.a.) la întreținerea și repararea unui număr de 130 de excavatoare cu cupă și a peste 400 de buldozere. Și aceasta deoarece sînt rămase în urmă la producători o serie de asimilări de subansamble care condiționează buna funcționare a utilajelor existente: la furnizorii din industria construcțiilor de mașini este vorba de (centralele) de presiune Lindon, de segmentii și cilindrii de motoare pentru excavatoare „Promex”; la furnizorii din chimie de adezivul pentru lipirea benzilor cauciucate de transport.

● Opinia furnizorilor de instalații tehnologice :

Perfecționarea folosirii și întreținerii utilajelor

ÎN INVESTIGAȚIA EFECTUATĂ în rîndul specialiștilor din unitățile furnizoare pentru găsirea de soluții care să conducă la accelerarea procesului de asimilare de instalații corespunzătoare condițiilor specifice de exploatare a cărbunelui din bazinul oltenesc, pentru ridicarea nivelului de duranță a utilajelor livrate, am desprins unele puncte de vedere deosebit de interesante. În consens se apreciază că beneficiarii au o contribuție deloc de neglijată, la apariția unor neajunsuri care diminuează indicii de folosire a utilajelor în exploatare. Constructorii de mașini susțin că dacă apar unele discrepanțe între caracteristicile utilajelor și condițiile concrete de exploatare din mină, aceasta se datorește prevederilor documentației tehnico-economice de execuție elaborate de Institutul de cercetări și proiectări miniere — care este chiar al beneficiarului — și care, probabil, nu a luat în calculul inițial toți factorii necesari. Exemplele oferite se referă la anumite utilaje de săpare care s-au deteriorat deoarece au fost puse să lucreze în condiții de 3—4 ori mai grele decît cele prevăzute în proiecte sau la unii stâlpi de susținere neadecvați sarcinii reale, mult mai mari — care a condus efectiv la îngroparea unor utilaje și la oprirea lor. Dat fiind că unitățile producătoare respectă prevederile înscrise în proiect apare necesar ca la comanda utilajelor tehnologice să nu se înscrie în proiectele de execuție de către beneficiar doar condițiile ideale de lucru, ci să se țină seama și de dificultățile reale și complexe pe care le presupune în fapt exploatarea în carieră și de probabilitatea apariției pe parcurs a unor condiții mai dificile de exploatare.

În ce privește asimilarea de noi utilaje perfecționate necesare exploatării cărbunelui, trebuie arătat că dacă este adevărat că în acest domeniu anumite rămăneri în urmă se datoresc producătorului, tot atât de adevărat este și că beneficiarii creează al rîndul lor unele neajunsuri. În primul rînd, este vorba de faptul că își modifică mult prea des opțiunile (de multe ori chiar și pe

parcursul anului de plan) privind cantitatea și calitatea utilajelor tehnologice solicitate (în special la agregate de săpare și stâlpi de susținere). Desigur, planul de producție la producător nu este fixat în mod rigid, totuși, dat fiind durata mare necesară în mod obiectiv pentru o pregătire corespunzătoare a fabricației, apare necesar ca beneficiarul, printr-o utilizare mai adecvată a metodelor prognozei tehnice și tehnologice — să-și fundamenteze mai bine și din vreme necesarul de aprovizionat.

În al doilea rînd se impune ca unitățile miniere să colaboreze mai activ cu întreprinderile producătoare la omologarea mai operativă a agregatelor nou asimilate. Pentru că în prezent mai există cazuri (la un nou agregat-combină de săpare, produs pe bază de concepție românească de către întreprinderea „Unio” Satu-Mare de pildă, cînd utilaje tehnologice de concepție românească deși sînt utilizate cu bune rezultate în exploatare de beneficiar nu sînt omologate de către acesta pentru a nu-și diminua posibilitatea de a apela la un eventual import.

Pentru întreținerea necorespunzătoare a anumitor utilaje nu poate fi învinuit numai producătorul, ci trebuie menționată și întreprinderea I.U.T.C.C.R. care are în dotare utilajele auxiliare (buldozere, excavatoare cu cupă, autogredere etc.). Această unitate nu reușește întotdeauna să asigure efectuarea — cantitativă și calitativă — a operațiilor de întreținere și reparare a utilajelor la nivelul cerințelor. Principalele cauze sînt lipsa de piese de schimb, de personal, de capacitate de întreținere și reparații, nerespectarea riguroasă a disciplinei tehnologice și a muncii, adică cauze care pot fi remediate rapid. Nu trebuie neglijat totodată că unitățile miniere beneficiare (în primul rînd I.M. Rovinari, I.M. Jilț, I.M. Roșia) ale acestor utilaje de extracție și transport nu asigură peste tot condiții de exploatare normale: multe drumuri sînt improvizate sau necorespunzător construite și întreținute, în alte cazuri ele lipsesc complet, nu se acordă suficientă asistență tehnică la efectuarea lucrărilor în cariere etc.

O soluție posibilă, care ar merita luată în analiza specialiștilor — pentru eliminarea acestor neajunsuri ar putea fi ca utilajele auxiliare de extracție și transport să treacă în dotarea unităților miniere, ceea ce ar determina mai multă preocupare pentru exploatarea și întreținerea lor corespunzătoare, reducerea personalului T.E.S.A., și auxiliar cu circa 30%, încetarea „pasării” răspunдерilor între deținătorul și utilizatorul mașinilor etc. Dar, pînă atunci, întrebarea care se naște firesc din analiza neajunsurilor prezentate este de ce eforturile unităților care dețin și care utilizează mașinile — și care de fapt aparțin toate de Combinatul minier Oltenia — nu sînt mai bine corelate? De ce combinatul nu coordonează și mai exigent colaborarea acestor întreprinderi în vederea exploatării și întreținerii mai bune a utilajelor de extracție și transport? În acest sens ar fi util ca direcția de investiții din combinat să nu-și considere încheiată misiunea odată cu punerea în funcțiune sau darea în exploatare a noilor capacități de exploatare și transport, ci să asigure cu mai multă consecvență asistența tehnică și tot sprijinul necesar pînă la atin-

gerea parametrilor proiectați la toate utilajele tehnologice, așa cum, de exemplu, se petrec lucrurile la termocentrale.

Pe de altă parte, este de consemnat faptul că anumite echipe de „service” și întreținere ale furnizorului au constatat la beneficiarii și alte lipsuri în exploatarea și mai ales în întreținerea utilajelor tehnologice. Este vorba, de exemplu, de benzile tehnologice de transport ale cărbunelui extras, ale căror covoare cauciucate se rup des și datorită faptului că beneficiarul nu asigură curățirea roloilor și a capetelor benzii de depunerile de cărbune care prin frecare continuă deteriorează banda de transport. Într-adevăr, în ultimul timp au sporit preocupările în această direcție în sensul că la I.M. Rovinari s-au realizat prin autototare instalații de curățire a cărbunelui depus sub bandă și role, dar ele nu funcționează încă în permanență și sînt insuficiente pentru numărul existent de benzi de transport. De aceea, pentru producerea pe scară largă și de calitate a acestor instalații se cer depuse eforturi mai ample de către unitățile miniere, dar și de cele constructoare de mașini, menite să conducă la generalizarea experienței bune acumulate pînă în prezent.

Multe neajunsuri creează totodată și faptul că uneori, în întreprinderile miniere instalațiile tehnologice sînt necorespunzător depozitate, ceea ce face ca acestea să se deterioreze de multe ori iremediabil. Un exemplu este edificatorul: o serie de subansamble necesare combinelor de înaintare au fost astfel depozitate, încît practic s-a blocat accesul la primele exemplare aduse în depozit, ceea ce a făcut să poată fi utilizate doar cele nou livrate. Ca urmare, au rămas depozitate și blocate din anul 1976 numeroase astfel de subansamble, ale căror garnituri de cauciuc — indispensabile bunei lor funcționări — s-au deteriorat complet, făcînd întreaga piesă improprie pentru utilizare.

În fine, se apreciază ca necesar un efort mult sporit în toate exploatările miniere pentru ridicarea calificării personalului, ceea ce ar conduce direct la recuperarea unor rămăneri în urmă în exploatarea la indici ridicați a mașinilor prelungirea duratei de viață a utilajelor și implicit la sporirea volumului de cărbune extras.

AȘADAR, o diversitate de opinii care, după părerea noastră, pot fi luate în considerare de factorii interesați. Este, în primul rînd, necesar să se creeze un spirit de colaborare favorabil, astfel încît participarea furnizorilor de utilaje cit și a beneficiarilor lor la rezolvarea diferitelor probleme ce se ivesc inerent, să fie operativă și eficientă. Este în interesul tuturor ca prin această colaborare să se realizeze utilaje de înaltă performanță, să se creeze cele mai propice condiții pentru ca ele să fie folosite la întreaga capacitate, astfel încît programele de creștere accentuată a producției de cărbune să fie realizate integral. În acest mod și, centralele termice vor putea, la rîndul lor, avînd cărbunele necesar, să utilizeze pe deplin capacitatea instalațiilor din dotare, realizînd și furnizînd economiei naționale energia electrică la nivelul solicitat.

Vasile BOESCU
Bogdan PADURE

Noi resurse în circuitul economic

Valorificarea energetică a biomasei prin fermentare

ANALIZIND situația și perspectivele energetice ale lumii, Raportul asupra dezvoltării mondiale pe 1979, elaborat de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, subliniază faptul că următoarele două decenii trebuie văzute ca o perioadă de tranziție în care omenirea trebuie să se acomodeze atât cu prețurile mai ridicate ale energiei, cât și cu necesitatea acoperirii crescînde a cere-

este estimată la 30—80 miliarde tone pe an. Se apreciază că „marea uzină verde” produce anual peste 100 miliarde tone de biomasă, care cuprinde păduri, plante sălbatice, plante de apă și plante de cultură. Dintre acestea uscatului îi revin circa 62,5%, restul de 37,5%, fiind repartizat între plantele din apele oceanelor, mărilor și apelor dulci. O parte din această cantitate enormă de biomasă este valorificată pentru hrană, materiale de construcție și în mică măsură pentru energie, restul fiind reciclată prin intermediul marelui ciclu al carbonului.

Incontestabil, rolul biomasei ca sursă principală de hrană este primordial, dar din ce în ce mai mult prezintă interes ca sursă potențială de energie, din următoarele considerente:

- acumularea de energie solară în biomasă;
- valoarea termodinamică înaltă a energiei utilizabile;
- reproducerea permanentă, atât timp cât există energie solară;
- menținerea circuitului natural al CO₂;
- nepoluarea biosferei, avînd chiar un rol depoluant.

POTRIVIT Programului-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei, la asigurarea necesarului energetic în perspectivă forme noi de energie vor ocupa un loc important. Între acesta o atenție sporită se va acorda valorificării resurselor energetice ale biomasei.

Deși pentru convertirea biomasei în produse energetice există diverse posibilități, în prezent au aplicabilitate practică doar arderea, piroliza și fermentarea. Menționăm însă că și la aceste procedee diferă gradul de eficiență economică. Arderea, de exemplu, realizează forme de energie ce se pot stoca greu, în timp ce piroliza are un randament energetic redus. Din aceste cauze în prezent din punct de vedere economic cea mai mare importanță ca sursă de obținere a înlocuitorilor pentru combustibilii fosili o prezintă fermentația.

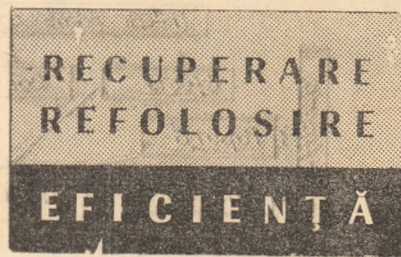
Producerea metanului din deșeurile de biomasă reprezintă primul procedeu biotehnologic care a fost încercat din punct de vedere energetic cu succes. În prezent instalațiile de biogaz au de-

Sursa energetică	Cantitatea de energie (terrawatti)
Solară	1,5
Biomasă	3,5
Hidro și geotermală	2,5
Nucleară	0,5
Eoliană	1,0
Combustibil fosil (petrol și cărbune)	9,0
Total	18,0

rii suplimentare de energie din alte surse decît petrolul, a cărui producție maximă urmează a fi atinsă înainte de sfîrșitul acestui secol. Sursele, ca și proporțiile în care ele vor acoperi necesitățile energetice în perspectiva anului 2025, după sublinierea revistei menționate sînt prezentate în tabel.

Se constată, așadar, că și în perspectivă previzibilă petrolul și cărbunele rămîn, principala sursă energetică, locul al doilea revenind biomasei. Ponderea care revine biomasei o considerăm a fi firească, deoarece imensul „covo verde” care acoperă în mare parte planeta noastră este, de fapt, o gigantică uzină de captare a energiei solare, de transformare a ei în energie chimică și de depozitare în compuși chimici sintetizați: glucide, protide, lipide etc.

După profesorul D.O. Hall de la King's College din Londra, rezervele de energie ale terei înmagazinate în combustibil fosil ating cifra de $4,3 \times 10^{22}$ jouli, în timp ce energia solară, primită de pămînt timp de 1 an este de ordinul a 3×10^{24} jouli. Plantele verzi utilizează numai 1,2% din energia solară care cade asupra lor, dar cu toate acestea cantitatea de carbon provenit din bioxidul de carbon fixat prin fotosinteză

● Gunoii de la cele 2,8 milioane de păsări, cît reprezintă efectivul mediu al Combinatului avicol Borovsk (regiunea Tiumen, Siberia de Vest) — cea mai importantă întreprindere de acest fel din U.R.S.S. — este aplicat ca îngrășămint pe o suprafață de 1500 ha de pe care se recoltează nutreț verde, utilizat, alături de concentrate, la furajare. Producția de ouă (peste 420 mil. buc. anual) se obține astfel cu o eficiență economică ridicată, costurile la 1000 de ouă fiind de 36,5 ruble, din care 24 ruble pentru nutreț.

● La congresul internațional pe tema „Microbiologia și industria alimentară” (Paris, octombrie 1979) au fost prezentate noi realizări în fabricarea proteinelor din organisme unicelulare, prin procedee care, deși încă oneroase, oferă promisiuni pentru viitor. S-a acumulat deja experiență în producerea de proteine folosind ca substrat polizaharidele, pentru furajarea animalelor (pe bază de melasă) și pentru alimentația umană (pe bază de subproduse ale industriei laptelui — de pildă, lactoserum). Sînt în curs cercetări pentru utilizarea unui substrat solid: lemnul sau reziduurile vegetale. De asemenea, se desfășoară experimentări la scară industrială pentru obținerea de proteine din organisme pluricelulare — o ciupercă filamentoasă — cultivate pe melasă de sfeclă de zahăr, care ar putea da 3 tone la hectar (în culturi furajere tradiționale, de pe aceeași suprafață se obține anual doar necesarul pentru 42 kg proteine din carne de vită).

● Cîteva mori de porumb din Tanzania își produc singure o bună parte din carburantul necesar pentru acționarea motoarelor Diesel cu care sînt echipate. În instalații simple, prin fermentarea tîrștelor rezultă bioiaz, care este apoi amestecat cu o cantitate mică de motorină. Procedeu a fost conceput de specialiști de la universitatea de tehnologie din orașul olandez Twente.

Dezbateri pe tema valorificării resurselor refofosibile

În cadrul amplelor manifestări organizate cu prilejul celui de-al XI-lea Tîrg de mostre de bunuri de consum, sub egida Institutului de economie comerțului interior și turismului și a Institutului de economie industrială, vineri 8 august a.c. s-au desfășurat lucrările unei „mese rotunde” cu tema „Dezvoltarea și diversificarea sortimentală a producției de bunuri de consum, realizate din materiale recuperabile și refofosibile”. La dezbateri au luat parte peste 50 de specialiști din producție, comerț, cercetare și învățămînt, această manifestare constituindu-se ca un mijloc eficient de evidențiere a posibilităților de utilizare a materialelor refofosibile în condițiile reducerii eforturilor economice naționale pentru procurarea de materii prime necesare sporirii producției bunurilor de consum.

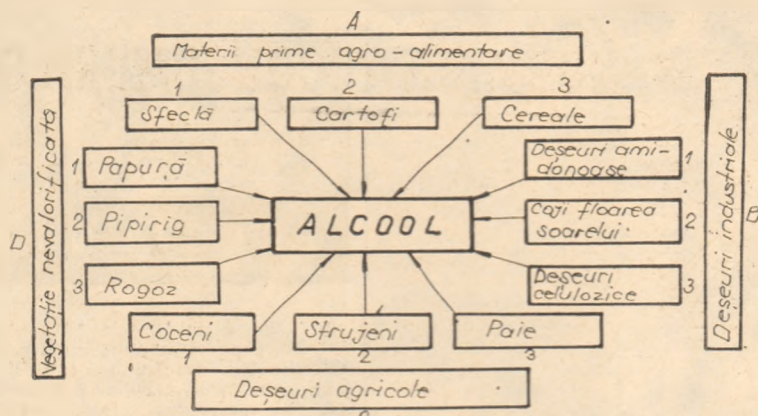
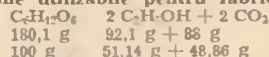

Fig. 1. Materii prime utilizabile pentru fabricarea alcoolului

venit rentabile, chiar în condițiile în care sînt necesare investiții mari pentru construcția rezervoarelor de fermentare. Totodată, este luată în considerare ca o potențială sursă de bioenergie, de perspectivă, **fermentația alcoolică**. În Brazilia s-a trecut la fabricarea etanolului pornind de la trestie de zahăr, producția fiind la nivelul anului 1978 de 1,5 milioane mc, urmînd să se dubleze în anul 1981. În Australia, specialiștii de la Universitatea din Queensland efectuează cercetări microbiologice minuoase pentru ameliorarea randamentului conversiei zahăr-etanol. În S.U.A., în 1979, a fost dat publicității un „Raport asupra alcoolului ca mijloc de a economisi petrolul” în care se apreciază că alcoolul este singurul înlocuitor al carburanților fosili care va fi disponibil din punct de vedere comercial în cantități mari înainte de 1985, în prezent fiind comercializat pe scară mereu sporită amestecul benzină-alcool.

Posibilitățile de obținere a alcoolului etilic sînt ilustrate în fig. nr. 1. Într-o clasificare mai simplă se pot deosebi: materii prime direct fermentescibile și materii prime amidonogase și celulozice. Dintre materiile prime direct fermentescibile în condițiile din țara noastră, se impune în primul rînd **sfecla de zahăr** a cărei capacitate de biosinteză — cea mai mare dintre plantele de cultură pe suprafața de teren arabil — este asemănătoare trestiei de zahăr care în prezent în zonele tropicale este folosită ca sursă de alcool. Tehnologia fabricării alcoolului din sfeclă de zahăr și din diferite produse intermediare rezultate la fabricarea zahărului, inclusiv din produsele secundare ale acestei industrii, nu prezintă probleme tehnologice speciale, iar utilajele necesare se construiesc în prezent în țară. În același timp **prelucrarea sfecele de zahăr în alcool asigură un randament energetic superior, în sensul că permite un consum minim de energie pe unitatea de energie obținută**. În acest scop, Universitatea din Galați a abordat în acest an, în colaborare cu Centrala producției și industrializării sfecele de zahăr studiul valorificării subproduselor și deșeurilor din industria zahărului în

vederea obținerii alcoolului etilic. Prin acest studiu se urmărește realizarea unui combustibil valoros și în același timp reducerea consumurilor energetice la fabricarea zahărului al cărui proces tehnologic este cel mai energo-intensiv din industria alimentară.

Folosirea materiilor prime amidonogase pentru fabricarea alcoolului are de asemenea la bază o experiență industrială îndelungată. Problema ce se pune în acest caz este transformarea amidonului în zahăr fermentescibil, proces care se realizează enzimatic, sub acțiunea enzimelor amilolitice. Pentru a favoriza procesul de hidroliză este necesară însă fierberea sub presiune a materiilor prime, tratament care determină gelificarea amidonului și necesită un consum mai mare de combustibil pe hectolitru de alcool, decît în cazul folosirii unor materii prime direct fermentescibile (fig. 2).

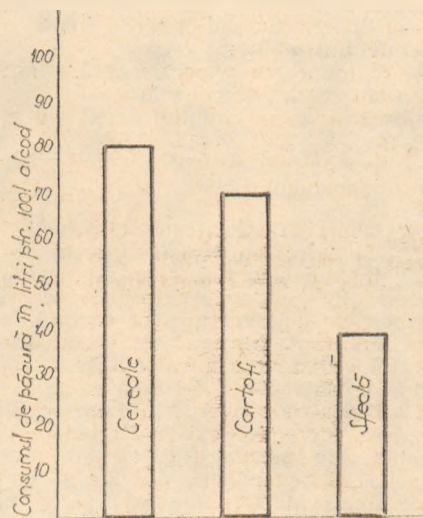

Fig. 2. Consumul de energie pentru obținerea alcoolului din diferite materii prime

DAR SURSA cea mai importantă de alcool o reprezintă materiile prime celulozice, care se găsesc în cantități mari în materialele refolosibile din agricultură și industrie, din vegetația nevalorificată, care se apreciază la câteva sute de milioane de tone. Dintre sursele de celuloză primul loc îl ocupă **pădurile**. Comisiunea Silvică Europeană apreciază că în anul 2000, în

Europa, se vor putea recolta 408 milioane m³ de lemn. Dintre acestea, circa 80 de milioane vor reprezenta crengi, scoarță, rumeguș, la care se pot adăuga 10 milioane tone maculatură de hirtie. În prezent, numai o mică parte din aceste materiale refolosibile se valorifică.

Resursele menajere conțin, de asemenea, cantități importante de glucide. În S.U.A. se estimează recuperarea anuală a câteva mii de tone de resturi menajere, exprimate în substanță uscată, cu conținut mediu de 40% celuloză. Moleculele de celuloză se caracterizează printr-o rezistență mecanică și chimică deosebit de ridicată. Trebuie avut în vedere și faptul că celuloza se găsește în natură însoțită de o serie de substanțe ca: hemiceluloză, pentazoni, lignine, săruri minerale, care complică procesul de transformare în zahăr fermentescibil, din care cauză obținerea alcoolului în condiții economice este destul de dificilă.

În cadrul materialelor refolosibile, agricole, bogate în pentozan, problema ce se pune este aceea de a conduce astfel hidroliza încît să se evite procesele de degradare și reacțiile secundare cu acumularea de produse de transformare nedorite. În acest scop, procesul trebuie să reprezinte un compromis între o hidroliză înaintată și o degradare minimală. Ca urmare s-a recurs la hidroliza în două etape, la început a pentozanilor și apoi a celulozei, ceea ce permite obținerea unor randamente ridicate și a unei eficiențe economice sporite.

În urma unor experimente reușite în prezent se pun mari speranțe pe conversiunea enzimatică a celulozei cu ajutorul celulozelor secretate de microorganismele. Ele sînt sintetizate de un număr mare de bacterii, actinomicete și fungi. În momentul de față se apreciază că cea mai ridicată activitate o prezintă *Trichoderma viride*. Randamentul de transformare a celulozei în glucoză depinde de materia primă, în special de gradul de cristalizare și de energia de activare a substratului. Activitatea enzimatică este frînată de produsele finale ale reacției, în special de celubioză și glucoză.

În prezent s-au pus la punct procedeele la nivel de stație pilot care utilizează suspensii de 15% celuloză care, după o hidroliză enzimatică de 48 de ore la 50°C permit obținerea unor soluții de 10% glucoză cu un grad de zaharificare de 60%. Pentru aplicarea pe scară industrială a procedurii, mai sînt necesare eforturi mari, orientate în trei direcții:

- obținerea de enzime cu activitate ridicată, capabile de a hidroliza celuloza cristalizată;

- optimizarea reacției de hidroliză pentru a mări randamentul de glucoză;

- elaborarea de procedee de tratare preliminară eficiente, pentru a permite ca diverse substraturi celulozice să devină accesibile hidrolizei enzimatică.

Pentru a atinge aceste obiective sînt necesare eforturi mari de cercetare și de dezvoltare tehnologică, dar perspectivele merită aceste eforturi.

Brad SEGAL
David APOSTU
Universitatea din Galați

Puncte de vedere și exigența în procesul tipizare — standardizare

EFICIENȚA INTEGRATĂ ȘI NORMAREA CONSUMURILOR

DESPRE IMPORTANȚA activității de tipizare și standardizare a materialelor, construcțiilor și produselor industriale, literatura de specialitate din țara noastră a publicat în ultimii ani o serie de materiale. S-au prezentat aspecte și date referitoare la efectele economice de tipizare rezultate în ramurile metalurgică, construcția de mașini, chimie, industria materialelor de construcții, industria ușoară și altele, în special după Consfătuirea din iulie 1979 — ținută la Neptun din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, care a dezbătut în profunzime sarcinile și direcțiile de acțiune pentru extinderea largă a tipizării în economie. Cu același prilej a fost puternic evidențiată posibilitatea de simplificare sortotipodimensională a materialelor și produselor (până la 50%), economiile preliminate pentru cincinalul 1981—1985 ca urmare a tipizării fiind evaluate în jurul a circa 10 miliarde lei în sectorul construcțiilor și produselor industriale.

DEȘI, îndeobște, este recunoscută astăzi în rândul specialiștilor, importanța pe care o reprezintă optimizarea soluțiilor de simplificare și restrângere a sortimentelor de materiale, semifabricate și produse, cu toate acestea **metodele de optimizare sint aplicate cu totul sporadic.** Proiectele-tip, standardele și normele tehnice de ramură se elaborează încă în prezent pe baza experienței și intuiției ingineresti. Dar, întrucât numai rezultatele calculului de optimizare, cu folosirea unor criterii obiective, pot indica limita până la care tipizarea și restrângerea tipurilor de mărci de oțeluri, materiale, produse etc., nu privează producția de acele sortimente absolut necesare (impuse de cerințele tehnologice), **considerăm că a sosit momentul pentru promovarea și generalizarea tipizării optimizate, la nivelul tuturor ramurilor economice.**

În strânsă legătură cu aspectul subliniat se află **metoda estimării integrate a eficienței economice a tipizării** care presupune examinarea și cuantificarea influenței tipizării nu numai în cadrul ramurii furnizoare a produsului, ci pe tot parcursul ciclului de producție-exploatare (consum al acestuia). Experiența arată că multe variante de soluții de tipizare aparent optime și generatoare de economii în cadrul ramurii unde sint elaborate și aplicate, de-

vin inacceptabile în cazul cînd sint verificate prin prisma criteriului obiectiv al eficienței economice integrate. Întrucît acest aspect privește majoritatea ramurilor economice unde este promovată tipizarea, factorilor responsabili le revin îndatorirea de a elabora în viitorul apropiat aparatul metodologic și de calcul al eficienței economice integrate, care să stea la dispoziția tuturor celor puși să rezolve probleme de tipizare în întreprinderi și institute și, în primul rînd, pentru acele produse a căror sferă de influență se extinde asupra a două sau mai multe sectoare economice.

O ALTĂ DIRECȚIE de îmbunătățire a eficienței este și **corelarea mai bună a tipizării cu normarea științifică a consumurilor de materiale** în așa fel încît orice proiect — tip de construcții-instalații să fie însoțit de cataloage care să prevadă cantitățile limită de materiale (ciment, metal, lemn etc.) necesare pentru executarea construcției respective, întocmai cum se stabilesc prețurile — etalon în devizul general al oricărui obiectiv. Prin aceasta tipizarea devine un instrument eficient de aplicare a noului mecanism economic bazat pe producția fizică și netă.

În majoritatea cazurilor de tipizare în industria construcțiilor de mașini se acordă atenție produselor finite și într-o

mică măsură unificării și corelării între ele a componentelor din structura diferitelor tipuri de produse cu caracteristici constructive și funcționale asemănătoare. Asupra acestui aspect a insistat și secretarul general al partidului cu ocazia vizitei de la finele Junii iunie a.c. la Întreprinderea de mașini unelte și agregate București, cînd a cerut „să se întreprindă măsuri pentru trecerea mai rapidă la îndeplinirea programului de tipizare a subansamblelor și la realizarea în această concepție a liniilor și mașinilor agregat”.

Deoarece remarcă privește majoritatea subramurilor construcției de mașini se impune ca **centrul de greutate în viitoarele acțiuni de tipizare să se deplaseze pe unificarea tipurilor de subansambluri, agregate și piese, fapt care va permite asigurarea realizării dezideratului actual de cea mai mare importanță al tipizării românești — diversificarea maxim posibilă a produselor finite cu reducerea la minimum a structurilor constructive din care acestea sint alcătuite.** Practica în domeniul tipizării arată că realizarea oricărui produs sau variante noi are loc, de regulă prin folosirea a 90—95% din elemente tipizate, cele specifice — originale, nepășind 5—10%. Prin aceasta se asigură mărirea seriilor de fabricație a pieselor și subansamblelor, aplicarea unor tehnologii avansate de lucru și pierderi minime de materiale și consumuri energetice. De asemenea o problemă de stringență actualitate căreia i s-a acordat prea puțină atenție și care în viitor trebuie să capete dezvoltarea corespunzătoare în plan teoretic și practic este **tipizarea tehnologiilor de fabricație, corolar firese al tipizării produselor în construcția de mașini și în alte domenii.**

dr. ing. Ioan HERA-BUCUR

COMENTARIU LA UN GRAFIC

Normele de consum între prevederi și realizări

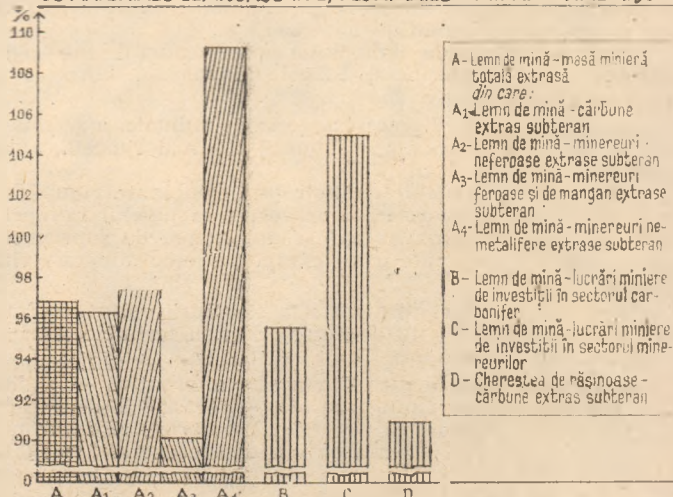
PENTRU asigurarea bazei energetice și a necesarului de metal al țării, producția de cărbuni și de minereuri cunoaște o creștere continuă. În același timp, masa lemnoasă prevăzută a fi dată în circuitul economic în deceniul 1976—1985, va fi limitată la 20 mil. mc. (conform Programului național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976—2010). În această situație, normele de consum devin principalele instrumente de plan prin care se pune de acord necesarul de materiale lemnoase destinate consumului productiv din sectorul minier, cu resursele posibile.

În cursul sem. I 1980, întreprinderile aparținînd Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei au obținut rezultate satisfăcătoare, încadrîndu-se în nivele planificate la majoritatea normelor de consum, înregistrînd chiar economii: peste 5 600 mc lemn de mină la extragerea

cărbunilor, peste 1 900 mc lemn de mină la extragerea minereurilor neferoase, peste 1 100 mc lemn de mină la extragerea minereurilor feroase și de mangan, peste 2 300 mc cherestea de rășinoase la extragerea cărbunilor etc. Cele mai importante economii se localizează la întreprinderile Combinatului minier Oltenia (aproape 5 000 mc lemn de mină) și la cele ale Centralei minereurilor Deva (peste 2 200 mc lemn).

Alături de aceste rezultate bune, la Centrala minereurilor neferoase Baia Mare s-au înregistrat unele depășiri de norme de consum la lemnul de mină utilizat la: minereuri extrase din subteran (102,5%), minereuri feroase și de mangan (101%), lucrări miniere de investiții din sectorul minereurilor (111,6%), consumîndu-se în plus peste 1 500 mc. Pentru încadrarea consumului de lemn de mină în nivelul planificat, este nece-

REALIZAREA PRINCIPALELOR NORME DE CONSUM DE MATERIALE LEMNOASE ÎN EXPLOATĂRILE MINIERE - sem. I - 1980

sar ca C.M.N. Baia Mare să promoveze mai susținut tehnologii eficiente ca: susținerile metalice, armarea betonată sau cu bolțari din beton, utilizarea

cît mai deplină a parcului de armături metalice, precum și tratarea cu antiseplice a lemnului de mină la lucrările de du-

ASIGURAREA BAZEI FURAJERE — prima condiție a sporirii producției zootehnice

CAPACITATEA biologică a animalelor, chiar și a celor din rasele cele mai productive, de a da producții mari nu poate fi pusă în valoare decît în condițiile în care ele au o stare de întreținere corespunzătoare și primesc o rație furajeră completă și echilibrată. Indicii de fertilitate, fecunditate, natalitate, prolificitate, morbiditate, mortalitate, viabilitate și viteză de creștere a animalelor tinere sau puse la îngrășat, ca și indicii de conversiune a nutrețurilor sînt influențați, direct sau indirect, de cantitatea și calitatea furajelor administrate.

În zootehnia modernă se urmărește ca prin alimentație să se realizeze nu numai un **echilibru fiziologic**, ci și o **producție maximă**, prin administrarea unor rații furajere diferențiate pe categorii de vîrstă, sex, direcție de creștere, producție etc. Numai astfel se asigură organismului animal condiții optime de punere în valoare a capacității sale productive. În același timp, alimentația rațională garantează creșterea capacității de apărare și de luptă împotriva diferitelor boli. Dacă la toate acestea se adaugă faptul că, în totalul costurilor de producție din zootehnie, cheltuielile cu hrana dețin ponderea majoritară la toate speciile și categoriile de animale (între 50% la vacile de lapte și 70—80% la animalele pentru carne), se întregeste tabloul argumentelor care pledează pentru acordarea unei atenții cu totul speciale hrănirii animalelor.

Secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a subliniat clar acest imperativ, la Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. din 25—26 februarie a.c.: „...**problema furajelor pentru animale constituie o sarcină de importanță excepțională; nu vom avea animalele și producția animalieră necesară dacă nu asigurăm baza furajeră**”.

Între cerințele de bază ale instituirii unui sistem rațional de hrănire a animalelor enumerăm:

a) asigurarea **cantitativă** a rației, corespunzător speciei, vârstei, rasei, sexului, direcției de creștere și capacității productive a animalelor;

b) asigurarea **calitativă** a rației, exprimată prin raportul dintre diferitele nutrețuri, cantitatea de substanțe energetice, proteină brută digestibilă, substanțe minerale, vitamine, aminoacizi etc. și raportul în care se găsesc aceste elemente nutritive în totalul furajelor consumate;

c) asigurarea **continuității** hrănirii cu cele mai corespunzătoare furaje, în toate lunile și zilele anului;

d) realizarea unui mod optim de **preparare și administrare** a hranei (din punctul de vedere al consistenței, gradului de umiditate, numărului de tainuri etc.);

e) asigurarea unui **cost minim** al rației furajere, concomitent cu obținerea unei producții maxime.

Din punct de vedere **organizatoric**, pentru realizarea unei hrăniri cît mai eficiente a animalelor, în fața organelor de decizie din unitățile agricole stau o serie de **alternative tehnico-economice** cu ajutorul cărora se pot fundamenta diferitele opțiuni în funcție de condițiile lor specifice:

— alegerea tipului de alimentație ținînd seama de zona agricolă, sistemul de întreținere, tehnologia folosită, direcția de creștere;

— alegerea, pentru fiecare categorie de animale, a sortimentului de furaje cu eficiența economică cea mai ridicată, avînd în vedere producția scontată;

— furajarea animalelor cu nutrețuri combinate cumpărate, sau realizarea unor amestecuri de furaje la nivelul întreprinderii (inclusiv prin cumpărarea și adăugarea de supernuclee furajere sau elemente ale complexului proteino-mineralo-vitaminic);

— organizarea bazei furajere și a structurii culturilor furajere în raport cu necesarul de nutrețuri și cu cerințele tehnologice ale culturilor furajere.

Desigur că pentru fiecare din aceste alternative — și încă altele, care nu au fost enumerate aici — factorii de decizie din unitățile agricole trebuie să cuantifice avantajele și dezavantajele și să opteze pentru aceea cu eficiență economică maximă.

Pajiștile naturale — resursă furajeră de prim ordin

UNA DIN RESURSELE FURAJERE de mare valoare pentru țara noastră o constituie cele peste 4 mii. hectare de pajiști naturale, reprezentînd circa 30% din suprafața agricolă a țării. Din calculele specialiștilor rezultă că pajiștile naturale pot asi-

gura 40—50 mil. tone de furaje (în echivalent masă verde). Rolul și importanța pajiștilor naturale constau nu numai în ponderea mare deținută în fondul funciar al țării, ci mai ales în avantajele economice pe care le prezintă aceste furaje comparativ cu altele. Costul redus al unei unități nutritive și al unui kg de proteină digestibilă, ca și faptul că furajele se consumă de către animale direct de pe pășuni (fără a mai fi nevoie de cheltuieli suplimentare cu cositul, strînsul, transportul și administrarea la grajd sau padoc) fac din masa verde de pe pășunile naturale unul dintre cele mai ieftine furaje.

Cu toate că avantajele întreținerii animalelor la pășune par evidente, în țara noastră pășunile nu sînt utilizate la adevărata lor capacitate, se practică încă o exploatare extensivă a lor, cu investiții destul de reduse (circa 150 lei la ha). Ca urmare, randamentele sînt mici, rezultă un conținut scăzut de unități nutritive și de proteină digestibilă. Astfel, în zona de deal randamentul actual la hectar este de 4 500—5 600 kg masă verde, în zona de cîmpie de 2 200—5 500 kg, iar la munte doar de circa 2 400 kg la hectar.

Față de sarcinile deosebit de importante care revin zootehnicii (în vederea sporirii efectivelor și producției, astfel încît ponderea producției animaliere să fie preponderentă în totalul producției agricole) este absolut necesar să se treacă la un **sistem intensiv de cultivare și exploatare a pajiștilor**, astfel ca pînă în anul 1985 producția medie la hectar să se dubleze (să ajungă la cel puțin 10—12 mii kg/ha, cît s-a avut în vedere la calculul balanței furajere).

Așa cum sublinia secretarul general al partidului, este necesar să trecem hotărît la cultivarea tuturor suprafețelor de pășuni și finețe, cel puțin o dată la 4 ani: „**Trebuie să existe un plan de cultură pentru pășuni și finețe, așa cum este pentru grâu, pentru porumb; acesta să prevadă și semințe și tot ceea ce este necesar pentru a asigura furajele pentru animale**”. Desigur, planurile de cultură pentru pajiștile naturale și măsurile tehnico-organizatorice necesare vor trebui să fie diferențiate pe zone agricole, sau cel puțin pe principalele zone geografice naturale. Astfel, dacă pentru zonele de șes planul de cultură al pajiștilor va cuprinde lucrări asemănătoare celor pentru culturile de cîmp (arătură, discuit, însămînțare, grăpare, întreținere, îngrășare, recoltare), pentru zonele de deal și de munte pe primul plan se vor situa lucrările specifice acestor zone: împrăștierea mușuroaielor, înlăturarea mărcinișurilor, a arboretelor de invazie, a pietrelor, distrugerea buruienilor, supraînsămînțarea cu ierburi perene avînd mare valoare nutritivă, îngrășarea solurilor (atît pe cale chimică, cît mai ales cu îngrășăminte organice).

Totodată, pentru utilizarea intensivă și eficientă a pășunilor naturale se impune ca, în afară de măsurile tehnice privind sporirea randamentelor, să fie promovată și acel set de măsuri organizatorice care să permită exploatarea cu maximum de eficiență a pajiștilor — potrivit condițiilor specifice.

De exemplu, pentru pășunile din zonele de munte, situate la mari distanțe de localități și cu căi de comunicație dificile, trebuie să se aibă în vedere:

- amenajarea de adăposturi pentru animale, pentru a preveni îmbolnăvirile și mortalitățile în perioada de pășunat, atunci cînd au loc unele ninsori tirzii sau premature;

- pentru prelungirea perioadei de pășunat, în afară de adăposturi, este necesară crearea unor rezerve de furaje pe pajiști, care să poată fi folosite în cazul intemperiilor;

- captarea de izvoare pentru asigurarea adăpatului animalelor, evitîndu-se deplasarea lor la distanțe mari;

- asigurarea reproducătorilor masculi de calitate pentru junicele sau vacile care pășunează, mai ales în cazul terenurilor greu accesibile și situate la mari distanțe și în raport cu centrele de însămînțări artificiale;

- în cazul vacilor de lapte care au fost obișnuite să fie mulse mecanic, este necesară asigurarea aceluiași sistem de muls și pentru perioada de întreținere la pășune;

- asigurarea drumurilor de acces între pășuni și adăposturi,
- organizarea pășunatului rațional prin rotația mai multor parcele;

- organizarea preluării și prelucrării laptelui la pășune, în funcție de condițiile locale.

Toate aceste măsuri organizatorice sînt valabile și pentru celelalte zone în care animalele sînt întreținute la pășune, bineînțeles cu adaptările de rigoare la specificul fiecărei zone sau unități zootehnice. În plus, pentru zonele de șes și cele de deal se pune problema încadrării pășunii în sistemul conveierului verde adoptat de către fiecare întreprindere.

Unitățile agricole care au aplicat, în complex, măsurile tehnice și organizatorice corespunzătoare au reușit să obțină sporuri spectaculoase de recoltă pe pajiști ajungând la 20—40 mii kg masă verde la hectar. De exemplu, în județul Argeș, amenajarea pășunilor și exploatarea lor rațională au devenit o tradiție în multe localități (Câteasca, Schitu Golești, Podul Dîmboviței, Dealul Sasului etc.) unde densitatea animalelor crescute la 100 ha de pajiști naturale și producțiile animaliere obținute sînt mult superioare față de media pe județ și pe țară.

Valorificarea superioară a produselor vegetale secundare în zootehnie

CA MARE PRODUCĂTOARE de cereale și leguminoase boabe, țara noastră dispune, în fiecare an, de mari cantități de produse secundare ale sectorului vegetal (paie, coceni, ciocălai, vreji etc.), care se ridică actualmente la cea. 15—20 mil. tone anual, echivalentul a 4—6 mil. unități nutritive.

Este cunoscut faptul că aceste produse secundare (utilizate în hrana animalelor ca furaje grosiere) au un conținut redus de proteine și, totodată, prezintă indici scăzuți de consumabilitate și digestibilitate. Însă, rezultatele cercetărilor științifice și practica unităților frunțase dovedesc că prin prepararea și innobilarea nutrețurilor grosiere înainte de a fi administrate în hrana animalelor, cresc conținutul de proteină ca și gradul de consumabilitate și de digestibilitate, iar cheltuielile făcute în plus sînt recuperate prin sporul de producție animalieră și creșterea indicelui de conversiune al furajelor. În acest scop pot fi utilizate metode fizice (tocare, inmuiere, opărire, aburire, sărare, melasare), chimice (tratare cu alcalii sau cu acizi) și biologice (fermentare). Deosebit de importantă și eficientă s-a dovedit utilizarea ureei furajere în combinație cu nutrețurile grosiere; cu toate că a dat rezultate certe acolo unde a fost utilizată, metoda încă nu s-a extins în mod corespunzător.

Totodată, se simte tot mai mult nevoia adoptării unor măsuri menite să ajute și să stimuleze oamenii muncii din agricultură pentru a utiliza cit mai complet și mai eficient produsele vegetale secundare în hrana animalelor:

a) în activitatea de planificare și de evidență ar trebui introdusă o evaluare cit mai exactă a cantităților de produse secundare care se pot utiliza cu furaje grosiere, ținînd seama că în ultimele decenii, ca urmare a eforturilor depuse de amelioratori pentru creșterea potențialului biologic al plantelor, precum și datorită extinderii tehnologiilor de tip industrial, cantitatea de produse secundare a scăzut relativ, în raport cu producția principală.

b) se impun măsuri care să contracareze tendința de reducere a cantităților de produse secundare recoltate, ca urmare a extinderii recoltatului cu combina și a practicii mecanizatorilor ca în cazul unei densități mai mari a plantelor și al unor recolte ridicate, să regleze astfel mașinile încît să se realizeze o viteză mai mare de lucru și, respectiv, o productivitate mai ridicată a muncii, dar care uneori se soldează cu pierderea a 20—30% din masa vegetativă, care rămîne pe miriște.

c) asigurarea unui set de mașini adecvat pentru transportul rapid și ieftin al produselor secundare. În condițiile reducerii cantităților de sîrmă pentru balotat apare absolut necesar ca unitățile agricole să fie dotate cu numărul corespunzător de mașini specializate în adunat și transportat paie (M.A.C. și P.A.C.).

d) pentru sporirea valorii nutritive a paielor și cocenilor trebuie intensificată dotarea unităților zootehnice cu utilaje și bucatării furajere necesare pregătirii nutrețurilor grosiere;

e) se cere o mai mare preocupare din partea organelor de conducere a zootehniei pentru popularizarea rezultatelor obținute de stațiunile experimentale și de unitățile frunțase în prepararea și innobilarea nutrețurilor grosiere, prin cursuri de specializare, schimburi de experiență, propagandă vizuală etc.;

f) în vederea cointeresării materiale pentru folosirea în mai mare măsură a furajelor grosiere, în planul costurilor de producție să se aibă în vedere proporția în care se utilizează această categorie de furaje și costul real al acestora (deși prețul de evaluare pe kg este redus, costul unei UN și mai ales al unui kg de PD este mult mai ridicat decît la alte categorii de furaje, ca urmare a cheltuielilor care se fac de la recoltare pînă la administrarea furajelor grosiere în hrana animalelor).

Hrănirea animalelor exclusiv pe bază de norme științific fundamentate

ÎN PRODUCȚIA ANIMALĂ normele de consum pot fi calculate fie pe unitatea de produs (lapte, carne, ouă etc.), fie pe un animal mediu furajat dintr-o anumită categorie (atunci cînd se obțin mai multe produse). Dintre multiplele funcții ale normelor de consum, cea mai importantă constă în fundamentarea riguroasă a planului de producție și, totodată, a bugetului de ve-

nituri și cheltuieli. Pe baza normelor de consum și a sarcinilor de plan privind efectivele și producția animalieră, se stabilesc resursele necesare din diferitele categorii de furaje. Limitarea la strictul necesar a cantității de furaje ce poate fi consumată pentru obținerea unei unități de produs constituie un instrument de reducere a consumurilor specifice, cu efecte deosebite asupra economisirii furajelor, valorificării lor superioare, creșterii rentabilității producției.

O altă funcție a normelor de consum o constituie fundamentarea planului de aprovizionare tehnico-materială, unde — alături de sarcinile de producție — stocurile de producție și cantitățile de furaje ce se obțin din producția proprie constituie un indicator de bază, de care depinde, în mare măsură, realizarea planului.

Atît pentru planificare, cit și pentru analiză este deosebit de important să se țină seama de conținutul și structura normelor de consum în diferitele etape ale procesului de aprovizionare și de desfășurare a producției. Dacă norma de consum tehnologic, stabilită de către institutele de cercetări mai întîi în faza de laborator, apoi în faza experimentală, reprezintă cantitatea dintr-un material (furaj) ce se utilizează efectiv în procesul de producție, decît la locul de muncă, norma de consum de aprovizionare cuprinde în plus pierderile netehnologice care au loc în procesul aprovizionării, transportului, condiționării, depozitării și pregătirii materialului (furajului) pentru a fi utilizat în procesul de producție.

Dacă pierderile tehnologice, adică furajele care se pierd în timpul procesului de alimentație sau cele rămase neconsumate în iesle sînt în proporții mici față de cantitatea de furaje efectiv consumată, pierderile netehnologice reprezintă cantități mari, care trebuie luate în calculele de determinare a necesarului, a balanțelor și a bazei furajere. Pe grupe de furaje, pierderile netehnologice sînt mult diferențiate (de la 1—5% la concentrate pînă la 10—20% la furajele fibroase sau suculente, iar în unele cazuri mult mai mari), depinzînd de tehnologia utilizată la stîmful, transportul și depozitarea furajelor, de simțul gospodăresc existent în fiecare unitate agricolă care produce, manipulează sau utilizează furaje.

În ce privește normele de consum tehnologic, acestea se referă la cantitatea de furaje ce trebuie consumată de un animal într-o anumită perioadă, corespunzător producției planificate, dar ținînd seama și de tehnologia folosită, ca și de nivelul de organizare a producției și a muncii.

În țara noastră, deși normarea consumului de furaje este reglementată printr-un act normativ (Legea nr. 22 din 17 decembrie 1971), nu s-a reușit încă pe deplin transpunerea în practică a cerințelor științifice de hrănire a animalelor în toate unitățile agricole.

Unităților agricole le revine sarcina ca, pornind de la normele de consum de furaje stabilite, prevăzute în lege sau de organele centrale ca maxim admisibile și ținînd seama de sortimentele de furaje ce pot fi asigurate, ca și de alte condiții specifice, să-și stabilească normele de consum proprii, astfel ca acestea să garanteze atît realizarea producțiilor planificate, cit și sporirea eficienței acestora. Pentru ca unitățile agricole crescătoare de animale să-și poată elabora mult mai riguros normele de consum proprii la furaje s-ar impune ca, pentru fiecare categorie de animale, să li se pună la dispoziție cit mai multe modele orientative (din partea cercetării și organelor de specialitate), modele care să țină seama de capacitatea productivă a animalelor, stadiul fiziologic, tehnologiile de producție utilizate, tipul de bază furajeră, sistemul de alimentație a animalelor, zonă agricolă etc. La recenta consfătuire cu cadrele din zootehnie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a criticat pe bună dreptate faptul că fermele zootehnice beneficiază încă de puține rețete pentru hrănirea animalelor și a indicat ca Ministerul Agriculturii, în colaborare cu I.C.N.A., cu zootehniștii și medicii veterinari să stabilească rețete de pregătire a furajelor, pornind de la cele mai bune rezultate obținute în unitățile noastre, pe care să le difuzeze tuturor fermelor zootehnice în vederea organizării raționale a furajării.

O altă cerință constă în aceea că pe baza analizelor de laborator făcute în ultimul deceniu și ținînd seama de modificările survenite în structura bazei furajere să se elaboreze noi tabele cu valoarea nutritivă a furajelor (actualele tabele fiind depășite în bună măsură).

Un deziderat major privește mai buna organizare a rețelei de testare a nutrețurilor (în special a nutrețurilor combinate), ca și stabilirea, la nivelul fiecărui județ, a valorii nutritive a furajelor în funcție de marea varietate de condiții din fiecare întreprindere.

Nu mai astfel unitățile zootehnice vor putea beneficia de un instrument perfecționat în vederea stabilirii necesarului de furaje în strict raport cu sarcinile de producție și cu condițiile concrete locale, care să garanteze efecte deosebit de favorabile asupra organizării producției și rezultatelor tehnice și financiare, asigurîndu-se astfel trecerea la o nouă calitate, superioară, și în acest sector de bază al agriculturii românești.

Nicolae DAVID

AL XI-LEA TÎRG
DE MOSTRE
DE BUNURI
DE CONSUM

Cooperația meșteșugărească: ofertă sporită de mărfuri și servicii pentru populație

ZILNIC, mii de vizitatori se perindă prin pavilioanele celui de-al XI-lea Tîrg de mostre de bunuri de consum, amenajat în complexul expozițional din Piața Științei. Interesul cu care ei se opresc la standurile cooperației meșteșugărești este îndreptățit de varietatea și calitatea exponatelor, în a căror gamă își găsesc deopotrivă exprimare meșteșuguri tradiționale și tehnica modernă.

O migăloasă și inspirată muncă de creație s-a materializat în noile modele oferite spre contractare și desfacere — confecții, tricotate, textile, încălțăminte, marochinărie, articole de uz casnic și gospodăresc (din metal, lemn, mase plastice), mobilă, produse de artizanat și alte bunuri de consum. De remarcă ingeniozitatea cu care la confecționarea lor, alături de materiale obișnuite, au fost utilizate materiale refolosibile, inlocuitori și materii prime din resurse locale.

Creșterea continuă a potențialului cooperației meșteșugărești în ce privește producția bunurilor destinate aprovizionării populației e ilustrată și de faptul că în primele 7 luni din acest an, volumul mărfurilor livrate pentru fondul peței a de-

pășit cu peste 123 milioane de lei prevederile planului și cu aproape 600 milioane realizările din perioada corespunzătoare a anului trecut. (În același timp, s-a extins rețeaua proprie de desfacere, cu noi magazine, tonele, chioșcuri).

Considerind și cantitatea sporită de repere și subsansamble executate în cadrul cooperării cu întreprinderi industriale de stat, pentru produse — îndeosebi din domeniul construcțiilor de mașini — fabricate de acestea, producția globală industrială a sectorului s-a ridicat, în perioada ianuarie-iulie a.c., la un total mai mare cu 8,6% față de cel din același interval al lui 1979. Dacă avem în vedere că acest spor reprezintă în valoare absolută peste un miliard de lei, că livrările la export au întrecut cu 4,1% nivelul planificat, ne dăm seama de măsura în care oamenii muncii din cooperația meșteșugărească participă la eforturile întregii națiuni pentru dezvoltarea multilaterală și în ritmuri înalte a economiei naționale.

O evoluție similară înregistrează și activitatea prioritară specifică — prestările de lucrări și servicii pentru populație. Cele 7,4 procente de creștere 1980/1979 (rapor-

tate la 7 luni) s-au realizat în condițiile diversificării gamei și formelor, ale lărgirii bazei materiale prin darea în funcțiune a noi centre de primire și ateliere de lucru în numeroase orașe și centre muncitorești. Amplasarea majorității acestora în cartierele recent construite, ca și profilarea lor pe baza investigării solicitărilor de servicii asigură un grad ridicat de utilitate pentru populație. Pe de altă parte, au fost atrași în activitatea de prestări a cooperativeelor circa 500 de pensionari, cu muncă la domiciliu sau în rețeaua comercială.

TOATE aceste linii de dezvoltare urmează să se amplifice, în continuare, în ritm rapid, încadrând puternic cooperația meșteșugărească în complexul de acțiuni, stabilit de conducerea de partid, menit să asigure în cincinalul viitor dublarea producției industriei mici și artizanale și a volumului prestațiilor de servicii. Un amplu inventar al condițiilor existente și al celor ce mai trebuie create a fost făcut recent, atât în cadrul adunărilor generale pe secții și cooperative, cât și prin analizele efectuate de către cadre de conducere, specialiști și alți oameni ai muncii din unități, cu sprijinul aparatului uniunilor și al UCECOM, în vederea elaborării proiectului de plan pe perioada 1981-1985; prevederile acestuia vor trebui să reflecte, la toate nivelele organizatorice, acțiuni concrete pentru materializarea indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Constătuirea de lucru cu activul și cadrele de bază din cooperația de consum, meșteșugărească, agricolă și din consiliile populare, din 21 iunie a.c. — document programatic pentru activitatea de viitor a sectorului.

Participarea la actuala ediție a Tîrgului de mostre, amplă confruntare cu publicul, oferă cooperației meșteșugărești orientări concrete pentru conturarea parametrilor calitativi ai dezvoltării din viitorul cincinal, pentru adaptarea mai elastică a olertei la cerere, în vederea satisfacerii tot mai bune a cerințelor de consum ale populației.

A. R.

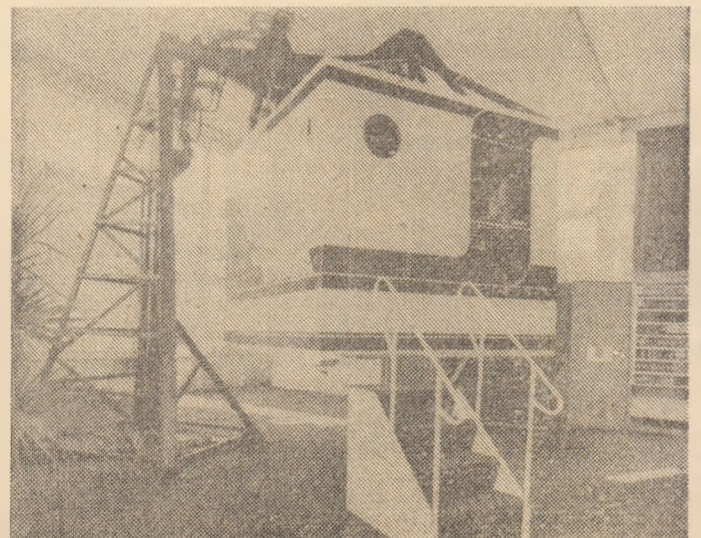
REALIZĂRI ALE INDUSTRIEI ROMÂNEȘTI

Simulatorul de locomotivă electrică

SCURTAREA ciclului de pregătire a circa 200 mecanici de locomotive electrice pe an, reciclarea personalului operativ din domeniul tracțiunii electrice, evitarea consumului de energie pe care l-ar necesita instruirea în condiții de parcurs real se realizează prin utilizarea simulatorului de locomotivă electrică, realizat de Institutul de cercetări și proiectări tehnologice în transporturi.

Printre performanțele tehnice și funcționale ale agregatului se numără: rezolvarea, cu ajutorul unui calculator analogic specializat, a ecuației de mers a trenului în concordanță cu caracteristicile și starea tehnică a locomotivei, cu parametrii căii și cu tonajul trenurilor; afișarea indicațiilor semnalelor pe o machetă de semnal, după un program comandat de instructor; simularea indicațiilor aparatelor de bord și a instalațiilor de siguranță și vigilență. Pe un ecran este prezentată imaginea căii, cu viteză simulată și se afișează permanent datele corespunzătoare (declivitate, raza curbelor, supraînălțare etc.). Acțiunile elevului sînt supravegheate de la un pupitr de către instructor, iar greșelile sînt contozitate automat.

Primele solicitări din țară și de peste hotare demonstrează interesul cu care a fost primit și caracterul competitiv al simulatorului. În prezent se studiază realizarea unor astfel de agregate adaptate pentru instruirea personalului din transportul naval, auto, metrou ș.a.

Considerații privind relația resurse de muncă — modernizarea economiei românești [II]

Apropierea nivelurilor productivității muncii

DEZVOLTAREA economiei, modernizarea structurii acesteia, s-a împletit cu creșterea productivității sociale a muncii. În perioada 1950—1978, spre exemplu, în timp ce venitul național a crescut de 13 ori, populația ocupată a crescut de 1,3 ori: practic, aceasta înseamnă că în perioada amintită productivitatea socială a muncii exprimată prin venitul național creat de o persoană ocupată în economie a crescut de 10,6 ori.

Sporirea productivității sociale a muncii s-a sprijinit în primul rând pe deplasarea populației ocupate în ramurile cu o productivitate a muncii relativ mai ridicată. După cum s-a mai arătat, în primii ani ai construcției socialiste productivitatea muncii industriale era de aproximativ 10 ori mai mare decât productivitatea muncii din agricultură. De aci și importanța majoră a reducerii populației ocupate în agricultură și silvicultură — de la 74,3% în 1950 la 32,8% în 1978 — și a creșterii în mod corespunzător a ponderii populației ocupate în ramurile neagricole și cu deosebire în industrie și construcții — care în intervalul dintre anii menționați a crescut de la 14,2% la 42,5%.

În al doilea rând, sporirea productivității sociale a muncii s-a sprijinit pe creșterea eficienței economice în toate ramurile economiei. Astfel, în perioada 1950—1978 productivitatea muncii (calculată ca raport între produsul net și populația ocupată) a crescut de 9,3 ori în industrie, de 4,0 ori în construcții și de 6,3 ori în transporturi și telecomunicații. În al treilea rând, sporirea productivității sociale a muncii s-a datorat și creșterii de 5,0 ori a productivității muncii agricole, respectiv a productivității muncii în ramura care la începutul reconstrucției economice pe baze socialiste înregistra cel mai scăzut nivel.

Deplasările survenite în repartizarea pe ramuri a populației ocupate, însoțită de promovarea progresului tehnic în întreaga economie și de ridicarea calificării, au contribuit la reducerea decalajelor dintre nivelurile productivității muncii, respectiv la apariția unui proces de omogenizare a productivității muncii pe ramuri și sectoare economice (vezi tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Nivelul relativ al productivității muncii pe ramuri, comparativ cu media pe economie

	1950	1965	1970	1978
Economia națională	100,0	100,0	100,0	100,0
Industrie	366,7	254,7	262,2	172,8
Construcții	272,7	126,7	125,6	113,3
Agricultură	37,5	51,3	39,7	47,1
Transporturi și telecom.	195,5	108,1	93,0	115,8

Sursa: Anuarul statistic al R.S. România, 1978, p. 92 și 111. (Date calculate pe baza raportului dintre structura pe ramuri a venitului național în prețuri curente și structura pe ramuri a populației ocupate).

Așa cum rezultă din tabel, tendința de omogenizare a productivității muncii pe ramuri este evidentă. Important este faptul că această omogenizare se realizează în condițiile în care productivitatea muncii crește, după cum s-a arătat, în toate ramurile economiei naționale. În acest cadru se impune atenției în primul rând dinamica productivității muncii agricole în raport cu productivitatea muncii industriale. Astfel, dacă pînă în 1970 productivitatea muncii industriale a crescut cu mult mai repede decât productivitatea muncii agricole, după anul menționat productivitatea muncii agricole devansează productivitatea muncii industriale. În intervalul 1970—1978 creșterea productivității muncii a fost de 2,4 ori în agricultură și respectiv de 1,6 ori în industrie. Sporirea mai rapidă a productivității muncii agricole în raport cu productivitatea muncii industriale este re-

zultatul însuși al dezvoltării și modernizării economiei în ansamblu, a deplasărilor intervenite în repartizarea pe ramuri a populației ocupate, a formării noilor structuri profesionale.

Proiecții privind populația ocupată — orizont 1990

ROMANIA parcurge în prezent un intens proces de dezvoltare și modernizare a economiei, de creare a unei civilizații materiale și spirituale avansate puse pe de-a întregul în slujba omului. Așa cum se subliniază în documentele Congresului al XII-lea al partidului „Deceniul 1981—1990 este etapa hotărîtoare a îndeplinirii obiectivului fundamental al Programului partidului de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate și crearea a premiselor materiale și sociale ale trecerii treptate la comunism”. Realizarea acestui obiectiv impune creșterea puternică a forțelor de producție — pe baza dezvoltării armonioase a industriei și agriculturii, a celorlalte ramuri ale economiei naționale — încorporarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, valorificarea superioară a resurselor materiale și a muncii sociale, modernizarea structurii producției, astfel încît deceniul 1981—1990 să devină cu adevărat „deceniul științei, tehnologiei, calității și eficienței”. În decursul viitorului deceniu România va deveni o țară cu nivel mediu de dezvoltare economică și se va accelera apropierea sa de țările avansate economic.

Stadiul la care a ajuns în prezent dezvoltarea economico-socială determină ca valorificarea superioară a muncii sociale să capete noi valențe cantitative și calitative. Obiectivul îndeplinirii în linii mari, pînă în 1990, a sarcinilor făuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate, a satisfacerii tot mai depline a necesităților tuturor locuitorilor țării, impune un ritm înalt al creșterii economice în condițiile sporirii eficienței în toate sectoarele de activitate. În acest cadru un loc aparte ocupă continuarea procesului de îmbunătățire a utilizării forței de muncă, împletirea acestui proces cu modernizarea structurii economiei și o îmbunătățire a repartizării pe ramuri a forței de muncă. Potrivit unor estimări actuale, populația ocupată în economia națională și repartizarea acesteia pe ramuri va prezenta următoarele situații în anul 1990 (vezi tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Populația ocupată în economie — orizont 1990

	Număr (mii persoane)		Structura %	
	1980	1990	1980	1990
Populația ocupată	10 400	12 000	100,0	100,0
Industrie și Construcții	4 663	6 240	44,8	52,0
Agricultură	2 975	1 800	28,6	15,0
Celelalte ramuri	2 762	3 960	26,6	33,0
Personalul muncitor	7 420	9 500	71,4	79,2

Tendințele privind deplasările pe ramuri ale populației ocupate sînt firești, ele corespund etapei actuale de dezvoltare a țării. Așa cum s-a mai arătat, procesul trecerii unei țări la stadiul de țară dezvoltată presupune creșterea numărului și proporției populației ocupate în ramurile neagricole, în industrie.

Prin continuarea politicii de industrializare și realizarea proporției de 52% a populației ocupate în industrie și construcții, odată cu creșterea susținută a eficienței muncii sociale, România va deveni o țară puternic industrializată, condiție hotărîtoare a trecerii ei în rîndul țărilor cu economie avansată. Este însă adevărat că la un stadiu avansat de dezvoltare economică popu-

lația industrială înregistrează o anumită tendință de scădere. În unele țări cu economie dezvoltată, cum sînt Italia și Anglia, ponderea populației ocupate în industrie și construcții oscilează în jurul a 40%. Dar în R.F. Germania ponderea respectivă este mult mai mare — 45,1% în 1978.

După cum se știe, România dispune de condiții de sol și climă favorabile realizării unei agriculturi puternice, eficiente și de înalt randament. De aici și aprecierea că în țara noastră agricultura este o ramură de bază a economiei, iar dezvoltarea acesteia, în prezent și în viitorul deceniu, reprezintă una din cele mai importante priorități ale construcției economice. Revoluția agrară profundă care urmează să se realizeze în cincinalul 1981—1985 și care va cuprinde atît baza tehnico-materială cît și modul de organizare a producției va determina sporirea producției și a randamentelor agricole ca și o nouă reducere a populației agricole. Dar, spre deosebire de situația din alte țări populația ocupată în agricultura noastră va avea spre sfîrșitul viitorului deceniu o pondere sensibil mai mare, apreciată la circa 15%. Realizarea revoluției agrare necesită însă și o revoluție în nivelul de pregătire a lucrătorilor agricoli, o îmbunătățire a structurii pe sexe și vîrste a populației agricole.

În deceniul 1981—1990 se creează condiții pentru o dezvoltare mai accentuată a activităților din sectorul terțiar. Totodată, dezvoltarea optimă a acestor ramuri constituie o condiție esențială a creșterii eficienței economice și a satisfăcerii necesităților populației. De aci și creșterea ponderii populației ocupate în sectorul respectiv de la 26,5% în 1980 la 33% în 1990.

Ramurile și sectoarele economiei naționale se dezvoltă, în ultimă instanță, în funcție de trebuințele populației. Ca atare, repartizarea pe ramuri a forței de muncă depinde de volumul, trebuințelor și de productivitatea muncii sociale. Este evident, că în funcție de evoluția acestor factori și structurile forței de muncă vor înregistra modificări. Or, din acest punct de vedere realitatea arată că productivitatea muncii și cererea populației înregistreză creșteri inegale. După 1970, spre exemplu, productivitatea muncii industriale a fost devansată de productivitatea muncii agricole. Dar în raport cu productivitatea din aceste ramuri, productivitatea muncii din multe ramuri ale sectorului terțiar înregistrează o creștere moderată. Cît privește elasticitatea cererii populației de bunuri și servicii, datele indică o elasticitate superioară pentru produsele industriale în raport cu produsele agricole (la unele din aceste bunuri elasticitatea este chiar subunitară).

Este de menționat însă că pe măsura creșterii veniturilor, odată cu saturarea cererii pentru produsele agricole și industriale va crește foarte mult cererea de servicii de consum și implicit forța de muncă ocupată. Dată fiind elasticitatea ridicată a cererii populației pentru unele activități din sectorul terțiar nu este exclus ca, pe ansamblu, populația ocupată în sectorul respectiv să depășească ponderea de 33%. După anul 1990 ponderea amintită va fi însă cu mult mai mare, ea poate fi chiar mai mare decît cele existente azi în țările dezvoltate economic. Structura sectorului terțiar va fi însă mult deosebită de cea din țările capitaliste. Preponderente vor fi activitățile care deservesc trebuințele firești ale populației, îndeosebi activitățile cu caracter creator. Totodată încă de pe acum se poate avansa ideea că după anul 1990 va avea loc o anumită diminuare a populației ocupate în industrie, ca urmare a ridicării productivității muncii la nivelul existent în țările avansate și a împrejurării că la un nivel ridicat de satisfacere a trebuințelor elasticitatea cererii populației pentru produse industriale este relativ scăzută.

Surse de acoperire a necesarului de forță de muncă

PROIECȚIILE privind evoluția populației ocupate în economia națională și pe ramuri, menționate în tabelul nr. 2 au în vedere că în deceniul 1981—1990 se va realiza un ritm înalt al creșterii economice pe baza unei rate de 30% a acumulării și a sporirii eficienței în toate ramurile economiei. Materializarea acumulării amintite în noi unități economice sau în extinderea celor existente necesită ca și pînă acum un spor însemnat de resurse de muncă. Din date rezultă că în viitorul deceniu creșterile vor fi: la populația ocupată pe total economie de 1 600 mii persoane (ritm 1,4%), la populația neagrăcolă de 2 775 mii persoane (ritm 3,2%), iar la personalul muncitor de 2 080 mii persoane (ritm 2,5%). Cerințele suplimentare de resurse de muncă ridică problema acoperirii lor; în ce măsură, deci, sursele de forță de muncă (număr) și implicit mobilitatea forței de muncă între ramuri și profesii corespunzător proiecțiilor amintite asigură ritmul înalt al creșterii economice.

De la început se impune observației faptul că în viitorul deceniu ritmul creșterii populației ocupate în întreaga economie este mult mai mare decît cel care a fost înregistrat în perioada 1951—1978 și anume de 1,4% față de 0,7%. Dacă avem în vedere că în viitorul deceniu creșterea naturală a populației în vîrstă de muncă este de numai 787 mii persoane (ritm 0,6%), asigurarea creșterii populației ocupate la mărimile estimate necesită atragerea în rîndurile personalului muncitor a unor contingente însemnate din populația casnică, ca și a altor categorii de populație care se încadrează în vîrsta aptă de muncă, dar care dintr-un motiv sau altul nu fac parte din populația ocupată. O altă sursă poate fi și pensionarii care doresc să-și continue activitatea. Rezultă deci că din sporul total al populației ocupate în economia națională creșterea naturală a populației apte de muncă va asigura aproape 50%, iar restul de 50% urmează să fie asigurat de femeile casnice și celelalte categorii de populație. În măsura în care aceste categorii de populație nu acoperă sporul estimat al populației ocupate pe întreaga economie, forța de muncă apare ca o restricție a dezvoltării și modernizării structurii economiei. De aici și cerința utilizării cu eficiență maximă a forței de muncă existente, a sporirii considerabile a productivității muncii.

Din datele cuprinse în tabelul nr. 2 rezultă ca și pînă acum o creștere mai rapidă a populației ocupate în ramurile neagricole decît totalul populației ocupate atît ca număr absolut cît și ca ritm. Este adevărat că în raport cu situația din 1971—1980 ritmul de creștere al populației neagricole este ceva mai redus (3,2% față de 4%) dar ca mărime absolută se estimează o creștere sensibil mai mare de 2 775 mii persoane față de aproape 2 400 mii persoane.

Ca și în cazul sporului total al producției ocupate, și aici se pune problema surselor de acoperire a sporului proiectat al populației neagricole. O primă sursă o constituie toate categoriile de populație care determină sporul total al populației ocupate pe întreaga economie (creșterea naturală a populației apte de muncă, femeile casnice, pensionari etc.) Dar aceste surse acoperă aproximativ 58% din creșterea populației neagricole. Rezultă deci că o altă sursă de acoperire a necesarului suplimentar al forței de muncă din ramurile neagricole urmează să fie populația ocupată în agricultură, reducerea acestei populații ca urmare a mecanizării lucrărilor agricole și atragerea ei în industrie, construcții și alte ramuri neagricole. În comparație cu situația de pînă acum însă proporția acestei surse în sporul total al populației neagricole va fi mai mică decît cea care a fost în trecut, respectiv de 42% față de 60% în perioada 1951—1978.

Deși proporția amintită este mai mică decît în trecut, populația agricolă va continua să aibă un rol însemnat în asigurarea forței de muncă necesară continuării politicii de industrializare a țării, de modernizare a structurilor economice. Sigur, aceasta ridică anumite probleme; pe de o parte extinderea gradului de mecanizare a lucrărilor agricole astfel încît eliberarea forței de muncă din agricultură să aibă loc în condițiile îmbunătățirii muncilor agricole; pe de altă parte se ridică problema calificării lucrătorilor agricoli pentru profesiile proprii industriei, construcțiilor și a altor ramuri neagricole.

Subliniind cerința ca populația agricolă să contribuie la creșterea personalului muncitor din ramurile neagricole trebuie observat totodată că în raport cu situația din primii ani ai construcției socialiste resursele de muncă actuale din agricultură prezintă anumite caracteristici de sex și vîrstă, care limitează posibilitățile atragerii lor în ramurile neagricole (vezi și tabelul nr. 3).

Tabelul nr. 3
Caracteristici de sex și vîrstă ale populației agricole

	1956	1977
Populația agricolă	100,0	100,0
din care : femei	53,7	57,8
Structura pe vîrste :		
pînă la 29 ani	38,0	10,9
30—39 ani	17,0	17,6
40—49 ani	17,9	24,7
50—54 ani	7,9	21,9
55—59 ani	6,9	18,8
60—64 ani	12,3	6,1

Notă : Datele din 1977 se referă la sectorul cooperatist

Datele tabelului nr. 3 sînt elocvente. Ele indică o modificare a structurii pe sexe și vîrste a populației agricole rezultate din

C. GRIGORESCU

(Continuare în pag. 20)

CITITORII AU CUVÎNTUL

Ambalaje

IN GENERAL, ambalajele individuale din plastic pentru lichide nu se re folosesc ca atare; reciclarea lor industrială încă nu e în întregime pusă la punct și, de aceea, nici nu s-a organizat recuperarea lor de la populație. Ținând seama însă că aceste ambalaje se fabrică din hidrocarburi, prezintă un interes deosebit prelungirea ciclului lor de folosire.

Iată două exemple.

1) Fabricile de cosmetice realizează un sortiment bogat de șampoane în flacoane din plastic dur; tipul și cantitatea materialului utilizat, formele speciale, coloranții etc. fac ca ambalajele respective să fie relativ scumpe, intervenind cu o pondere deloc neglijabilă în prețul produsului. Nu susțin să se renunțe la astfel de flacoane; dar propun să se pună în vânzare și „rezerve” — șampon de aceeași calitate, în flacoane simple de polietilenă, din care cumpărătorii să re-
uple ambalajul original.

2) Apa distilată pentru sistemul de răcire și bateria de acumulatori ale autoturismelor se vinde, la depozitele PECO, în butelii de 250, 500 și 1 000 ml. Cum e și firesc, greutatea proprie (și costul) a 4 ambalaje pentru 1/4 l este mai mare decât a unuia de 1 l, ceea ce explică în parte și diferența sensibilă de preț (1/4 l apă distilată — 2,50 lei, 1 l — 4 lei). Scopul fiind de a vinde nu ambalajul, ci produsul, cred că ar fi avantajos pentru economia națională și pentru cumpărător să se renunțe la desfacerea apei distilate în butelii mici.

Un calcul, pentru care au toate elementele necesare, ar putea arăta specialiștilor din Ministerul Industriei Chimice câte tone de mase plastice s-ar putea economisi prin aplicarea acestor propuneri.

Ludovic FEHER
Cluj-Napoca

Regulament

MAJORITATEA unităților noastre întimpină greutăți cu recintărirea cerealelor la destinație. Instrucțiunile CFR nu-l obligă pe cărauș la recintărirea decât în situații strict limitate. În toate celelalte, chiar dacă diferențele cantitative sînt evi-
dente, organele CFR refuză recintărirea. În aceste împrejurări diferențele constatate pe cîntarul basculă al beneficiarului nu sînt considerate de organele arbitrale opozabile, acestea nefiind recunoscute de CFR.

Pentru înlăturarea neajunsurilor provocate de un asemenea sistem de lucru solicităm Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor să dea indicații organelor din subordine să procedeze la recintărirea vagoanelor cu cereale atunci cînd beneficiarul solicită aceasta.

Data fiind frecvența diferențelor constatate la recepție (sosire), mai mari decât toleranța admisă, considerăm că ar fi necesar ca art. 28 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 să fie modificat în sensul obligării căraușului de a efectua recintărirea cerealelor în stația de destinație de cite ori beneficiarul o cere.

AI. NEGREANU
director general,
Centrala industrială de morărit,
decorticație, panificație și
produse făinoase

Rabat

CANTINA noastră își desfășoară activitatea în subordinea întreprinderii, în baza art. nr. 29 din Legea nr. 9/1971. În aceste condiții, cantinei i se refuză dreptul de a se aproviziona cu alimente din depozitele cu ridicata, care acordă rabat comercial pentru toate mărfurile achiziționate. Organizațiile comerciale de mic-gros produse alimentare, de la care se face în prezent aprovizionarea, rețin rabatul comercial, iar alimentele luate de la acestea sînt livrate la preț cu amănuntul. Menționăm că alte cantine, subordonate Direcției comerciale județene, se aprovizionează direct din depozitele cu ridicata și beneficiază de rabatul comercial, care contribuie la menținerea unui preț scăzut al mesei. Acestea au astfel condiții de a asigura preparate de calitate superioară, în sortimente variate, la prețuri acceptabile.

Pentru o rezolvare unitară a situației în discuție propunem ca și cantinele, care, prin excepție de la Legea nr. 9/1971, nu au fost preluate de organizațiile comerciale, rămînînd în subordinea întreprinderilor, în baza art. nr. 29, să se aprovizioneze direct din depozitele cu ridicata, beneficiînd astfel de rabatul comercial pentru mărfurile aprovizionate.

Ioan SAVA
Bacău

ECOURI

Reducerea normelor de consum

AȘA cum rezultă și din articolul „Reducerea normelor de consum — o acțiune permanentă”, publicat în nr. 8 al „R.E.”, Centrala de exploatare a lemnului nu a realizat normativul de consum planificat la materiile prime lemnoase pe anul 1979. Nerealizarea nivelului planificat al indicatorilor de consum la lemn rotund de rășinoase și de stejar s-a localizat la întreprinderile din Tirgu Secuiesc, Mureș și Piatra Neamț, care în cursul anului, în paralel cu producția, au efectuat și lucrări de modernizare în fabricile de cherestea, acțiuni care au dereglat într-o oarecare măsură derularea normală a procesului de producție. Pornind de la situația existentă, centrala a inițiat în acest an noi acțiuni pentru încadrarea în consumul planificat la cei doi indicatori, din care enumerăm:

— aprovizionarea ritmică a fabricilor de cherestea cu materie primă și sortarea acesteia pe categorii de diametre și calități urmărindu-se asigurarea unui stoc minim de bușteni sortați pentru desfășurarea normală a procesului de fabricație;

— debitarea strictă a materiei prime pe comenzi și în specificația contractată la intern și export;

— folosirea într-o proporție mai mare a pinzelor subțiri la debitarea buștenilor și prelucrarea cherestelei avînd ca efect diminuarea consumului de materie primă pe unitatea de produs.

Valeriu CAISĂN
director tehnic la Centrala
de exploatare a lemnului

Plafon

REFERINDU-NE la nota intitulată „Plafon”, apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul”, din nr. 8 al „R.E.” arătăm că, potrivit H.C.M. nr. 460/1961, întreprinderile, instituțiile și organizațiile economice de stat, cooperatiste și obștești se pot aproviziona prin unitățile de desfacere ale comerțului de stat și cooperatist astfel: de la unitățile de mic gros, cu plata prin virament; de la unitățile care desfac mărfuri către populație, cu numerar, în limita unor plafoane lunare maxime stabilite potrivit anexei la hotărîrea menționată.

La stabilirea plafoanelor valorice pentru vînzările cu plata prin virament și a plafoanelor maxime lunare pentru cumpărări cu numerar de la fondul pieței, s-a avut în vedere că aprovizionarea unităților socialiste se face pe cale centralizată și, ca atare, cumpărările de la organizațiile comerciale se pot face numai pentru cantități mărunte și pentru nevoi urgente, astfel încît să nu fie afectat fondul de marfă destinat aprovizionării populației. Prin H.C.M. nr. 460/1961 s-a precizat că în categoria mărfurilor industriale ce se desfac către unitățile socialiste nu se cuprînd mărfurile destinate nevoilor de producție.

Separat de modalitățile arătate, unitățile cooperativei mesteșugărești sînt autorizate, potrivit prevederilor H.C.M. nr. 492/1968, să efectueze cumpărări, cu numerar, de la fondul pieței, de materiale mărunte pentru completarea operativă a nevoilor urgente legate de servirea populației. Aceste cumpărări se efectuează în limita unui procent de 2% din încasările lunare realizate de la populație, pe total județ, în cadrul căruia se pot stabili, pe cooperative, procente diferențiate în funcție de nevoile acestora.

N. RĂZVAN
șef serviciu la Banca Națională
a R.S. România

Termen

ÎN legătură cu articolul „Scurtarea termenelor de intrare în funcțiune a obiectivelor de investiții prioritare”, publicat în nr. 23 al „R.E.” menționăm următoarele:

Pentru obiectivul de la întreprinderea de țevi „Republica” din București unitatea noastră a avut sarcina de a livra o mașină de șanfronat și șase bancuri monofilare de tras țevi. Realizarea acestor utilaje tehnologice complexe a presupus, pe lîngă un volum mare de prelucrări mecanice la mașini-unelte cheie (freze portale și borwerk), și realizarea unor subansamble și operațiuni în colaborare cu alte unități din țară. Astfel, pentru bancurile monofilare am avut de primit de la „Strungul” — Arad 10 bucăți roți danturate, iar de la IMASA Sf. Gheorghe un ax pentru frezat tip APE 160 5.A-1.

Cu toată supraîncărcarea capacităților de producție pentru realizarea în primul rînd a utilajelor miniere și a unui important volum de utilaje metalurgice destinate obiectivelor majore ale economiei naționale, cum ar fi Combinatul siderurgic Galați, Combinatul siderurgic Hunedoara, Întreprinderea de țevi Zalău etc., am realizat și utilajele menționate.

N. SILAGHI
director tehnic al Întreprinderii
„Unio”—Satu Mare

„R.E.“ militează pentru generalizarea analizei valorii

UN DOMENIU IMPORTANT DE INTEGRARE A ÎNVĂȚĂMÎNTULUI CU CERCETAREA ȘI PRODUCȚIA

Viitorii economiști contribuie la aplicarea eficientă a analizei valorii în întreprinderi, pentru reducerea costurilor și îmbunătățirea calității produselor

CONGRESUL al IX-lea al partidului a înscris, între sarcinile ce revin învățămîntului superior, pe aceea de a pregăti specialiști de înaltă competență pentru nevoile complexe ale organizării și conducerii întregii activități de producție. Congresul al XII-lea, prin Programul-directivă de cercetare, pe care l-a adoptat, a stabilit ca atît cadrele didactice, cît și studenții să participe mai larg la munca de cercetare științifică, precum și la activitatea tehnico-științifică din întreprinderi, la conceperea și promovarea noilor tehnologii, asimilarea de noi produse, organizarea pe baze științifice a producției și a muncii.

Între aceste momente de referință ale celei mai fertile perioade de progres economic și social din istoria României s-au făcut pași uriași și de puternică rezonanță în înfăptuirea conceptului profund novator, elaborat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind legarea tot mai strînsă a învățămîntului cu știința și producția. În eforturile pentru găsirea și utilizarea unor forme și metode cît mai adecvate pentru o astfel de integrare, pentru trecerea la o calitate nouă, superioară în învățămînt s-a înscris și activitatea desfășurată de către cadrele didactice și studenți în cadrul Laboratorului de conducere din Academia de studii economice București.

Întrucît s-a urmărit ca cercetarea studentească să dobîndească o ținută științifică cît mai înaltă, un caracter de masă și, în același timp, să aibă o justă orientare către problema specifică a întreprinderilor socialiste, s-a optat pentru folosirea „metodologiilor de cercetare“, care îmbină în mod armonios cursul audiat și seminarul clasic cu investigarea proprie, desfășurată autonom de către student într-o unitate economică și răspunzînd unei nevoi a acesteia. În procesul interactiv de elaborare-predare-însușire-aplicare, aceste metodologii sînt experimentate, verificate, perfecționate în mai multe etape și chiar valorificate, înainte de a fi generalizate în învățămînt. Un astfel de drum l-a urmat și metodologia de aplicare a analizei valorii.

Eficiență la producător și la utilizator

ANALIZA VALORII este o metodă de reducere a costurilor, bazată pe studiul produselor, după un model de analiză funcțională și sistemică a acestora. Aplicarea ei la produse începe cu constatarea că în procesul de vânzare-cumpărare, cumpărătorul caută și vânzătorul oferă nu produse, ci **funcțiile** acestora (vîndem și cumpărăm nu un frigider, ci un obiect de răcire; nu cosmetice, ci obiecte de înfrumusețare; nu strunguri, cuțite, ci obiecte de tăiere).

Orice produs are mai multe funcții, dar se poate ca mai multe produse să exercite o aceeași funcție (de exemplu, în cazul unui cuțit de masă lama acestuia va îndeplini funcția principală, de tăiere — dar aceeași funcție poate fi îndeplinită și de alte produse, cum ar fi cuțitul de strungit).

În cazul, cvasigeneral, al existenței mai multor funcții ale aceluiași produs, se impune stabilirea unei **ordini de importanță**, atribuind fiecăruia dintre ele ponderi și calculîndu-i **costul**; costurile tuturor funcțiilor vor determina costul produsului. Se poate și trebuie să se facă o legătură între importanța funcției și costul acesteia; este firesc ca o funcție mai puțin importantă să aibă un cost mai redus, inversul reprezentînd o situație anormală, o risipă de resurse (materiale, mănoperă) solicitate pentru îndeplinirea acelei funcții.

Un produs nu este un scop în sine, ci un mijloc de satisfacere a anumitor cerințe ale utilizatorului. Deci, aprecierea produsului prin funcțiile lui obligă să se ia în considerare nevoile acestui utilizator, modul în care ele sînt satisfăcute. Analiza valorii se leagă strîns de calitate, care exprimă funcțiile produsului; deci, calitatea trebuie apreciată, în primul rînd, prin intermediul efectelor pe care le determină la utilizator. Acest mod de abordare implică și luarea în considerație a corelației dintre costurile produsului — deci ale funcțiilor pe care el le îndeplinește — și calitate, ambele raportate la efectele resimțite în utilizare. Interesul beneficiarului final este ca produsul pe care-l cumpără să-l satisfacă cît mai deplin și să aibă un preț relativ redus (căci prețul poate să crească, dar cu condiția să crească mult mai mult calitatea produsului).

Ținînd cont de interesele utilizatorului, producătorul nu uită, desigur, propriile lui interese: în primul rînd cel de a obține beneficii, de a lucra rentabil — ceea ce nu este însă acceptabil decît dacă reducerea costurilor are loc în condițiile menținerii calității.

Făcînd legătura între funcțiile produsului, costul acestora, calitate, pe de o parte și modul cum aceasta influențează eficiența la utilizator, pe de altă parte, analiza valorii obligă la o reconsiderare a însuși conceptului de eficiență. Spre deosebire de situația în care înțelegerea eficienței este limitată aproape exclusiv la punctul de vedere și interesele fie ale producătorului, fie ale utilizatorului — interese care, deseori, nu coincid, analiza valorii leagă, armonizează cele două poziții aparent opuse și obligă la **aprecierea eficienței atît prin prisma producătorilor, cît și prin cea a utilizatorilor, deci prin costuri, preț și calitate**; aceasta și este, de fapt, adevărata eficiență economico-socială, dacă avem în vedere că un produs, loc de muncă, proces tehnologic, serviciu, întreprindere nu sînt un scop în sine, ci doar mijloace pentru a satisface anumite necesități de consum.

13 ani de afirmare a metodei

INITIATIVA experimentării acestei metode în cadrul A.S.E. a aparținut Laboratorului de conducere, care, după traducerea unei lucrări fundamentale în domeniu*), a elaborat în 1968 prima metodologie de aplicare practică a analizei valorii la produse, în condițiile producției de serie mică și mijlocie. Din 1969 datează prima aplicație; studiul elaborat de un student din anul IV al Facultății de economia producției a evidențiat posibilități de reducere a costurilor cu cca. 5 milioane lei anual la unul din produsele întreprinderii de mașini-unelte și agregate București. Întocmirea studiului în cadrul unei convenții de colaborare de lungă durată cu I.M.U.A.B. a anticipat procesul amplu de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția, desfășurat ulterior de către laborator. În anii care au urmat, un mare număr de studenți și-au ales ca teme pentru examenul de diplomă studii de analiza valorii, depistînd, prin investigațiile în întreprinderi, mari posibilități de reducere a costurilor de producție cu menținerea calității produselor. Totodată, s-a îmbogățit literatura laboratorului în domeniul A.V., iar în cursul de conducere a fost inclus un capitol cu această temă.

Apreciînd eficiența analizei valorii, conducerea de partid și de stat a aprobat, în 1976, Programul special pentru aplicare

*) L. D. Miles, „Techniques of value analysis and engineering“ McGraw Hill, New York, 1961.

Studii de A. V. elaborate de studenți

Cu prilejul celui de-al doilea simpozion studențesc organizat în primăvara acestui an — de către Laboratorul de conducere a unităților economice din A.S.E., cu tema „Metodologiile de cercetare — formă de integrare a învățămîntului cu cercetarea, proiectarea și producția în condițiile trecerii la o nouă calitate”, din totalul de 245 aplicații susținute, 84 au reprezentat proiecte de analiza valorii, elaborate de către studenți sub îndrumarea cadrelor didactice și cu sprijinul specialiștilor din producție, membri ai laboratorului.

Aplicațiile s-au referit la produse sau activități ale unor unități economice reprezentative, 40% dintre acestea făcînd parte din construcția de mașini, iar 25% din industria ușoară.

Majoritatea proiectelor au vizat reducerea costului unor produse sau subsansamble, în condițiile păstrării sau îmbunătățirii parametrilor funcționali. S-au remarcat însă și aplicații referitoare la utilizarea A.V. ca metodă de conducere, pentru perfecționarea organizării acestora, a structurii organizatorice a unităților, a sistemului informațional.

generalizată, la scara întregii economii naționale, a analizei valorii. În anul următor s-a luat măsura de a obliga institutele de proiectare și întreprinderile să folosească metoda în activitatea de realizare a produselor noi și de reproiectare a produselor existente, pentru a reduce costurile acestora, cu menținerea calității. Ulterior, Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie a inițiat elaborarea standardelor de analiza valorii, din care primele două (noțiuni generale și aplicarea la produse) au fost puse în aplicare de la începutul anului trecut: la această acțiune au participat și specialiștii din cadrul Laboratorului de conducere, ca și foști studenți, membri ai cercurilor științifice. Metoda analizei valorii a reușit în prezent să se impună nu numai sub aspectul dezvoltării bazei sale teoretice, dar și sub cel al aplicării ei în tot mai numeroase întreprinderi și institute de proiectare, oferind un instrument de mare eficacitate în reducerea costurilor de producție.

În cadrul A.S.E., de la stadiul experimental de aplicare în cadrul cercurilor științifice studențești organizate de laboratorul nostru și prin intermediul lucrărilor de diplomă, s-a ajuns ca încă din anul 1977 metoda să fie generalizată, devenind obligatorie însușirea temeinică și aplicarea ei de către toți studenții anului IV al Facultății de economia industriei, construcțiilor și transporturilor. În întreprinderile unde vor lucra, absolvenții vor putea participa astfel, ca economiști, în echipele multidisciplinare însărcinate cu efectuarea studiilor de A.V.

Deschidere spre noi domenii de aplicare

EXPERIMENTELE ce se desfășoară în prezent de către Laboratorul de conducere urmăresc atingerea unor obiective calitativ noi:

- **insușirea temeinică a aplicării A.V. la produse de către studenți, încă din anii mici**, valorificîndu-se în acest sens experiența noastră din cercurile științifice. În anul I ei vor studia metodologiile de cercetare, în anul II le vor aplica în întreprinderile unde își efectuează practica, iar în anul III vor fi îndrumați în elaborarea unor studii complexe, interdisciplinare de analiza valorii la produse de mare complexitate constructivă;

- **extinderea experimentului organizat în anul 1979, privind colaborarea dintre studenții economiști și studenții viitori ingineri din anii mari ai facultăților tehnice** (colaborare realizată în municipiul Brașov, în vederea aplicării analizei valorii la produsele recomandate de întreprinderea „Tractorul” — pe baza convenției de lungă durată încheiată între laborator și Centrala industrială de tractoare și mașini agricole);

- **lărgirea domeniului de aplicare a analizei valorii** (care, pînă acum trei ani, se limita numai la produse).

Astfel, în urma cercetărilor întreprinse de laborator s-a reușit să se întocmească o metodologie de elaborare a studiilor de analiza valorii în domeniul investițiilor. Pornind de la descompunerea proiectului viitoarei întreprinderi în părțile sale componente, se determină funcțiile care trebuie să fie asigurate și valorile corespunzătoare lor: se identifică elementele de concepție care nu contribuie la funcțiile esențiale și se evaluează corect caile folosite de către proiectant pentru realizarea funcțiilor esențiale

Pentru justificarea costurilor investiționale ale unui obiectiv viitor, analiza valorii apreciază proiectul din trei puncte de vedere: 1) al **necesității** — realizarea investiției are ca scop satisfacerea unei necesități (se răspunde la întrebarea: „Care este obiectivul de bază al viitoarei întreprinderi?”); 2) al **funcției** — întreprinderea, odată construită, urmează să realizeze anumite produse sau să presteze anumite servicii (se răspunde la întrebarea: „Din ce constă activitatea întreprinderii?”); 3) al **metodei** — exprimă modul cum se realizează această necesitate (se caută răspuns la întrebările: „Cum trebuie să se realizeze cel mai bine viitoarea întreprindere?”; „Cum va funcționa aceasta?”). Prin urmare, echipei de proiectare i se cere să-și schimbe atitudinea de producător față de obiectivul de investiții, în aceea de beneficiar al acestuia și să reconceapă proiectul pe baza funcțiilor ce se dorește a fi îndeplinite, analizîndu-se soluțiile găsite, în comparație cu cele folosite în alte proiecte sau cu altele absolut noi. Rezultatul obținut pe această bază urmează să-l reprezinte **reducerea volumului total al investiției și scurtarea duratei de punere în funcțiune, creșterea performanțelor obiectivului** — pe scurt, realizarea unei calități noi, superioare a proiectului analizat.

De asemenea, s-a elaborat metodologia de aplicare a **analizei valorii la procesele tehnologice**, care propune delimitarea și caracterizarea, pe baza sistemului cost-ore-producție (SCOP), a unor **centre de producție**, cu ajutorul unui nomenclator specific. La realizarea proceselor tehnologice ale produselor concurează mai multe centre de producție, în fiecare dintre ele realizîndu-se una sau mai multe operații, care formează funcțiile lor principale. În raport cu procesul tehnologic în ansamblu, centrele de producție joacă însă rolul de valori de întrebuintare elementare. Raționalizarea cheltuielilor de producție are în vedere **corespondența necesară dintre operațiile tehnologice și parametrii tehnico-funcționali ceruți produselor care se uzinează pe liniile tehnologice respective.**

În curs de elaborare se află o nouă metodologie, aceea de aplicare a **analizei valorii la structurile de conducere și sistemele informaționale**. Autorii ei propun să se urmărească obiective cum sînt: ridicarea calității structurii organizatorice în vederea respectării principiului „omul potrivit la locul potrivit, la momentul potrivit”; reducerea cheltuielilor de funcționare a structurii; creșterea productivității creatoare a muncii intelectuale; optimizarea repartizării sarcinilor, a atribuțiilor și competențelor pe locurile de muncă din organigramă.

Ne propunem ca într-un viitor apropiat să investigăm și posibilitățile de aplicare a **analizei valorii în domeniul serviciilor**; de asemenea, să intensificăm colaborarea cu catedra de Tehnologie, dat fiind faptul că aplicarea analizei valorii impune colaborarea strînsă a inginerilor și economiștilor — și nu numai a lor.

Printr-o astfel de diversificare încercăm **deschiderea a noi drumuri și perspective de sporire a eficienței economice a întreprinderii și în general a oricărei unități social-economice, corespunzător cerințelor noului mecanism economico-financiar, ale autoconducerii și autogestiunii.**

Desigur că pentru aplicarea și mai largă a acestei metode este încă nevoie să fie învinse unele greutăți — rezistența la noua a unor cadre obișnuite cu metodele tradiționale de conducere și organizare a activității economice, volumul mare de muncă necesar pentru o aplicare reușită ș.a. Dar bunele rezultate obținute pînă în prezent sînt cartea de vizită prin care A.V. se recomandă singură și în noile domenii menționate: investiții, proiectarea de procese tehnologice, structuri informațional-decizionale, structuri organizatorice, locuri de muncă, servicii.

Sperăm că drumul de afirmare parcurs pînă în prezent de analiza valorii va fi urmat și de celelalte metodologii elaborate în cadrul Laboratorului de conducere și aflate în prezent în stadiul de experimentare, cum sînt: conducerea și gestiunea calității produselor, diagnosticarea generală, inclusiv a sistemului creativ-inovativ, conducerea și organizarea schimbărilor în întreprinderea socialistă, conducerea transferului de tehnologii, conducerea calității mediului înconjurător ș.a., care prin însușirea lor sistematică de către studenți și prin generalizarea aplicării lor în practica întreprinderilor industriale, vor completa ansamblul de măsuri menite să realizeze noua calitate cerută în producția materială.

prof. dr. C. PINTILIF
Academia de studii economice

„Cea mai înaltă îndatorire și răspundere a istoricilor este ca, studiind dezvoltarea societății, evenimentele istorice, să desprindă din uriașa comoară de experiență acumulată de-a lungul mileniilor și să îmbogățească activitatea prezentă și viitoare cu învățăminte și concluzii pentru mersul înainte al popoarelor pe calea civilizației, pentru pacea și progresul întregii umanități“.

NICOLAE CEAUȘESCU

Al XV-lea Congres internațional de științe istorice — cadru de dezbateri fructuoasă pentru probleme actuale de istorie economică

UN EVENIMENT IMPORTANT în viața științifică mondială — al XV-lea Congres internațional de științe istorice — își desfășoară lucrările (10—17 august) în Capitala României. Marea reuniune științifică internațională aflată sub înaltul patronaj al președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reunește mai mult de 2.000 de participanți, specialiști, oameni de știință din peste 50 de țări ale lumii.

Lucrările Congresului se desfășoară sub puternica impresie și deosebitul interes produse participanților de mesajul adresat de președintele României forumului mondial al istoricilor, expresie a atenției deosebite pe care șeful statului român o acordă științelor istorice, contribuției pe care acestea sînt chemate să o aducă la cauza generală a înțelegerii, destinderii și păcii în lumea întreagă. În problematica bogată a Congresului, temele de istorie economică și socială ocupă unul dintre cele mai importante locuri. Aceasta se desprinde cu claritate atît din ordinea de zi a lucrărilor cît și din titlurile rapoartelor și corapoartelor supuse dezbaterii în cadrul numeroaselor asociații și comisii afiliate Congresului, între care menționăm: mutații sociale și economice în lumea medievală, relații între continente și popoare în epoca modernă, relații internaționale în epoca contemporană, politica internă și economică în viața contemporană, muncă și gestiune în industrii în secolul XX etc.

Mesajul președintelui României aprecia ca deosebit de important faptul că pe ordinea de zi a Congresului se află „dezbateri ale unor aspecte ale dezvoltării istorice contemporane, a proceselor și tendințelor actuale ale evoluției societății omenitești, a problemelor majore ale păcii și progresului în epoca noastră“. În acest sens sînt de menționat teme ca „Dezvoltare și subdezvoltare în lumea secolului XX“ — problemă fundamentală a planetei noastre, avînd nu numai o dimensiune istorică, ci și o acuitate actuală excepțională. De asemenea, se impun atenției teme ca „Evoluția economică, politică și socială a Africii de la 1914 pînă în zilele noastre“, care în esență atacă problema depășirii subdezvoltării în epoca noastră. Alte teme economice cu caracter istoric vizează aspecte fundamentale ale evoluției producției materiale, a forțelor de producție, a relațiilor și instituțiilor economice în diferite epoci pe diferite spații geografice, țări, continente, în decursul timpului. Pentru specialiștii români, aceste teme prezintă interes cu atît mai mult cu cît aria geografică, la care multe din ele se referă, este localizată în estul și sud-estul european ca, de exemplu: centrele urbane în sud-estul european în sec. XVI—XIX, relațiile economice Est-Vest (Europa) începînd din evul mediu și pînă astăzi, evoluția Europei Centrale și de Est în evul mediu, marea depresiune și Europa de Est și Centrală etc. Alte comunicări tratează probleme comune și dezvoltării economice a României în epoca modernă și contemporană cum sînt: legături între structura instituțiilor și revoluția industrială, reformele agrare din Europa în perioada dintre cele două războaie mondiale etc.

O mențiune specială se cuvine să facem asupra caracterului viu al dezbaterilor ce s-au desfășurat în cadrul ședinței organizate sub auspiciile Asociației internaționale de istorie economică și desfășurată în primele zile ale Congresului. Tema supusă discuțiilor: „Relațiile economice Est-Vest începînd din evul mediu pînă astăzi“ a fost abordată în 11 rapoarte și corapoarte și mai multe intervenții substanțiale. La sesiune au participat președintele, vicepreședintele și alți membri marcanți ai conducerii asociației, eminenti istorici, academicieni.

Sesiunea, densă în teme și idei noi, a constituit preludivul viitorului Congres internațional — al VIII-lea — de istorie economică, ce va avea loc în 1982 la Budapesta. Ea a supus dezbaterii variate teme asupra drumurilor comerciale pe mare și

uscate, între estul și vestul continentului, asupra schimburilor economice între diferite țări europene, teme ce au analizat formele specifice de comerț în diferite epoci, structura importurilor și exporturilor țărilor participante, relațiile economice externe Est-Vest și subdezvoltarea și dezvoltarea. Deopotrivă cu datele și faptele noi aduse în circuitul științific și care au căutat să reconstituie istoricește linia traseelor și raporturilor de schimb în Europa de-a lungul citorva secole, a fost relevată dorința participanților de a reinnoi și moderniza metodologia, însăși criteriile cercetării fenomenelor.

În rapoarte, coreferate și intervenții prezentate pe această temă, precum și în cadrul altor teme de istorie economică, s-a afirmat pe larg rolul țărilor române în diferite epoci istorice, în producția materială și circulația produselor continentului nostru, a fost evidențiată participarea țărilor române la schimburile europene și diviziunea internațională a muncii, a importantului rol pe care l-au jucat de-a lungul veacurilor la intersecția unor mari căi de comerț și fluxuri de trafic, între nordul și sudul, sud-estul și nord-vestul Europei.

Nu numai istoricii români dar, într-o măsură însemnată și istoricii din alte țări au pus în evidență contribuția materială a țărilor române la circuitul intraeuropean, la promovarea legăturilor economice, a schimburilor comerciale între popoarele europene. Pe baza a numeroase date și analize a fost argumentat convingător faptul că, cu cît relațiile, schimburile economice, între țări în mod deosebit, erau mai dezvoltate, fundamentate pe temeuri mai sigure și cu cît înfîlneau mai puține discriminări, cu atît înfloreau meșteșugurile, industria, comerțul intern, cu atît mai mult se stimula dezvoltarea economică a țărilor. Astfel, cu puterea argumentelor științifice, a fost confirmată în plan istoric și cu acest prilej una din cele mai actuale și universale idei, promovată cu consecvență de țara noastră, aceea a imperativului istoric al dezvoltării relațiilor economice între popoare, fără deosebire de orînduirea lor socială și politică, în vederea accelerării creșterii forțelor de producție, a dezvoltării generale economice, a consolidării colaborării și păcii între popoare.

Bogata tematică și dezbateri fructuoasă a problemelor de istorie economică-socială, națională și mondială, au prilejuit cunoașterea de către participanți a unor idei noi, analize, fapte și date, metode de cercetare care vor contribui, neîndoios, la îmbogățirea patrimoniului istoriei în general, și a celei economice în special; ele vor constitui o contribuție pozitivă la dezvoltarea acestor științe cît și la o conlucrare mai strînsă între istoricii de pe toate meridianele lumii, promovîndu-se idealurile umaniste de progres și înțelegere între popoare.

Istoricii români au avut o participare activă, apreciată la elaborarea și prezentarea unor rapoarte, corapoarte și intervenții la temele de istorie economică și ne-am mărgini să menționăm autorii de rapoarte și corapoarte: prof. Costin Murgescu, prof. Damian Hurezeanu, conf. S. Goldenberg, cercetătorii științifici Dan Berindei, P. Cernovodeanu, G. Penelea, Vl. Diclescu etc.

Expunerea temelor, dezbaterile organizate cu acest prilej, — deși de pe pozițiile unor școli și concepții nu de puține ori colorate cu opinii specifice, chiar contradictorii și critice, asupra aprecierii unor elemente și procese istorice, cum este de înțeles la asemenea confruntare științifică, pe lungul traseu al găsirii și susținerii adevărului istoric — s-au desfășurat însă, în general, într-un spirit de lucru constructiv, de respect al opiniilor exprimate, de studierea atentă a argumentelor, într-un climat adecvat de colaborare științifică internațională, frecvent remarcat de participanții străini la Congres.

Victor AXENCIUC

STUDIUL ISTORIEI GÎNDIRII ECONOMICE — MIJLOC DE AFIRMARE A IDEALURILOR DE PROGRES NAȚIONAL ȘI SOCIAL ALE POPORULUI ROMÂN

CONGRESUL MONDIAL al istoricilor ce se desfășoară în aceste zile la București, sub înaltul patronaj al președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne prilejuiește câteva considerațiuni cu privire la însemnătatea, realizările și sarcinile istoriei gândirii economice românești. Ca parte integrantă a sistemului științelor istorice, istoria gândirii economice românești își aduce contribuția, evident cu mijloacele sale specifice, la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, la educarea patriotică și revoluționară a maselor, la afirmarea drepturilor, intereselor și aspirațiilor de progres, prosperitate și libertate ale mult încercatului popor român. Ea îndeplinește această funcție îndeosebi prin cultivarea respectului și prețuirii marilor noștri înaintași, acei care prin întreaga lor gândire și activitate practică s-au ancorat în cerințele fundamentale ale progresului național și social din epoca lor; față de acele tradiții glorioase și idealuri generoase care, de-a lungul secolelor — constituindu-se în standard — s-au transmis din generație în generație, pînă în zilele noastre. Aceste tradiții și idealuri au animat, mobilizat și călăuzit lupta necurmată a forțelor revoluționare și progresiste „întregului popor român pentru păstrarea ființei sale naționale, făurirea și consolidarea unității naționale, pentru propășirea materială și spirituală, pentru dreptate și libertate națională și socială, pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

Faptul că întreaga istorie a poporului român — cum se apreciază și în Programul partidului — se înfățișează ca istoria unor necontenite lupte de clasă, a bătăliilor purtate de masele populare pentru libertate și dreptate națională și socială și-a pus din plin amprenta asupra felului de a fi și de a gândi al poporului român, asupra gândirii sale economice. Această particularitate face ca în întreaga gândire economică progresistă — începînd cu formele mai încheiate întîlnite în scrierile cronicarilor, ale lui Cantemir, sau în platformele diferitelor răscoale țărănești, și pînă în zilele noastre — problematica economică să fie abordată și subordonată ideii de unitate, libertate și neafirmare, ideii că între progresul economic, social și spiritual, pe de o parte, și libertatea națională, există o strînsă intercondiționare. Tocmai această împletire permanentă a luptei pentru progresul economic, social și național, reflectată ca o permanentă în gândirea economică românească pînă în zilele noastre, a generat și generează acele valoroase contribuții originale, prin care gândirea românească a îmbogățit și îmbogățește permanent patrimoniul științelor sociale universale.

Istoria gândirii economice este chemată să evidențieze aceste contribuții

originale, să releve legătura de continuitate dintre tradițiile progresiste din trecut și gândirea românească contemporană, să cultive sentimentul de mîndrie patriotică față de aceste realizări, să dezvolte și să consolideze încrederea în capacitatea creatoare a poporului român, în capacitatea partidului nostru — afirmate strălucit în procesul vieții economico-sociale, de a elabora de sine stătător linia politică internă și externă, strategia și tactica dezvoltării eco-

nomico-sociale corespunzător cu aceste tradiții progresiste, cu condițiile concret-istorice ale dezvoltării României contemporane.

Realizarea acestor funcții educative și formative depinde însă, într-o măsură hotărîtoare, de modul cum se scrie istoria gândirii economice, de concepția și metodologia ce stau la baza diferitelor studii, de criteriile de selecție și apreciere a diferitelor teorii și concepții economice sau economico-sociale, a operei și concepției diferiților gânditori. În acest context nu putem trece cu vederea faptul că timp de aproape două decenii după revoluția națională și socială, istoriografia românească, inclusiv cea a gândirii economice, deși a cunoscut unele realizări, a fost puternic marcată de schematicism, dogmatism, superficialitate; aceasta a condus adesea la ignorarea, minimalizarea sau chiar denigrarea unor valori autentice, a unor personalități marcante din istoria culturii românești, la caracterizarea greșită a unor epoci, momente istorice sau clase sociale nu atît în funcție de rolul și semnificația lor istorică reală, cît mai ales pe baza unor citate sau teze elaborate în înalte țări sau alte epoci istorice, la supraestimarea criteriului social în raport cu alte criterii, la minimalizarea contribuțiilor românești la dezvoltarea gândirii economice universale. Să amintim doar, cu titlu de exemplu, caracterizarea greșită a rolului burgheziei și a gândirii economice burgheze din perioada de ascensiune a capitalismului, tezele eronate cu privire la formarea poporului și a națiunii

române, aprecierea greșită a României interbelice ca stat imperialist, critica severă și chiar denigratoare a unor mari gânditori ca Bălcescu, Gherea, Pătrășcanu ș.a.

DOCUMENTELE Congresului al IX-lea al partidului, cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la cea de a 45-a aniversare a creării partidului, întreaga gândire și acțiune a secretarului general al partidului, au determinat și în această privință o cotitură radicală. În documente, programele de partid, în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu se exprimă limpede un amplu sistem de criterii de valorificare științifică a moștenirii culturale științifice, se cerea cercetătorilor și cadrelor didactice să elaboreze noi manuale și lucrări care să contribuie „la valorificarea a tot ce este progresist în istoria gândirii social-politice din țara noastră”, se cerea istoricilor „să înfățișeze faptele nu după dorințele subiective ale oamenilor, nu după nevoi politice de moment, după criteriile de conjunctură, ci așa cum s-au petrecut ele, corespunzător adevărului vieții...”.

După această dată apar numeroase studii de istorie și istoria gândirii economice, în care se manifestă vizibil în mod nou, superior de punere și rezolvare a problemelor. În studiile de istoria gândirii economice se acordă o atenție sporită luptei de idei în jurul unor momente cruciale din istoria patriei — revoluția de la 1848, Unirea de la 1859 și 1918 — luptei de idei în jurul cerințelor fundamentale ale progresului economic, social și național în diferitele epoci istorice, se reconsideră, potrivit adevărului vieții, aprecieri anterioare eronate despre unele etape istorice și personalități marcante ale gândirii economice românești, se pune accentul pe depistarea și evidențierea tradițiilor și idealurilor progresiste ce au animat de-a lungul secolelor gândirea economică românească, pe contribuțiile originale românești la dezvoltarea gândirii economice universale. Să mai adăugăm și faptul că, în această etapă nouă, numeroase idei valoroase din trecut — ca de pildă necesitatea industrializării, dezvoltării complexe a economiei naționale, introducerii tehnicii moderne, valorificării superioare a resurselor, ideea subordonării dezvoltării economice față de cerințele cuceririi și apărării independenței, unității și suveranității naționale, ideile valoroase din trecut privind principiile relațiilor economice și politice dintre state ș.a. — sînt tot mai strîns legate de rezolvarea unor probleme actuale ale dezvoltării economiei naționale; ele sînt adesea invocate cu temei pentru afirmarea și promovarea drepturilor și aspirațiilor legitime ale poporului ro-

mân pe arena internațională, sînt folosite ca argumente temeinice pentru demonstrarea faptului că poziția principială a României socialiste în problemele vieții internaționale nu este o poziție de conjunctură, de oportunitate temporară, ci reprezintă însuși felul de a fi și de a gândi al poporului român. Tocmai în acest cadru, de cercetare aprofundată, trebuie desprinse semnificațiile mesajului adresat de președintele Nicolae Ceaușescu Forumului Mondial al istoricilor: „istoria poate aduce desigur, și ea, o contribuție importantă la stimularea eforturilor și a conlucrării popoarelor, pentru rezolvarea acestor mari probleme ale epocii noastre”. Cercetarea istorică națională este astfel chemată să servească neabătut cauza înțelegerii și buneii vecinătăți, a prieteniei și colaborării popoarelor, a păcii, și securității internaționale.

În acest domeniu există însă rămăneri în urmă față de cerințe și posibilitățile create. Congresul al XII-lea al partidului aprecia că în domeniul științelor sociale, în aprofundarea gândirii social-politice originale a partidului nostru, se mai manifestă lipsuri serioase. În ce privește creșterea rolului și contribuției istoriei gândirii economice, considerăm că se cer intensificate eforturile pentru elaborarea Tratatului de istoria gândirii economice românești, este necesară o îmbunătățire a locului acestei discipline în planurile de învățămînt economic superior, o activizare a Seminarului Național de gândire economică, o creștere a interesului diferitelor edituri și publicații pentru studiile afit de necesare de istorie a gândirii economice.

Totodată este necesar să se țină seama într-o măsură mai mare de faptul că în documentele partidului nostru din ultimii 15 ani au fost formulate nu ici-colo cîteva teze și idei noi, dispersate, ci o adevărată concepție de ansamblu, originală, revoluționară, asupra progresului economic-social, o concepție economică de mare valoare, de excepțională importanță pentru destinele țării, o concepție de un profund umanism, reflectînd cele mai nobile idealuri ale umanității. Literatura economică și istoriografică, diferitele ma-

ruale de științe sociale trebuie să asimileze mai profund conținutul novator și creator al acestei concepții, să-și restructureze conceptele, modul de punere și rezolvare teoretică a unora din cele mai acute probleme economice sau economico-sociale. De pildă, deși în documentele de partid subdezvoltarea este apreciată ca un fenomen global mondial, totuși în diferite manuale de științe sociale — economie politică, doctrine economice, socialism științific, economie mondială — ca și în numeroase studii și articole publicate, fenomenul subdezvoltării este tratat doar ca o problemă a lumii nesocialiste; deși avem o nouă definire, mai largă, a conținutului epocii contemporane, cu largi implicații în înțelegerea problemelor lumii contemporane, în diferite lecții și studii acest conținut este redus, în continuare, doar la trecerea omenirii de la capitalism la socialism; deși a fost respinsă teza celor două piețe mondiale, paralele și opuse, teza scindării diviziunii mondiale a muncii, în diferite manuale și studii se continuă tratarea separată a economiei „mondiale” socialiste și capitaliste; deși s-a demonstrat că legea dezvoltării inegale și în salturi acționează și în socialism, ea continuă să fie tratată doar ca o lege a sistemului mondial capitalist; deși avem o optică nouă despre formele actuale ale luptei pentru împărțirea și repartiția sferelor de influență, problema continuă să fie tratată în vechea optică.

În diferitele documente de partid există și numeroase alte idei și teze care impun o regîndire de fond a modului cum sînt încă tratate anumite probleme sau teorii economice. Aș aminti teza împărțirii lumii în țări bogate și țări sărace, ca expresie a luptei de clasă pe arena internațională, concepția nouă despre rolul națiunii și al complexului economic național independent, concepția originală despre necesitatea și posibilitatea dezvoltării independente în condițiile creșterii interdependențelor la scară mondială, concepția nouă, originală despre cauzele, caracteristicile, implicațiile și căile lichidării subdezvoltării, despre conținutul noțiunii de ajutor internațional și obligația țărilor dezvoltate de a a-

corda ajutor celor în curs de dezvoltare, concepția mai largă și mai veridică despre dominația imperialistă, colonialistă și neocolonialistă, despre cele două tendințe ce se confruntă în zilele noastre pe arena mondială, despre principiile relațiilor economice dintre state, noua ordine economică internațională ș.a.

Originalitatea acestor idei și teze, a acestei concepții de ansamblu noi, valoarea lor științifică pot fi evidențiate numai prin compararea lor cu idei și teze propagate și în țara noastră, pînă în urmă cu 15—20 de ani, marcate în bună măsură de dogmatism, de preluarea mecanică a unor teze. Tocmai din aceste motive consider că în diferite manuale de științe sociale, inclusiv de doctrine economice — disciplină în care metoda de studiu comparativ ocupă — trebuie să ocupe — locul de bază — se impun promovate studii și articole consacrate unor astfel de probleme, trebuie promovată în mai mare măsură o confruntare argumentată cu alte poziții. Așa cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, numai prin confruntarea liberă a părerilor putem ajunge la adevărul științific; numai prin confruntarea științifică a opiniilor putem convinge de justetea propriei noastre concepții, putem afirma plener interesele, aspirațiile și idealurile nobile de pace, libertate și prosperitate ale poporului român pe arena internațională, putem promova în cadrul luptelor ideologice contemporane punctul de vedere românesc, putem evidenția continuarea și amplificarea, în condițiile noi, ale României socialiste, a tradițiilor și idealurilor progresiste ale poporului nostru.

Totodată, relevînd aceste tradiții, istoria contemporană a gândirii economice românești și universale, trebuie să servească — cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în mesajul adresat Congresului internațional de științe istorice — întărirea încrederii și colaborării între popoare, afirmării cu și mai multă vigoare a dreptului fiecărui popor de a trăi liber și independent, de a-și hotărî de sine stătător destinele, să servească luptei pentru pace și progres.

Vasile IOȚA

Relația resurse de muncă — modernizarea economiei românești

(Urmare din pag. 14)

faptul că ramurile neagricole au atras indeosebi forța de muncă tînără și de sex masculin. Continuarea acestui proces ar crea însă greutăți însăși dezvoltării și modernizării agriculturii, ar adînea lipsa de forță de muncă tînără, care se constată în multe cooperative agricole de producție.

Fără îndoială, extinderea mecanizării va elibera forța de muncă agricolă care urmează să fie încadrată în ramurile neagricole, dar, așa cum s-a spus, structura pe vîrste a acesteia limitează atragerea ei în ramurile neagricole. Ne referim în primul rînd la împrejmurarea că, gradul de instrucție școlară al populației agricole este mai scăzut, ceea ce presupune atragerea lor în meserii care necesită o calificare relativ mai mică. Totodată, avem în vedere faptul că, în virtutea inerției populația din grupele de vîrstă mai înaintate cu greu se hotărîsc să adopte un nou mod de muncă, specific activităților industriale și care de regulă se desfășoară în afara localității în care domiciliază. În lumina celor menționate mai sus amplasarea de obiective

industriale, de întreprinderi mici sau secții-filiale ale unor întreprinderi din orașele apropiate va ușura atragerea populației eliberate din agricultura în ramurile neagricole.

În contextul celor arătate desprindem următoarele concluzii:

1. În deceniul 1981—1990 forța de muncă, cu deosebire sporul natural al resurselor de muncă, va fi o restricție a dezvoltării și modernizării economiei. Depășirea acestei restricții presupune extinderea factorilor intensivi ai creșterii economice, îmbunătățirea organizării producției și a muncii, promovarea pe scară largă a progresului tehnico-științific.

2. Deoarece modernizarea structurilor economice necesită importante deplasări în structura forței de muncă pe profesii și ramuri ale economiei și industriei, iar sporul natural al resurselor de muncă (populația tînără formată prin învățămîntul profesional, liceal și superior) este relativ mic în raport cu creșterea populației neagricole (28,4%), este de presupus că în anii 1981—1990 va avea loc o intensificare a mobilității profesionale în rîndurile populației deja ocupate. Realizarea în condiții de eficiență maximă a acestui proces necesită îmbunătățirea pregătirii în profile largi a contingentelor tînere de muncă ca și extinderea reciclării, ridicarea pregătirii profesionale.

3. Politica de stimulare a natalității, de creștere în proporții normale a populației, rămîne baza pentru asigurarea resurselor de muncă necesare dezvoltării economiei naționale.

Dezbateri „R.E.”

INDUSTRIA MICĂ — AMPLE POSIBILITĂȚI DE VALORIFICARE EFICIENTĂ A RESURSELOR LOCALE ȘI A MEȘTEȘUGURILOR TRADIȚIONALE

„Să pornim de la necesitatea creșterii ponderii industriei mici — în industria mică incluzând și activitatea meșteșugărească și artizanatul — în ansamblul producției noastre industriale”.

NICOLAE CEAUȘESCU

La dezbateri au participat: **Elena BLEAHU**, secretară a Comitetului județean P.C.R. Sibiu, **Ioan MUNTEANU**, președintele Comitetului județean de cultură și educație socialistă, **Cornel IRIMIE**, directorul Muzeului Brukenthal, **Cornel BUCUR**, șef secție Muzeul Brukenthal, **ing. Nicolae NAN**, șef secție, și economista **MARIA PARAIAN**, adj. șef secție — secția Planificare dezvoltare — organizare a Consiliului popular județean, **Gheorghe NICOLAE** — Centrul de cercetări sociologice, Universitatea București, **ing. Eugenia TRIFAN**, vicepreședintă a U.J.C.M. Sibiu, **ing. Boangher MARIN**, întreprinderea „13 Decembrie”, **ing. Ion ȘERBAN**, directorul întreprinderii „Libertatea” Sibiu, **dr. Nicolae DURA**, directorul Direcției județene pentru agricultură și industria alimentară, **Voicu Victor VEDEA**, geograf, **dr. Dumitru SUCIU**, directorul Direcției Sanitare a județului, **conf. dr. Rudolf DOTZ** și lector **Cornel LUNGU**, Institutul de învățământ superior Sibiu, economist **Nicolae ȘOAITĂ**, directorul Direcției Administrației financiare a județului, **Cornel POPESCU**, vicepreședinte al Uniunii Județene a Cooperativelor de producție, **ing. Ioan GOJINESCHI**, șef atelier cercetare-proiectare nr. 3 Sibiu al Centrului de Cercetări și Inginerie tehnologică, **Ion BALU**, țaran, comuna Tilișca, Sibiu, **Ștefan PUSTAL**, vicepreședinte al U.J.C.C., **Olimp DOBRESCU**, director adj. Comitetul de Stat al Planificării, **Ionită OLTEANU** și **Maria POPESCU** — „Revista economică”, **Vasile BARBU**, revista „Transilvania”, **Victor DOMȘA**, ziarul „Tribuna Sibiului”.

Rezultate pe care le considerăm doar un început

Eugenia Trifan — Eu am avut ocazia să particip la Consfătuirea pe țară, să ascult expunerea tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu pe aceste probleme deosebit de importante care se pun — ale micii industrii. Întrucât cooperarea meșteșugărească se află printre organizațiile care răspund și au răspuns și pînă acum într-o măsură mai mare sau mai mică în acest sens, aș vrea să arăt unele din realizările noastre pe această linie. Avem o depășire a planului de 24 milioane lei pe semestrul I, realizăm circa 200 milioane lei din producție cu munca la domiciliu. Realizăm colaborări cu marile întreprinderi republicane din județ, în primul rînd în producerea unor piese, subansamble, bucurîndu-ne de deosebit sprijin din partea lor; realizăm o însemnată producție de artă populară și artizanat. Cooperarea meșteșugărească nu se poate spune că nu respectă tradiția. Ar fi un nonsens ca și cooperarea meșteșugărească să producă kitch-uri.

Dacă ne referim la problema muncii la domiciliu, menționez că avem antrenaji cu munca la domiciliu peste 3 000 de operatori care realizează o producție substanțială, de un bun nivel calitativ: valorificăm astfel o serie de materii prime pe plan local. Noi realizăm cu munca la domiciliu o gamă largă de produse pentru copii, bărbați și femei; tricotatul se realizează la domiciliu, iar finisarea în secții organizate. De asemenea, legat de valorificarea materiilor prime și materialelor re folosibile menționez că în ultimii doi ani în sistemul nostru s-au lucrat peste 500 000 de metri pătrați de cupoane de diverse țesături și contexturi din care am obținut produse. Numai din întreprinderile republicane din județul nostru am folosit 160—170 de mii de metri pătrați. Realizăm confecții la domiciliu, confecții de copii, chiar de bărbați, obținute din țesături din lînă, majoritatea din bumbac și mătase, antrenînd un număr considerabil de femei. De asemenea, lucrăm la domiciliu articole din mase plastice, din metal; noi am preluat secția de articole de pescuit, de ace de la „Flamura Roșie” și lucrăm articole din hîrtie, realizăm plicuri și prelucrarea celofanului pentru întreprinderi republicane prin colaborare.

În ceea ce privește artizanatul avem o largă răspîndire în peste 56 de comune și localități din județul Sibiu, prin munca la domiciliu obținînd produse artizanale cum sînt: țesături, covoare, flori, articole de marochinărie etc., totul într-o gamă foarte largă. Am urmărit valorificarea unor tradiții pe zone. Avem țesături cu alesături în zona Avrig, la Săliște avem secții de covoare țesute care lucrează pentru export în S.U.A. —

Continuăm publicarea stenogramei dezbaterii: primele două părți au apărut în numerele 31 și 32 ale revistei.

produse deosebit de apreciate. Există aici, în zonă, femei harnice și pricepute.

Ce am reușit noi să realizăm în multe din aceste activități cu munca la domiciliu în direcția artizanatului o constituie păstrarea meșteșugurilor din generație în generație; avem bunica, mama și fiica care lucrează la domiciliu. Dar există încă multe posibilități pe care urmărim să le fructificăm.

Tov. Irimie se referea aici la artizanatul din lemn. Realizăm și produse din lemn, dar nu facem destul în acest sens. De la Muzeul tehnicii populare am reunit — cu sprijinul ministerului — un grup de creatori valoroși din țară, care au făcut un fel de tabără de creație urmărind să valorifice posibilitățile de care dispune muzeul, extinderea gamei de produse pe care le vom produce. De exemplu am executat niște prese de struguri în miniatură, oale, fintini, bldare, adică produse numai de utilitate. Este un început.

Avînd în vedere posibilitățile multiple de care dispunem în județ prin întreprinderile republicane și chiar prin secțiile noastre din domeniul lemnului — unde avem foarte multe deșeuri și căzături de la materialul lemnos, ne-am gîndit să realizăm jucării din lemn care vor fi foarte apreciate pentru faptul că sînt necesare copiilor și nu sînt contondente. Am reținut și ideea cu păpușile, vom demara și împletiturile.

Am început acțiunea de reconșionare a pieselor. De fapt, problema pieselor de schimb în general este o problemă deosebită. În expunerea tovarășului secretar general Nicolae Ceaușescu la consfătuirea de la Consiliul Național al Oamenilor Muncii s-au ridicat o serie de probleme. Avem deja începuturi pe această linie și vom extinde acțiunea de reconșionare a pieselor de schimb. Se mai discută aici de accesoriile de marochinărie. Noi avem secții mari de marochinărie în cadrul cooperativelor de artizanat și altor cooperative profilate sau cu profil apropiat. Am reușit să realizăm ceva la Cisnădie, o serie de accesorii — catarama etc. pentru necesitățile noastre. Problema rămîne totuși deschisă, implicînd tehnologii deosebite, organizări și nu-i suficient de a se porni această activitate, pentru că trebuie s-o gîndim mai bine, mai eficient.

Avem unele rezultate și pe linia folosirii deșeurilor de sticlă, produse expuse în cadrul expoziției TIBCO, am realizat o sticlă pentru S.U.A. care se folosește la pomul de iarnă. De acum am trecut de la etapa produselor inferioare, de mai mici pretenții, la niște produse mai deosebite, glazurate, și oricum utilizate. Am realizat astfel o serie de produse — zaharnițe, sărărițe, pahare, tot felul de produse cu care putem valorifica deșeurile de sticlă; pe de altă parte aceste produse sînt mai ușoare față de produsele pe care le făceam înainte. Produsele au fost destul de bine apreciate. Tov. Nan se referea la folosirea „deșeurilor”. Pentru această mochetă care s-a amintit, noi

(Continuare în pag. 24)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

IN GENERAL, în țara noastră sînt apreciate ca interesante, ca utile din perspectiva dezvoltării forțelor de producție acele teze, idei și chiar programe parțiale vizînd participarea organizațiilor cooperatiste în progresul economiei, la satisfacerea intereselor cetățenilor.

În literatura economică românească există tradiții valoroase, numeroase lucrări ce tratează problemele cooperatției, apărute îndeosebi în perioada interbelică. Monografiile întocmite pe forme de cooperatție (de credit, de consum, de aprovizionare și desfacere, forestiere, etc.), monografiile unor cooperative cu activități bogate, devenite un fel de etaloane naționale de reușită, dezbaterile și rezoluțiile congreselor cooperatiste (naționale și pe centrele cooperative), lucrările unor prestigioși economiști și sociologi români consacrate mai ales activității practice a cooperatției, presa cooperatistă destul de diversificată etc., cuprind numeroase puncte de referință pentru conturarea unei strategii de dezvoltare și perfecționare a activității cooperatiste. Evident, ideile și tezele respective pot și trebuie să fie valorificate numai pe baza luării în considerație a realităților concret-istorice ale timpului, a realităților dintr-o etapă sau alta a dezvoltării. De fapt, un asemenea principiu metodologic rezultă din cele mai multe din lucrările specialiștilor români apărute în acei ani.

Mai mulți gînditori și oameni politici ai vremii aveau o viziune realistă asupra mișcării cooperatiste. Optica respectivă avea la bază analiza nivelului existent al forțelor de producție în general și din agricultură în special, a nevoilor reale ale maselor de operatori — tărîmnea mică și mijlocie, alte categorii de oameni ai muncii. Ocupîndu-se astfel de problemele băncilor populare din perspectiva produc-

TRADIȚII PRIVIND PARTICIPAREA ORGANIZAȚIILOR COOPERATISTE LA PROGRESUL ECONOMIEI (1)

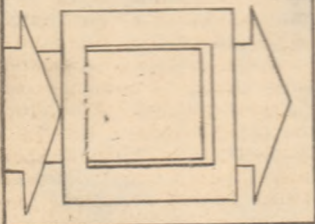
ției agricole, a nevoilor gospodăriilor mici și mijlocii, unii specialiști au formulat adevărate judecăți de valoare la adresa acestui contradictoriu sector cooperatist. „Împrumuturile acordate sătenilor de către băncile populare — sublinia de exemplu Mitiță Constantinescu — au putut fi folosite și în scopuri de îmbunătățiri a producției, prin cumpărare de unelte, vite, căruțe, îmbunătățiri gospodărești etc. Dar, iarăși, nu se poate nega că împrumuturile de consumațiune au absorbit un mare volum din operațiunile acestor bănci...”. De aceea, M. Constantinescu propune ca și prin alte pirghii, inclusiv cooperatția economică (el consideră că băncile populare nu se încadrează în noțiunea de cooperativă economică), să se desfășoare „acțiunea largă, adîncă și colectivă de agricultură intensivă, științifică și rațională pe care o reclama economia satelor”.

Prima condiție ce trebuia îndeplinită de întreg mozaicul de peste 1800 de cooperative economice — cooperative de aprovizionare și desfacere (pe care le socotea pe deplin corespunzătoare problemei capitale a producției rurale din acei ani), cooperative forestiere, lăptării cooperatiste, cooperative viticole, pomicole, de pescuit, cooperative de mașini agricole, de industrializare a fructelor și legumelor, cooperative miniere și de materiale de construcții etc. — era aceea de a fi participat, fiecare prin metode specifice, la „dezelegarea celei mai hotărîtoare nevoi naționale: îmbunătățirea producției, ridicarea ei din nivelul de subconconurență în care zăcea, precum și o valorificare rentabilă a acelei producții”.

În unele documente ale vremii, în lucrări și monografii demne de luat în seamă, erau formulate căile concrete (juridice, economice, sociale) prin care ar fi urmat să se treacă de la unitățile cooperatiste neviabile, neracordate la cerințele reale ale maselor de producători și cumpărători, de la pseudo-cooperatție la unități cooperatiste autentice, sănătoase, așezate, cum se spune pe criteriile economice; asemenea criteriile decurgeau din nivelul forțelor de producție, din perspectiva nevoii de a valorifica mai bine potențialul uman existent, din perspectiva locului agriculturii în ansamblul economiei naționale. Un mod original de analiză a relației cooperatție-forțe de producție este prezent în opera lui Virgil Madgearu. Capitalismul — spune el — se traduce, în cazul ordinii economice social-agrare, printr-o scădere a productivității economiilor familiale rurale și pauperizarea progresivă a membrilor acestora. De aceea, Madgearu recomandă regimul cooperatist, care, luînd în posesiune toate căile comerțului

FIȘE

Ion Crișan Tehnologia ca sistem

● EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ ne oferă astăzi materializarea unui proiect mai amplu — lucrarea „Tehnologia ca sistem” purtînd semnătura lui Ion Crișan — în care autorul își propune să abordeze problemele tehnologice nu din perspectiva

unui anumit domeniu de specialitate ci global, sistemic. Elementele care ar justifica o atare perspectivă sînt, după opinia autorului, trei: necesitatea, resimțită tot mai acut în practica conducerii proceselor de producție, de a dispune de o teorie generală și unificatoare asupra tehnologiei; prioritatea ce se cere acordată optimizării sistemului în raport cu părțile sale componente; necesitatea de a se pune accentul pe comportarea dinamică a sistemelor tehnologice, în particular pe capacitatea acestora de a se adapta la o varietate de sarcini de producție. Purtînd amprenta spiritului tehnic în care a fost concepută, lucrarea urmărește, cu prioritate, o finalitate economică; finalitate pe care o impune, după cum se subliniază în carte, însăși realitatea intrucît problema optimizării multicriteriale a sistemelor tehnologice constituie, în esență, o chestiune economică.

Ecologie

● Orientată, timp de secole, spre o adevărată spoliere a re-

surselor naturale, economia mondială se află astăzi în fața unor reconversiuni fundamentale: stabilirea unui echilibru pe termen lung între dezvoltarea economică și mediul ambiant. În mod concret, o atare optică ar implica — potrivit afirmațiilor formulate de Alena Cerna și Eva Tosovska în articolul (O comparație între sistemul natural și cel economic — cercare de formulare a unor puncte de reper metodologice cu privire la procesul de producție și mediul înconjurător) publicat în nr. 5/1980 al revistei POLITICKA EKONOMIE — o reconsiderare a momentului final al procesului reproducției economice; nu consumul — productiv sau neproductiv — ci recircularea tuturilor substanțelor utile în condițiile păstrării stării de echilibru în mediul natural ar constitui coordonată reală și viabilă a adaptării producției sociale la noile exigențe. Acest imperativ al prezentului, dar cu deosebire al viitorului, necesită restructurări fundamentale; ele privesc deopotrivă planul conceptual — prin re-

formularea a înseși obiectivelor dezvoltării economico-sociale — și planul tehnic-operațional prin conceperea și desfășurarea progresului tehnico-științific ținîndu-se seama de restricțiile ecologice.

Ambalaje

● Accesorii omniprezente ale unei economii moderne, ocupînd un loc bine determinat în stilul de viață și psihologia omului contemporan ambalajele, producția lor, înregistrează — pe fondul unei creșteri și diversificări — cări continui și de durată — restructurări profunde. Opinează Maurice Pariat în articolul „Passé, present et avenir des industries de l'emballage” publicat în numărul din 1 august 1980 al revistei „CHRONIQUE D'ACTUALITE DE LA S.E.D.E.I.S.”. Cauza acestor mutații radicale afirmă M.P., rezidă în impactul pe care criza energetică și de materii prime îl vîdește asupra economiilor naționale, asupra tipului de dezvoltare — „societatea de consum” —, promovat în țările capitaliste dezvoltate (pen-

și creditul „salvează economiile familiale rurale de pauperizare, și organizând producția pe baze raționale, asigură dezvoltarea maximă a forțelor de producție națională¹⁾”. Cooperativizarea ordinii economice în statele social-agrară nu era privită ca o tendință de excludere a formelor de întreprindere capitalistă, ci „numai ca limitare a cimpului lor de activitate, impusă de condiții de ordin natural și de necesități naționale”, ceea ce nu putea să nu fie atunci în avantajul maselor de mici producători agricoli.

Fără a uita condițiile concrete ale agriculturii românești în anii interbelici, credem că este demnă de luat în considerație preocuparea, pledoaria susținută a multor specialiști pentru sporirea rolului cooperativei de credit în dezvoltarea producției agricole. Punctul esențial de câștigat — remarca A.G. Galan într-o interesantă și analitică monografie a cooperativei de credit în România — este acela de a încadra cooperarea într-o politică agricolă unitară, care corespundea atunci și cerințelor dezvoltării economiei naționale și interesului individual al micilor agricultori, a căror proprietate trebuia consolidată prin mijlocirea cooperativei. „Dacă înainte de război (primul război mondial — n. ns.) cuvântul de ordine în mișcarea cooperativă era în realitate dobândirea de pământ, dorință care era săpată puternic și în sufletul țărănimii²⁾ spunea același Galan, trebuie să ne gândim și la „sporirea cantitativă și calitativă a producției agricole, fără realizarea căruia deziderat nu vom avea produse... și ca urmare mizeria economică va continua³⁾”.

Precizându-se multitudinea problemelor (nevoilor) economiei naționale care se cereau rezolvate prin mijlocirea cooperativei, se punea un mare accent pe adoptarea

unei politici izvorite din mediul românesc, pe rolul activ al țărănimii, care, în spiritul concepției lui Spiru Haret, trebuia tratată ca un „corp activ și conștient, iar nu ca pe un corp inert, pentru care numai statul trebuie să facă totul⁴⁾”. Sporirea rolului educativ al organului cooperatist, reflectarea realităților tehnice și social-economice ale satului românesc, colaborarea cu exponenții firești ai maselor țărănești erau enumerate ca pirghii de introducere a raționalității economice în agricultură.

Insistând cu fapte și argumente logice demne de luat în considerație asupra influenței nefaste pe care statul burghezomășieresc a avut-o asupra dezvoltării mișcărilor cooperative autentice, Constantin Moldoveanu își manifesta încrederea că, în țara noastră, economia agrară, constituită mai ales din mici proprietari agricoli, nu va putea fi organizată decât pe baze cooperative. „Firul natural al vieții mișcării cooperative libere va fi reinodată și prin cooperarea liberă se va alcătui structura social-economică... de miine⁵⁾”.

Este știut că mișcarea cooperatistă întrunea deopotrivă funcții economice, sociale și chiar politico-ideologice. Dar nu puține au fost situațiile când, din cauze diferite, s-a absolutizat una sau alta din aceste funcții. Tocmai de aceea apărea ca bine venită munca de pionierat realizată de mulți dintre cei care au studiat problemele cooperatiste în explicarea către masele de mici producători a unor principii de raționalitate economică: rolul hotărâtor al producției, pericolul unui consum neproductiv exagerat, principiul „prețului just”, cooperarea în muncă și productivitatea muncii etc.

„În multe cazuri — remarcă de exemplu Mitiță Constantinescu referindu-se la unele probleme de prețuri — mărfurile ajungeau în rafturile unității cu prețuri mai scumpe decît pe piață, datorită faptului că Centralele cooperatiste care aprovizionau aceste unități, cumpărau ele însele marfa de pe piață, pe care o mai încercau apoi cu comisionul și dobânzile respective⁶⁾”. În numeroase lucrări și studii se făceau propuneri de raționalizare a activității Centralelelor cooperatiste. Ele urmau să se preocupe mai ales de stimularea producției unităților din raza lor, să le ajute în acest sens, ca să-și valorifice mărfurile la prețuri mai mici, concurențiale, care ar fi rezultat din punerea în valoare a efectelor pozitive ale cooperării asupra productivității muncii. De asemenea, se preconiza reducerea cheltuielilor de administrație, care datorită unor cauze obiective și subiective erau mari. Cooperarea românească din acei ani, — remarca M. Constantinescu — înregistra cel mai mare procent al cheltuielilor de administrație, în comparație cu acela al cooperativei din Germania, Cehoslovacia, Elveția, Olanda⁷⁾”.

prof. dr. Niță DOBROTA

¹⁾ Mitiță Constantinescu, *Politica economică aplicată*, vol. 2, Ed. Tiparul Românesc, București, 1943, p. 47.

²⁾ Idem, p. 49.

³⁾ V. Madgearu, *Agrarianism, capitalism, imperialism*, Editura „Economistul”, S.A., Buc., 1936, p. 138.

⁴⁾ Dr. A.G. Galan, *Monografia cooperativei de credit din România 1906—1935*, Imprimeria Națională, Buc., 1935, p. X.

⁵⁾ Spiru Haret, *Chestia țărănească*, 1905, p. 14.

⁶⁾ C. Moldoveanu, *Statul și Cooperarea, Avantaje acordate de stat cooperativei...*, București, 1936, p. 260.

⁷⁾ Mitiță Constantinescu, *Politica economică aplicată*, Ed. Tiparul Românesc, Buc., 1943, p. 99.

⁸⁾ Idem, p. 57.

tru acestea, ambalajul luxos și sofisticat a dobîndit o autentică valoare de simbol). Pe de altă parte, însăși producția de ambalaje evidențiază fie un caracter energointensiv (sticla, aluminiul), fie se dovedește a fi o mare consumatoare de materii prime — lemn, petrol etc.

În strategia dezvoltării producției de ambalaje, în funcție de noile restricții, subliniază M.P., s-au conturat unele tendințe mai importante. Una dintre acestea vizează conceperea și realizarea ambalajelor în perspectiva recuperării fie a lor ca atare, fie a substanțelor pe care le conțin. O a doua orientare urmărește substituirea — în limite raționale, care să nu afecteze calitatea mărfurilor și cea a serviciilor către populație — a ambalajelor energo și materialelor intensive cu altele ce implică consumuri mai reduse.

Mobilitate

● Cu toate că nu există o evidență la nivel național, numeroase studii și anchete întreprin-

se în ultimul deceniu permit dețășarea unor elemente semnificative în ce privește mobilitatea forței de muncă în Anglia — se afirmă în articolul „Le turnover en Grand Bretagne”, publicat în revista *INTERSOCIAL* și reluat în „PROBLÈMES ECONOMIQUES” nr. 1661. Astfel, categoriile profesionale care vădesc o mai mare predispoziție spre schimbarea locului de muncă sînt informaticienii (o medie națională de 20,7% pentru programatori, 16,9% pentru analiști de sisteme etc.), tehnicienii și secretaarele — efect nemijlocit al cererii mari înregistrată pe piața forței de muncă. O altă corelație care trebuie luată în considerare — se subliniază în articol — este cea existentă între predispoziția la mobilitate profesională și nivelul de calificare al personalului. Potrivit informațiilor existente, un grad mai înalt de calificare determină o creștere a stabilității, după cum muncitorii necalificați au o rată de mobilitate relativ ridicată. Un aspect însă insuficient studiat și chiar insuficient constientizat de

cadrele de conducere din economia britanică — se arată în studiu — este cel al efectelor economice și sociale, de presupus însemnate, pe care le generează mobilitatea forței de muncă.

Politica economică și cercetarea

● „Multe din problemele economice ale zilei de astăzi au rădăcini structurale de durată și, în consecință, nu se supun soluțiilor în care politicile economice și cele din domeniul științei și tehnologiei rămîn separate unele de altele, așa cum s-a întimplat prea adesea în trecut”, constată Jean-Jacques Salomon în articolul *Technical change and economic policy* (*Schimbările tehnice și politica economică*) publicat în revista *THE OECD OBSERVER* (nr. 104, mai 1980). Articolul cuprinde principalele concluzii ale unei cercetări efectuate timp de doi ani de experții OCDE pe tema relației sugerate de titlu. Dacă în trecut dezbaterile se centrau asupra contribuției cercetării-dez-

FIȘE

voltării la creșterea economică, arată I.-J.S., ele se concentrează acum asupra pericolelor care pîndesc cercetarea și inovația, ca factori ai creșterii pe termen lung, ca urmare a încetinirii ritmului de dezvoltare în principalele țări capitaliste.

Relevînd locul tot mai important al serviciilor în structura cererii finale publice și particulare, studiul scoate în evidență contribuția așteptată din partea cercetării științifice și tehnice la îmbunătățirea calității și sporirea eficienței serviciilor (transporturi, ocrotirea sănătății, protecția mediului, sistematizarea localităților etc.). Este vorba, se subliniază, nu numai de cercetările în domeniul tehnic, ci și de cele în domeniul științelor sociale, ale căror rezultate trebuie utilizate în vederea îmbunătățirii serviciilor colective, calității vieții, cadrului cultural și educațional.

Industria mică

(Urmare din pag. 21)

avem o secție organizată, prelucrăm la câteva cooperative această mochetă, confecționând ștergătoare, mergând până la produse mai mari. Nu prelucrăm însă tot ceea ce rămâne de la „Dumbrava“.

Victor Domșa — Dar dumneavoastră cumpărați metraje și le tăiați.

Eugenia Trifan — Mai puțin.

Victor Domșa — Nu este normal...

Nicolae Nan — Ce preț are metrul pătrat de mochetă pe care o lipiți dumneavoastră ?

Eugenia Trifan — 12—15 lei ; în orice caz, produsele au prețuri mai mici față de prețurile obișnuite. Produsele respective se vînd la kilogram.

Elena Bleahu — Sînt și o serie de deșeuri din piele care se aruncă.

Eugenia Trifan — De la „Libertatea“ folosim multe cupoane. Eu aș ridica încă două probleme. Astfel, problema stabilirii prețurilor este destul de greoaie. Uneori se încheie sezonul și prețul n-a venit. Noi am ridicat această problemă și la consfătuire, în sensul că la o anumită gamă de produse, ca cele artizanale, există o înțelegere, prețul s-ar putea așeza mai ușor. La foarte multe produse textile, la diverse țesături pentru care Ministerul Industriei Ușoare este coordonator de balanțe și numărul este limitat, ai voie să vinzi pe plan local la un anumit preț ; peste numărul respectiv intervine coordonatorul și pînă iese prețul trece moda.

Tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu arată că aici problema trebuie foarte bine înțeleasă. Nu este vorba de a scăpa de sub control prețurile, însă poate să se găsească o posibilitate de a se da mai repede aceste aprobări pentru că sînt produse de modă, de sezon.

De asemenea, o problemă deosebită, care se pune — și pe care noi am reținut-o din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu — este problema activității cooperativei de invalizi, a nevăzătorilor, a semivăzătorilor, a oamenilor handicapați. La noi realizează cartonaje și perii. La perii nu se ridică dificultăți, însă la cartonaje avem greutăți pentru faptul că o serie de unități au început și ele să se organizeze, au început și C.A.P.-urile să facă asemenea cartonaje cu oameni valizi. Pe această linie ar trebui să fim sprijiniți mai mult pentru că oamenii de care vorbeam se recalifică foarte greu ; mai mult, o parte din cei ce realizează perii și cartonaje au fost recalificați de la producția de mături. Este o problemă socială de însemnătate deosebită, este o problemă și a altor unități cooperatiste din țară și trebuie să se studieze această posibilitate ca oamenii aceștia să presteze acele activități pe care le pot face, iar valizii să realizeze altă gamă de produse. În problema serviciilor, dacă este vorba de spălătorii și curățătorii, consider, că nu am făcut destule.

Îmbinarea armonioasă a nevoilor sociale cu cele individuale

Dumitru Suciu — Am făcut un magazin de vînzare a produselor realizate de cooperative din altă parte. De ce nu am făcut oare un magazin de vînzare a produselor din satele județului nostru ? Așa ar fi bine.

Ioan Munteanu — Mă alătur la cele spuse de tovarășul Suciu. O altă chestiune acum : este o problemă deosebit de serioasă cea a pieselor de schimb care condiționează funcționarea unor utilaje. Iată o situație cu care m-am confruntat eu însumi ; a trebuit să-mi repar mașina ; membrana pompei de benzină s-a fisurat și costă 80 lei, la autoservice mi-a spus că nu poate să-mi dea numai membrana, ci pompa întreagă care costă 380 lei, piesă în care intră metal, manoperă etc., etc. Sigur, corpul acesta nu se va sparge decît cu totul accidental. Același lucru cînd a trebuit să-mi înlocuiesc un far ; nu se poate procura numai oglinda, ci tot corpul ș.a.m.d. Dacă vrei să cumperi un buton pentru aparatul de radio trebuie să ieși întreaga scală și atunci o mare parte din materialele consumate, din manoperă etc. rămîn la cetățeanul acasă, se aruncă. Este un sistem în care pierde și statul și cetățeanul.

Eugenia Trifan — Într-adevăr mai avem multe de făcut în acest sens.

Marin Boangher — Întreprinderea noastră este profilată pe producerea de articole de marochinărie. Noi croim circa 90 000 de metri pătrați de P.V.C. lunar. Tot lunar, din „deșeuri“, prelucrăm 9—10 000 mp de P.V.C. Materialele cele mai întrebunțate la marochinărie sînt : P.V.C., pielea, cartoanele, textilele, pinzeturile ca materie primă. Noi ne-am pus problema folosirii acestor resurse secundare încă dinaintea apariției decretului. Dacă am găsit o soluție am aplicat-o ; la încălțăminte, din cutiile în care ne veneau accesoriile, am început să croim șanturi

pentru încălțăminte, ceea ce nu se poate utiliza trimitem la fabricile de hîrtie și celuloză pentru recondiționare. În problema materialului de umplutură menționez că noi colectăm aceste „deșeuri“ și le trimitem înapoi la rețopit la unitatea furnizoare.

Un alt aspect acum, legat de nomenclatorul de fabricație al micii industrii. În zona Sibiu s-a dezvoltat puternic mica producție în cadrul cooperativei care produc articole de încălțăminte și marochinărie din piele, înlocuitori etc. Pe undeva au trecut să producă marochinărie în proporție industrială. Eu am participat la contractări, am putut aprecia și pot spune că din punctul de vedere al realizării tehnice este o diferență mare între articolele produse industrial de cooperatie și cele realizate de industria de stat. De ce ? Această diferență se datorește utilajelor cu care se fac respectivele produse. Pentru ca să ai un format bun la un articol din P.V.C. trebuie să ai o mașină specială de sudură. Cooperatia, nedispunînd de asemenea utilaje, a fabricat unele produse care nu au ținuta articolului de creație respectiv care se vinde pe piață.

Pe de altă parte, întreprinderea noastră are furdale imense. Nimeni n-a venit însă să le ceară. Sînt cîțiva producători particulari din Vilcea care vin și iau cu sacii și produc articole la domiciliu. Dar din partea cooperativei din Sibiu nu există această cerere, așteaptă să li se dea repartiție de materiale de la centru și dacă se poate materiale întregi, cum s-a arătat mai înainte.

Trebuie să se lichideze acest paralelism în obținerea unor produse similare făcute și de industrie și de cooperatie pentru că n-are nici un sens. Cooperatia din Sibiu ar trebui să apeleze la resursele noastre de piele, P.V.C. și altele pe care le avem în cantitate mare, nu este necesar să se creeze unități mari în cooperatie.

În ceea ce privește problema accesoriilor, pe plan republican sînt deficitari la accesorii pentru producția de marochinărie. Ca întreprindere, sîntem în situația de a aduce din import unele accesorii. Un accesoriu pus pe un produs îi sporește valoarea cu 30%, fie el chiar pantalon, iar la un articol de marochinărie dacă i se adaugă un accesoriu mai de pretenție, i se poate chiar dubla valoarea. Sîntem, din păcate, deficitari la producerea accesoriilor și în special a accesoriilor artizanale. Eu cred că s-ar putea găsi resurse ; deja cooperatia a început să producă. Cooperatia ar putea să-și dezvolte activitatea la nivel de producție industrială, adică printr-o cooperare între noi și ea am putea să facem treabă bună, mai ales că se pune problema creării de accesorii artizanale unde Sibiu are experiență.

Tov. director al muzeului din Sibiu foarte bine a pus problema, după părerea mea, ca liceele industriale de profil să creeze ateliere proprii în care să se lucreze articole din acestea artizanale după un plan de producție și să se poată aproviziona cu materiale recuperabile care cad de la industria din Sibiu. Deci susțin această idee pentru că este un mijloc de învățare, de însușire a meseriei, realizîndu-se astfel o simbioză între teoria și practica de producție.

Maria Popescu — Vroiam să intervin în legătură cu cele spuse de dumneavoastră referitor la ideea concurenței. Eu cred că este loc pentru concurență. Secretarul general al partidului a subliniat că este foarte bine pentru cumpărători să se concureze producătorii din toate formele de organizare pentru binele cumpărătorilor, pentru binele țării. Aici nu este cazul de a crea probleme de orgoliu ; piața internă și externă dispun de capacitate de absorbție pentru asemenea produse. Cu o condiție însă : produsele respective să înlăunțesc criteriile de utilitate imbinat cu cele estetice, să aibă o ținută și o calitate corespunzătoare. Lucrul acesta se poate realiza printr-o mai strînsă legătură între cooperatie și industria noastră mare, referitoare la sortimentele, tipurile, modelele care se produc, încît să nu vedem o asemenea monotonie cum există din păcate acum în legătură cu produsele de marochinărie.

Marochinaria românească dispune de tradiție de ținută și aceasta ne obligă la menținerea unei calități și diversități corespunzătoare. Am impresia că uneori cînd imbinăm produsele naturale cu cele artificiale nu reușim să menținem o ținută atractivă. Dacă ar colabora mai bine industria cu cooperatia ar putea absorbi toate reziduurile și materialele recuperabile iar industria și-ar putea procura accesorii diversificate și de calitate mai bună. Referitor la problema accesoriilor, a căror rezolvare se tergiversează de 20 de ani, s-ar putea rezolva prin cooperarea industriei mari cu cooperatia. Noi am putea valorifica resursele care există, cum sînt coarnele de cerb, din care se pot face cătărâmi, inele, bumbii de la poșete și alte piese de efect. Dacă stăm și ne plîngem nu se rezolvă problema iar pe linie centrală nu este rațional să se facă o întreprindere republicană specializată în accesorii întrucît aceasta nu ar conduce la diversificare, ci ar uniformiza și mai mult produsele. Meșteșii care prelucurează arama și argintul — de care s-a vorbit — pot face anumite lucruri din metal, rămîne ca dumneavoastră împreună cu cooperatia și Consiliul popular județean să vă ocupați și să rezolvați problema aceasta ; există cadrul legal care permite adaptări la condiții și găsirea unor soluții.

ȚĂRILE CAPITALISTE ÎN FAȚA DILEMEI INFLAȚIE—ȘOMAJ

PROBLEMA primordială a economiilor occidentale, care a marcat activitatea economică în 1979 și prima parte a anului 1980, se arată în ultimul raport anual al Băncii Reglementelor Internaționale¹⁾, este intensificarea ritmului inflației. Creșterea prețurilor bunurilor de consum a început să se accelereze încă din 1978, atingând în anul în curs ritmuri îngrijorătoare chiar în țări unde se considera că ea poate fi stăvilită (vezi tabelul).

Creșterea prețurilor cu amănuntul (ritmuri anuale, în %)

Țara	Media pe 3 luni *)	În ultimele 12 luni **)
Australia	8,5	10,5
Canada	11	9,5
Franța	15,5	13,5
R.F.G.	7,5	6
Olanda	9	6,5
Italia	20	24
Japonia	13,5	8
Suedia	7,5	13
S.U.A.	17	14,5
Anglia	25,5	22

*) Comparativ cu cele 3 luni anterioare
**) Până în mai 1980 inclusiv.

În S.U.A., de pildă, indicele prețurilor de consum a fost în mai a.c. 244,9, față de 100 în 1967. Exprimat monetar, aceasta înseamnă că un dolar (100 cenți) din 1967 mai valora în mai 1980 doar 40,8 cenți. Prețurile au continuat să crească mai repede decât salariile, iar puterea de cumpărare a acestora din urmă a continuat să se reducă. Astfel, potrivit unui raport al Ministerului Muncii din această țară (vezi *International Herald Tribune* din 25 iunie 1980), câștigurile pe oră ale muncitorilor au scăzut în luna mai, ținându-se seama de inflație, cu 0,20% față de luna aprilie. Numărul orelor lucrate pe săptămână s-a redus datorită recesiunii. Drept urmare, disponibilitățile de cheltuit ale acestor muncitori, după impozite și deprecierea inflaționistă, au scăzut cu mai mult decât 0,9% pe lună.

Cauza principală a creșterii prețurilor, se arată în Raport, este nivelul ridicat al cererii în țările occidentale industrializate, în ciuda șomajului, care a atins proporții rar întâlnite în istorie. Încetinirea creșterii economice a fost mai accentuată în S.U.A., unde în 1979 s-a înregistrat un ritm de 2,5% față de 4,5% în 1978, în timp ce în toate celelalte țări industrializate ritmul creșterii producției s-a menținut la nivelul anului 1978 (între 3 și 4%). Începutul anului 1980 a indicat unele reduceri de ritm ale produsului național brut, care au perspectiva de a se accentua.

După părerea președintelui B.R.I., cva-

¹⁾ Banque des règlements internationaux. Cinquantième rapport annuel, Bâle, 9 juin 1980.

druptarea prețului aurului în decurs de circa un an arată că ritmurile inflației, care au început să se accelereze anul trecut, au ajuns să se autostimuleze, ceea ce denotă puterea psihologiei inflaționiste. Aceasta se reflectă atât în tendința continuă de scădere a economiilor și a păstrării banilor în depozite la bănci, cât și în creșterea datoriei familiilor ca urmare a cumpărărilor excesive pe credit sau cu credite obținute de la bănci.

Acționind pentru frinarea tendințelor inflaționiste, îndeosebi pentru reducerea cererii, majoritatea guvernelor occidentale s-au orientat spre măsuri restrictive monetare. Creșterea dobânzilor între martie 1979 și martie 1980 la creditele interne pe termen scurt a fost spectaculară. Astfel, în S.U.A., în timp ce bonurile de tezaur pe trei luni ofereau o dobândă de 16,2% în martie 1980 față de 9,5% în 1979, băncile comerciale aplicau clienților celor mai buni o dobândă preferențială (prime rate) de 20% la creditele pe trei luni (în martie 1980), față de numai 11,75% în luna martie 1979. Ulterior însă s-a înregistrat o scădere a dobânzilor pe termen scurt în S.U.A., care a început să se manifeste de la sfârșitul lunii martie, nivelul acestora revenind în luna mai 1980 la 9,5%.

În domeniul dezechilibrelor balanțelor de plăți, raportul B.R.I. evidențiază apariția în 1979 a unui excedent de 63 miliarde dolari înregistrat de balanța de plăți curente a țărilor exportatoare de petrol, o redresare a balanței generale de plăți a S.U.A. cu un excedent de 14 miliarde dolari și un deficit cumulat de 12 miliarde dolari la balanța de plăți curente a Japoniei, R.F.G., și Elveției (după un excedent cumulat de 30 miliarde în 1978). Finanțarea deficitelor în contul curent al țărilor dezvoltate importatoare de petrol s-a făcut fără dificultate în 1979, piața monetară fiind în tot cursul anului deosebit de lichidă.

Din principalele capitole ale Raportului Băncii Reglementelor Internaționale se poate desprinde concluzia că „în timp ce pentru anul în curs (1980) situația economică (a țărilor occidentale — n.r.) poate fi privită cu oarecare liniște, se pare că se adună nori la orizont care vor întuneca situația economică la anul și în anii următori”.

IN PRIMUL RÎND expertii B.R.I. exprimă temerea că evoluția ciclului, complicată prin politici monetare restrictive, va împinge țările occidentale industrializate într-o criză economică foarte acută. O astfel de criză se presupune că va avea și efectul de a transfera povara deficitelor balanțelor de plăți curente de la țările occidentale dezvoltate industrial și cu economie puternică spre țările cu economie mai slabă și

în mod deosebit spre țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol. Această situație este considerată a fi, în perspectivă, destul de neliniștitoare intrucit cu toată criza (care atrage o reducere a cererii de energie), dezechilibrul global ca urmare a majorării prețului petrolului este de prevăzut că va dura mai mult decât acum șase ani când a avut loc prima scumpire masivă a petrolului brut.

Țările occidentale cele mai dezvoltate industrial vor cunoaște odată cu accentuarea crizei, o agravare a șomajului și o sporire a deficitelor — deja destul de mari — ale sectoarelor publice. Persistența unui nivel ridicat de inflație, combinat cu efectele crizei și deficitelor menționate, este de așteptat să facă extrem de dificilă o politică de relansare susținută a economiei. Țările occidentale industrializate se vor găsi astfel din nou pe drumul „stagflației”.

Poate fi prevenită materializarea acestor perspective sumbre? Opinia consemnată în Raport este că „pe termen scurt nu va fi posibil să se evite producerea tuturor fenomenelor negative în același timp”. Va trebui să se alcăgă ordinea priorităților. Pornindu-se de la numeroasele luări de poziție ale reprezentanților autorităților din țările occidentale industrializate în sensul că prima lor prioritate în politica economică este lupta împotriva inflației, expertii B.R.I. subliniază că aceasta nu este destul. Este necesar să se afirme clar hotărârea de a se persista în folosirea tuturor instrumentelor disponibile pentru o politică antiinflaționistă până când ritmul inflației va scădea în mod semnificativ.

Raportul sugerează necesitatea ca politica monetară să fie completată, în măsura necesităților, diferit de la țară la țară, cu o politică fiscală și de asemenea cu unele forme de politică a veniturilor. Aceasta deoarece, în special în țările unde inflația a devenit un mod de viață, se apreciază că bazarea numai pe politica monetară poate duce la o scădere pronunțată și prelungită a produsului național real, înainte chiar de a produce un efect durabil asupra ritmului de creștere a prețurilor. De aceea o politică a veniturilor s-ar putea dovedi utilă într-un asemenea caz. Raportul recomandă, de asemenea, completarea politicilor monetare și fiscale cu măsuri de adaptare a economiilor la noile condiții create de criza energiei. Se recunoaște, însă, că una din consecințele cele mai grave ale adoptării măsurilor drastice și persistente împotriva inflației, sugerate în concluzii, va fi o posibilă creștere a numărului șomerilor, deja foarte mare. Este cazul să menționăm că sugestiile raportului merg pe linia clasică a măsurilor ce duc la suportarea efectelor crizelor economice, în principal, de către păturile muncitoare ale populației.

Actuala situație din economia mondială conduce la concluzia că lupta împotriva inflației — fenomen cu reverberații profunde în întreaga economie mondială — poate și trebuie să fie dusă în cadrul unei largi cooperări între toate statele, prin adoptarea unui complex de măsuri care să ducă la edificarea unei noi ordini economice internaționale. Este evident că o serie de acțiuni imediate ar putea contribui efectiv la reducerea ritmului inflației într-un mod simțitor și de durată; între acestea la loc de frunte ar trebui să se situeze adoptarea propunerilor privind reducerea cu cel puțin 10% a bugetelor militare și angajarea pe calea dezarmării, în primul rând a dezarmării nucleare; controlul prețurilor și măsurile de combatere a speculației; asigurarea stabilității cursurilor valutare și crearea unui nou sistem monetar internațional, care să umple golul lăsat de dezintegrarea sistemului de la Bretton Woods.

TENDINȚE-CONJUNCTURI

Eforturi insuficiente în energetică

AGENȚIA Internațională pentru Energie apreciază că în ultimii ani cercetările în domeniul energetic întreprinse de țările membre ale organizației sînt încă mult sub așteptări. Cheltuielile guvernamentale afec-

vării energiei, cercetările îndreptîndu-se cu precădere către îmbunătățirea procedurilor de obținere a electricității. Raportul agenției subliniază că ar trebui accentuate preocupările în ce privește folosirea căldurii reziduale din centrale electrice, precum și în direcția dezvoltării altor căi de economisire a energiei.

După cum se observă din grafic, pe ultimele locuri în privința eforturilor în domeniul energetic se află Canada și Anglia. În ce privește S.U.A., deși cheltuielile sale totale au fost cele mai ridicate, totuși acestea fără ocupă numai locul 6 dacă se analizează comparativ cheltuielile pe unitate de energie consumată (2,05\$). Pe primul loc în această listă se află R.F. Germania cu 3,89 dolari pe unitate de energie consumată.

desh, India, Indonezia, Kenya, R.P. Chineză, Malawi, Mozambic, Tanzania, Uganda și Sri Lanka) au hotărît să limiteză exportul mondial de ceai în 1981, la 740 mii tone față de 758 mii tone în 1979. Țărilor menționate mai sus le revine circa 95% din totalul livrărilor de ceai în lume. Scopul stabilirii de cote de export este de a menține prețurile la ceai în viitorii ani în medie la 105 pence pe kilogram FOB, în condițiile în care prețul de 94 pence/kg practicat pe piață anul trecut este apreciat ca prea redus pentru a asigura un nivel satisfăcător de venituri producătorilor.

Participanții la conferință au mai hotărît să limiteze la 18—21 mii t pe an creșterea exporturilor mondiale de ceai, în perioada 1981—1985, astfel că în ultimul an al perioadei vizate exporturile vor totaliza 817 mii t.

O problemă rămasă în continuare deschisă o constituie repartizarea cotei pe fiecare țară exportatoare, problemă de rezolvare a căreia depinde de crearea condițiilor pentru încheierea unui acord internațional al ceaiului.

Programe de dezvoltare

Guatemala — valorificarea resurselor naturale

PLANUL de patru ani de dezvoltare economică a Republicii Guatemala, pe perioada 1979—1982 urmărește în principal diversificarea economiei prin dezvoltarea industriei naționale pe baza materiilor prime minerale și agricole, paralel cu crearea unei infrastructuri corespunzătoare.

În cadrul politicii de dezvoltare a industriei prelucrătoare, se urmărește ridicarea regiunilor rămase în urmă, prelucrarea la fața locului a materiilor prime (în principal a zăcămintelor de țitel, minereu de cupru, nichel și sulf), crearea de noi locuri de muncă și prin aceasta descurajarea fenomenului de migrare a populației rurale spre zonele urbane.

Se preconizează ca în perioada 1979—1982 să se creeze 63 de noi întreprinderi industriale amplasate pe întreg teritoriul țării, printre care: unități de prelucrare a minereurilor neferoase, fabrici textile, de confecții, de ciment, de îngrășăminte chimice etc.

O atenție particulară se acordă în ultimii ani dezvoltării sectorului petrolifer. Totalul producției de țitel a țării se ridică în prezent la 5 050 barili/zi. Rezervele certe ale principalelor zone producătoare Rubel Santo și West Chinaja se ridică la 12 milioane barili, din aprilie 1980 Guatemala devenind exportatoare de țitel. În perioada 1979—1982 se vor investi aproximativ 350 milioane dolari, pentru efectuarea de foraje de explorare și exploatare, construirea de conducte petroliere și a unei rafinării în localitatea Guatcal.

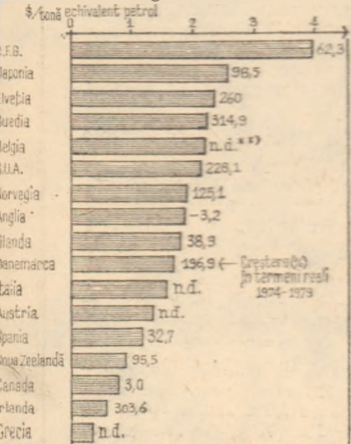
Printre sectoarele prioritare în cadrul Planului de patru ani de dezvoltare economică a țării figurează și sectorul energetic. O treime din totalul investițiilor sectorului public planificate pentru perioada 1979—1982 sînt destinate exploatarea potențialului hidroenergetic al țării. Principalele proiecte se referă la construcția hidrocentralelor Chixoy (capacitate instalată 230 MW), Aguacapa (80 MW) și Chulac (450 MW).

Un recent studiu O.N.U. arată că Guatemala posedă un potențial geotermal apreciabil, estimat la 1 800 MW. În prezent, se întreprind studii pentru punerea în valoare a acestui potențial, care este apreciat că va constitui în viitor principala sursă energetică a țării.

În domeniul infrastructurii, principalele proiecte se referă la construirea de drumuri și șosele în regiunea de nord a țării, terminarea lucrărilor de construcție a aeroportului internațional Flores și întocmirea studiilor de fezabilitate pentru construcția unui nou aeroport internațional, construirea unui port comercial la Oceanul Pacific, îmbunătățirea transportului public în orașul Guatemala.

Maria Rodica RĂDULESCU

Cheltuieli guvernamentale pentru cercetare pe unitate de energie consumată

*) Raportul cheltuielii guvernamentale pentru cercetare și dezvoltare în 1978 / cererea totală de energie primară în 1978
 **) Lipsesc date

tate în acest scop au totalizat 7 miliarde dolari în 1979, respectiv cu 12,5% peste nivelul din 1978 și cu 130% peste cel din 1974 exprimat în termeni reali. A.I.E. consideră în mod deosebit că s-a făcut încă prea puțin în domeniul conser-

Livrările mondiale de ceai

PARTICIPANȚII la recenta conferință de la Bandung a principalilor exportatori mondiali de ceai (Argentina, Bangla-

EVOLUȚII MONETARE

ÎN SAPTAMINA 4—8 august 1980 s-a înregistrat o nouă modificare de tendință în evoluția valutei occidentale, dolarul S.U.A. cedînd teren într-o piață caracterizată prin fluctuații destul de ample. Observatorii apreciază că factorul principal al acestei tendințe a fost evoluția oscilantă a nivelului dobinzilor la dolarul S.U.A. pe piața internă și pe piața euro-depozitelor.

Lira sterlină s-a detasat prin reprecierea accentuată arit față de dolarul S.U.A. cit și față de restul valutei occidentale. Această evoluție reflectă rezultatele politicii monetare a autorităților care acționează cu fermitate pentru limitarea creșterii masei monetare, precum și menținerea unui decalaj al dobinzilor în favoarea lirei sterline pe fondul menținerii neschimbate a dobinzii minime de împrumut la nivelul de 16% p.a. Față de dolar lira a atins la închiderea de 2,3760 dolari/liră — nivelul maxim al săptămîinii și care s-ar putea ridica în perioada următoare la circa 2,40 dolari/liră.

Francul elvețian a avut o evoluție oscilantă și, după un maxim cu 1,6% peste cursul de referință, a înregistrat în final un ușor regres, cotînd la închidere la circa 1,5455 franci pentru un dolar. Marca vest-germană a evoluat în nota generală, mișcarea sa suferind și influențele datorate anunțării unei scăderi a producției industriale în luna iulie de 1%, precum și a creșterii cu 0,2% a indicelui prețurilor cu amănuntul în aceeași perioadă. În raport cu dolarul marca a atins un maxim de 1,7719 mărci și a terminat intervalul la circa 1,7850 mărci pentru un dolar, cu circa 0,4% peste cursul de referință.

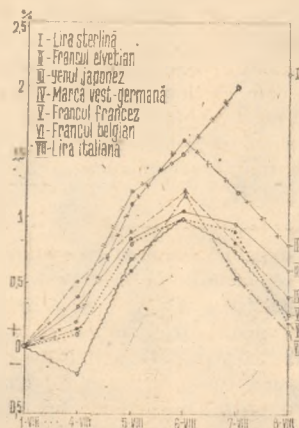
Francul belgian, francul francez și lira italiană au cunoscut o mișcare foarte asemănătoare și, după ce au

atins un nivel maxim situat cu 1% peste cursurile de referință, au închis săptămîna la circa 0,2% peste nivelul anterior, la circa 28,50 franci belgieni, 4.1340 franci francezi și — respectiv — 842,45 lire pentru un dolar S.U.A. Venul japonez a avut o tendință moderată de repreciere în raport cu dolarul S.U.A., în acest interval anunțîndu-se o nouă frinare a creșterii indicelui masei monetare (9,6% în iunie, față de 10,3% în luna precedentă). Nivelului maxim al intervalului de 235,8 yeni pentru un dolar i-a urmat o închidere la circa 226,00 yeni, situată cu circa 0,6% peste cursul anterior de 228,0 yeni pentru un dolar.

Evoluția dobinzilor pe piața euro-depozitelor a fost caracterizată în acest interval prin fluctuații mai ales la euro-dolari, dar a consemnat la închidere nivele relativ apropiate celor anterioare, respectiv — la perioada de șase luni — de 10,8875% p.a. la euro-dolari de 8% p.a. la euro-mărcile vest-germane și circa 5,4375% p.a. la euro-francii elvețieni.

Prețul aurului a înregistrat în intervalul considerat o nouă tendință de creștere, cu fluctuații intermediare, fiind stabilit la ultimul fixing al săptămîinii de la Londra la 330,00 dolari uncie.

Paul DUMITRAȘCU
Gheorghe MUNTEAN

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 4—8.VIII., luîndu-se ca bază cursurile din ziua de 1.VIII. a.c.

R. P. UNGARĂ

ROLUL MICII INDUSTRII

ÎN ANII TRECUȚI, în majoritatea țărilor socialiste și — în general în concepțiile economice situate pe fundamentul economiei politice marxiste — se susținea relativ unanim superioritatea necondiționată a uzinelor mari, a întreprinderilor mari. Conform acestei viziuni, marea întreprindere reprezintă forma corespunzătoare cerințelor moderne, care constituie nu numai forța propulsoare a dezvoltării tehnice, ci și premisa ei organizatorică: întreprinderile mici și mijlocii, în schimb, fiind în mod obiectiv grevate de o anumită înapoiere tehnică, sînt capabile să-și mențină existența doar în mod trecător. Potrivit concepției amintite — deși și în condițiile de producție socialiste prin organizarea întreprinderilor mari și gigant, apar unele momente nefavorabile ale situației de producător unic — în contextul sistemului indicatorilor de plan obligatorii ea poate fi considerată, în general, pozitivă din punctul de vedere al economiilor naționale.

Realitatea, însă, nu confirmă — sau confirmă doar parțial — această concepție. Dezvoltarea Japoniei, țară care dispune de o structură a întreprinderilor mai degrabă „farinită”, a fost în mod pregnant cea mai rapidă în rîndul țărilor capitaliste; au atins ritmuri înalte de creștere și alte câteva țări în care întreprinderile mici și mijlocii dețin o pondere relativ mare a industriei (de exemplu Suedia, Olanda). Efectele concentrării organizatorice a industriei după cel de al doilea război mondial n-au fost nici ele sau au fost doar într-o proporție foarte redusă, elocvente, chiar și în țările cărora — așa cum se cunoaște îndeobște — le sînt caracteristice întreprinderile relativ mari (R.F.G., Anglia, S.U.A.).

Superioritatea întreprinderii mari față de mica întreprindere este pe deplin dovedită la producția de masă, unde sarcina constă în fabricarea unui număr redus de produse, al căror sortiment se modifică lent. În construcțiile de mașini, iar în cadrul acestora, îndeosebi la fabricarea mașinilor-unelte, și-a croit însă drum cerința satisfacerii rapide a unor exigențe speciale, aflate în rapidă schimbare. A crescut importanța producției acelor mijloace de muncă care, datorită exigențelor cu caracter foarte special, pot fi fabricate numai sub formă de unicat, respectiv de serie mică. În același timp, a fost tipizată o proporție crescîndă a componentelor necesare mașinilor unicat și s-a creat o industrie specializată pentru producerea de piese de schimb necesare fabricării componentelor tipizate care — în specializarea ei foarte îngustă — a oferit, de asemenea, un teren larg activității întreprinderilor mici și mijlocii. Întreprinderile mici și mijlocii, capabile să producă — în condiții de eficiență economică — serii mai mici de articole, joacă de asemenea, un rol im-

portant în multe ramuri ale industriei — șoare legate de variațiile modei (de pildă, în industria confecțiilor, în industria încălțămîntului).

ÎN INDUSTRIA ungară, începînd de la naționalizare și pînă-n zilele noastre s-a desfășurat un foarte pronunțat proces de concentrare și centralizare (vezi tabelul nr. 1). Creșterea numărului cooperativelor după 1950 este urmarea procesului de unire a micilor meseriași în cooperative. La începutul anilor '70 în unele ramuri industriale, numărul cooperativelor a crescut în mod trecător, după care — în urma asocierilor — această cifră a scăzut din nou.

Diminuarea numărului unităților de producție a mers mîna în mîna cu sporirea efectivului de lucrători ce revine la o întreprindere (vezi tabelul nr. 2). Astfel, în timp ce numărul întreprinderilor cu efectiv mai mic a scăzut într-o măsură deosebită, numărul întreprinderilor cu efectiv ridicat și — în cadrul acestora — al celor cu efectivul cel mai ridicat a crescut considerabil.

Între anii 1962—64 în Ungaria s-a desfășurat o nouă reorganizare structurală de mare anvergură de după naționalizarea industriei. În cadrul acesteia, corespunzător cerințelor conducerii economice bazate pe indicatori de plan, au fost aplicate măsuri de centralizare, fără o concentrare deosebită a forțelor de producție, astfel că în mecanismul de producție a fabricilor n-au avut loc modificări esențiale.

Cel de-al treilea val de concentrări s-a desfășurat la mijlocul anilor '70; de pildă, în 1976, numărul cooperativelor incluse în rîndul industriei a scăzut cu cincizeci datorită fuziunilor, adică într-un singur an cu tot atîtea cu cîte a scăzut în întreaga perioadă anterioară de zece ani. Acest proces nu mai poate fi explicat însă prin sistemul de conducere bazat pe indicatori de plan, căci este cunoscut faptul că în Ungaria, începînd din 1968, nu mai există cifre de plan obligatorii. Cele mai noi cercetări din Ungaria au relevat că, pe calea acestor concentrări s-a încercat să se rezolve problema atragerii forței de muncă pentru întreprinderile mari și dificultățile legate de cooperare, iar prin unificări — să se asigure avantajele care însoțesc dimensiunile mai mari ale unităților.

○ **DATA** cu dispariția unor întreprinderi și cooperative mici și mijlocii, a încetat și fabricarea în țară a produselor realizate de ele, în unele cazuri apărînd articole deficitare. S-a constatat că lipsa întreprinderilor mici înrăutățește, în continuare, legăturile de cooperare — anume, deoarece neavînd cu cine coopera, tot mai multe întreprinderi sînt obligate să organizeze fabricarea de piese componente proprii, ceea ce — din cauza serilor mici

Tabelul nr. 2

Evoluția numărului întreprinderilor de stat după efectivul	personalului utilizat		
	1950	1960	1975
pină la 50	498	108	46
51—100	210	139	86
101—300	332	437	220
301—500	142	277	123
501—1 000	142	250	111
1 001—2 000	71	122	114
2 001—5 000	19	59	101
5 001—10 000	10	9	29
peste 10 000	1	7	10

Sursa: O.C.S. Anuarul statistic

— revine incomparabil mai scump decît producerea lor în întreprinderi specializate, pregătite pentru fabricarea lor în serii mari. În ipoteza în care cooperează cu alte întreprinderi mari, ponderea produselor fabricate în cooperare este — de regulă — atît de redusă, încît este subminat atît procesul de cooperare și specializare, cît și, implicit, eficiența economică care ar putea rezulta de aici. În plus, conducerea întreprinderii ultracentralizate a devenit greoaie, se resimt cu putere dezavantajele rezultate din situația de producător unic, ale încetării emulației.

În interesul lichidării centralismului exagerat din sistemul de organizare a întreprinderilor, respectiv a lipsurilor reieșite din acest centralism, au fost formulate în ultima vreme numeroase propuneri, ajungîndu-se de pe acum la anumite pași practici. La 30 iunie a.c. au fost desființate trei trusturi care reuneau cîte o subramură de specialitate a industriei alimentare — industria vinificației, industria tutunului și industria zahărului, întreprinderile subordonate pînă acum trusturilor urmînd să se gospodărească de acum înainte de sine stătător. Este de așteptat ca în viitor procesul de descentralizare să continue.

Un mijloc practicabil pentru dezvoltarea întreprinderilor mici pare a constitui extinderea ramurilor de producție auxiliare și complementare ale cooperativelor agricole de producție, respectiv crearea de noi asemenea secții. În acest sector există importante rezerve de forță de muncă, iar în multe locuri sînt disponibile clădiri, instalații și elemente de infrastructură necesare dezvoltării activității industriale și de servicii.

Există propuneri pentru crearea de noi mici cooperative, pentru dezvoltarea legăturilor între cooperativele existente și mici meseriași particulari. S-ar putea înființa mici cooperative pe un timp determinat sau în scopul realizării unor sarcini determinate (de pildă, pentru transpunerea în practică a unei invenții după care cooperativa și-ar putea anunța autodizolvarea). S-a făcut propunerea ca mici cooperative să poată fi înființate nu numai de către membri cooperatori cu activitate principală în acest sector, ci și de lucrători ai altor cooperative sau întreprinderi, de studenți ai diferitelor institute de învățămînt superior, de pensionari, în vederea valorificării timpului lor de muncă disponibil.

În sprijinul dezvoltării industriei mici, particulare, există, între altele, un proiect de actualizare a preederilor care reglementează impunerea, precum și finanțarea cu credite a acestui sector de activitate. De pildă, sistemul actual de impunere din Ungaria nu stimulează modernizarea întreprinderii; pe de altă parte, sistemul de amortizare nu încurajează pe micul meseriaș să achiziționeze mașini în vederea modernizării, iar întreprinderile de stat manifestă rezerve cînd este vorba să vindă micilor meseriași mașinile pe care nu le mai utilizează.

Problema creării de întreprinderi mici se află încă, în Ungaria, mai ales în faza discuțiilor. Dar economiștii sînt încrezători că discuțiile vor fi urmate și de sporirea numărului de întreprinderi mici care să funcționeze bine.

KARSAI Gábor

„Figyelő” Budapesta

Tabelul nr. 1

Numărul unităților economice după ramuri industriale și formă de proprietate

	1950	1960	1965	1970	1975	1978
Industria grea de stat	723	652	419	407	360	318
cooperatistă	36	243	196	208	206	196
Industria ușoară de stat	389	379	269	250	226	198
cooperatistă	306	1 000	613	599	569	478
Industria alimentară de stat	315	307	152	155	193	184
cooperatistă	10	5	2	14	18	11
Total industrie de stat	1 427	1 338	840	812	779	700
cooperatistă	352	1 248	811	821	793	685

Sursa: O.C.S., Anuarul statistic

Dimensiuni ale relației monopol-stat în capitalismul contemporan (II)

O CARACTERISTICA actuală a capitalismului contemporan o constituie sporirea participării statului, direct sau în îngemănare cu monopolurile, la fluxurile de capital, la diferite forme de cooperare. De asemenea, s-au multiplicat formele de intervenție a statului pentru sprijinirea expansiunii monopolurilor. Avem în vedere facilitățile pe care le obțin acestea pentru a se transforma în mari unități capabile să facă față concurenței acerbe pe piața externă, precum și numeroasele înlesniri pe care le acordă statul acestor companii pentru a le stimula în extinderea ariei activităților în afara granițelor naționale, garantându-le chiar recuperarea investițiilor.

O caracteristică a politicii de expansiune a capitalului fie privat, fie de stat sau rezultat din îngemănarea ambelor, este substituirea formelor clasice ale colonialismului cu cele ale **neocolonialismului**, prin care se încearcă menținerea în continuare a relațiilor de inegalitate între state, redistribuirea venitului național în favoarea țărilor dezvoltate, a companiilor monopoliste. Evenimentele internaționale demonstrează, fapt subliniat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Raportul la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., că „s-au intensificat și s-au ivit noi contradicții între diferite state și grupări de state, ceea ce a dus la agravarea conflictelor existente și la apariția altora noi în diferite zone ale lumii”¹⁾.

Formarea și consolidarea lumii socialiste, a forțelor democratice, antiimperialiste, prăbușirea sistemului colonial, precum și lupta popoarelor pentru a se manifesta liber și suveran constituie factori care au îngustat și îngustează sfera de exploatare a companiilor monopoliste. Confruntarea dintre aceste două tendințe va conduce, pe de o parte, la o intensificare a acțiunii unor state pentru dezvoltarea pașnică a economiei mondiale, pentru o nouă ordine economică, dar și la noi încercări și acțiuni din partea altor state de a menține vechea ordine economică internațională.

Relația monopol-stat imprimă repartiției venitului național un caracter contradictoriu. Statul încearcă să orienteze atât distribuția primară prin intervenția sa în politica veniturilor, cât și procesul de redistribuire prin pînghiile economice de care dispune. În acest proces se manifestă unitatea de interese dintre monopol și stat, dar și divergențe, atunci cînd statul, prin strategia pe termen lung nu asigură și o creștere a ratei profitului la nivelul cerut de burghezia monopolistă în ansamblul ei. Dirijarea unei părți importante a venitului național spre scopuri productive a influențat în unele perioade ritmul de creștere, asigurînd economiilor respective o poziție competitivă pe piața internațională și un grad ridicat de ocupare a forței de muncă. Cu toate acestea, intervenția directă a statului cu investiții productive precum și în procesul de acumulare al sectorului privat, prin stimularea monopolurilor în menținerea unei rate înalte a investițiilor, nu a putut și nu poate regla decât parțial proporțiile la scară socială. Tipul de acumulare, care are la bază capitalurile private și de stat, deși a asigurat pe o anumită perioadă o dezvoltare la nivelul cerut de valorificarea capitalului monopolist, devine tot mai incompatibil cu structura și amploarea nevoilor sociale. Această incompatibilitate s-a accentuat în ultimul deceniu, ca urmare a modificărilor în structura producției și în direcțiile de utilizare a investițiilor, precum și datorită influenței factorilor externi. Capătă o pondere tot mai mare folosirea unei părți considerabile a capitalului social în scopuri neproductive, distructive, diminuîndu-se astfel posibilitățile de rezolvare a problemelor ce decurg din nevoia socială.

Criza din 1974—1975 a demonstrat limitele relației monopol-stat în reglarea proceselor economice și sociale, eficiența redusă a intervenției statului în menținerea echilibrului dintre sectoarele economice, dintre ofertă și cererea solvabilă. Dirijarea sau, în anumite cazuri, planificarea, reglarea nu au eficiența scontată și datorită faptului că în luarea deciziilor și în fixarea strategiilor factorii externi sînt de regulă, evaluați prin prisma intereselor monopolurilor. Intensificarea contradicțiilor reproducției — interne și la nivel internațional — confirmă justetea tezei formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia „Apare tot mai evidentă necesitatea de a se acționa pentru ieșirea din criză nu pe calea intensificării exploatarei maselor și asupririi altor popoare, ci prin redu-

cere beneficiilor monopolurilor, printr-o politică economică mai rațională, care să determine suportarea efectelor crizei în primul rînd de către clasele avute și care să asigure desfășurarea liberă a comerțului internațional pe bază de egalitate și avantaj reciproc, punîndu-se capăt luptei pentru reîmpărțirea lumii în zone de influență și dominație”²⁾.

Deși politica veniturilor o devenit o constantă a acțiunii statelor capitaliste și un instrument de intervenție în relațiile de repartiție, deceniul al optulea a fost confruntat cu probleme sociale de mare amploare, ca de pildă persistența unui șomaj de mari proporții, un ritm al inflației care afectează nu numai salariul real, ci produce și o accentuată devalorizare a capitalului, punînd sub semnul întrebării însuși sistemul de repartiție. Politica veniturilor, confruntată astăzi cu situația reală, demonstrează că inegalitățile nu numai că se mențin, dar se adîncesc. Filtrată prin interesele monopolurilor, ea nu poate însă decît în mică măsură să atenueze conflictele sociale generate de sistemul monopolist-statal de repartiție.

Relația monopol-stat, ca expresie a unității contradictorii, se poate manifesta în unele perioade prin precumpănirea elementelor de contradicție. Astfel, statul, prin măsurile de orientare și dirijare a unor sectoare, poate limita cîmpul de acțiune al unor monopoluri, stimulînd în același timp altele, ceea ce poate determina ciocniri de interese nu numai la nivelul monopol-stat dar și între diferitele grupuri monopoliste. În funcție de caracterul deciziei guvernamentale, care poate fi indicativ, orientativ sau în unele situații restrictiv, monopolurile, întreprinderile capitaliste sînt în unele cazuri silite să introducă unele modificări în propria politică de dezvoltare sau privind relațiile cu partenerii externi.

RELAȚIA monopol-stat imprimă noi trăsături și procesului de unire a forței de muncă cu mijloacele de producție. Modificările în baza tehnică materială datorate revoluției tehnico-științifice au determinat schimbări de ordin calitativ privind structura forței de muncă și locul ei în procesul de producție, în organizarea producției și a muncii.

În capitalismul monopolist de stat, spre deosebire de stadiile anterioare, volumul și atragerea forței de muncă spre un sector sau altul pot fi influențate, și în unele situații chiar determinate, de deciziile și facilitățile acordate de stat pentru înviorarea, dezvoltarea și crearea de noi activități atît în sfera productivă cît și neproductivă. Orientarea angrenajului monopol-stat spre militarizarea economiilor naționale a determinat atragerea de forță de muncă în domenii ce implică un grad înalt de calificare și care aparțin aproape în totalitate statului. Totodată, accelerarea procesului de centralizare a determinat și o accentuare a transformării populației active în forță de muncă salariată. Aceasta atinge în unele state o pondere de peste 90% din populația activă.

Aspecte calitative intervin în pregătirea forței de muncă, care a devenit o componentă a politicii statului în ansamblul strategiei privind desfășurarea normală a reproducției capitaliste. Statul preia o parte importantă din cheltuielile privind formarea și reciclarea forței de muncă în concordanță, îndeosebi, cu necesitățile monopolurilor. Nevoia socială nu constituie decît parțial un criteriu în pregătirea și orientarea forței de muncă. Desigur că într-o anumită limită există o suprapunere între necesitățile monopolului și nevoia socială. Lipsa unei concordanțe depline între ele explică în bună măsură creșterea proporțiilor șomajului de structură. Risipa forței de muncă datorată atît șomajului menținut la cote ridicate cît și atragerii unui număr important de oameni în activități distructive și cu caracter parazită generează consecințe grave de ordin economic și social.

Relația monopol-stat influențează și asupra schimbului, consumului și formelor de organizare a societății. Dezvoltarea relației monopol-stat a determinat o implicare mult mai adîncă a statului în schimbul de activități ca urmare a transformării sale într-un participant activ la desfășurarea reproducției sociale, ca producător și consumator. În calitate de producător contribuie la lărgirea și uneori la modificarea structurii ofertei în care se integrează tot mai mult și producția militară și care la rîndul său influențează asupra structurii consumului. Concomitent are loc o lărgire a segmentului de piață determinat de relațiile ce se formează între unitățile de stat pe de o parte, între acestea și restul unităților, îndeosebi monopoliste. Prin intermediul pieței de stat se poate exercita o anumită influ-

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al XII-lea Congres al P.C.R., Ed. politică, 1979, p. 91.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, Ed. politică, 1977, p. 67.

ență asupra condițiilor de realizare privind unele grupe de produse. În același timp, prin multitudinea de relații ce se stabilesc între monopol și stat în domeniul producției și prin utilizarea pîrghiilor bugetar-financiare, statul poate, într-o anumită măsură, influența volumul și structura cererii.

Măsurile statelor de reglementare a raportului dintre cerere și ofertă s-au dovedit inițial a fi eficiente pe termen scurt, echilibrul fiind însă deteriorat pe măsură ce s-au acumulat noi contradicții în desfășurarea reproducerii. Aceste contradicții, suprapuse cu epuizarea efectelor unor factori stimulatori, ca de pildă creditul de consum, inflația menținută în anumite limite, combinate cu criza relațiilor economice internaționale, cu criza economică și energetică mondială, au deteriorat echilibrul dintre cerere și ofertă, astfel că reglarea statală prin intermediul vechilor instrumente a devenit ineficace, ceea ce demonstrează limitele relației monopol-stat.

DEZVOLTAREA economiilor țărilor capitaliste azi industrializate în condiții de abundență de materii prime și energie, de consum al acestora fără nici un fel de restricții, datorită existenței sistemului colonial, a determinat și un anumit mod specific de desfășurare a revoluției tehnico-științifice. Revoluționarea mijloacelor de producție s-a produs cu precădere în ramurile prelucrătoare, generînd structuri care nu aveau la bază restricții de materii prime și energie și nici utilizarea altor surse decât cele tradiționale. În consecință, monopolurile și statul au dirijat cercetarea spre ramurile prelucrătoare, spre crearea de ramuri de „virf” capabile să revoluționeze mijloacele de muncă, dar fără să se aibă în vedere necesitatea economisirii energiei.

Factorii restrictivi legați de faptul că actualele surse de energie și materii prime sînt epuizabile și că deci trebuie rațional utilizate și valorificate superior în interesul propriu determină modificări în strategiile monopolurilor și statelor capitaliste dezvoltate privind cercetarea și dezvoltarea. Cercetarea va cunoaște o nouă dimensiune, ceea ce va necesita cheltuieli considerabile și riscuri sporite, care vor fi preluate numai în parte de monopoluri și mai ales de către stat. Statul se va implica astfel și mai adînc în sectorul cercetării, finanțînd atît cheltuielile pentru munca de cercetare cît și cele pentru aplicarea rezultatelor în practică, devenind un întreprinzător activ și deținător al portofoliului de licențe și brevete în domeniul de o mare importanță economică. Ca urmare, în condițiile unui înalt grad de monopolizare și de etatizare a rezultatelor revoluției științifice și tehnice, unitatea dintre monopol și stat va cunoaște o nouă dimensiune.

Sub impactul crizei energetice, funcția economică a statului capătă noi valențe, mai ales în direcția definirii politicii de gestionare și reglementare a utilizării surselor de energie și materii prime decurgînd din calitatea nouă a statului de furnizor, gestionar și partener în relațiile cu țările posesoare de energie și materii prime. Relația monopol-stat imprimă însă limite în utilizarea rațională a surselor, atrăgîndu-i un caracter

contradictoriu; pe de o parte eforturi pentru atenuarea efectelor crizei energetice, pe de altă parte risipirea acestor surse prin escaladarea producției de armament.

Statul, prin funcția sa economică, urmărește să orienteze monopolurile spre crearea unor structuri noi ale producției mai puțin consumatoare de energie finanțîndu-le eforturile din bugetul de stat și adaptîndu-le la exigențele noii etape a revoluției științifice și tehnice. Monopolurile, la rîndul lor, sînt interesate în a produce noi tipuri de produse purtătoare ale progresului tehnic, dar și mici consumatoare de materii prime și energie. Lupta de concurență se desfășoară deja la o nouă scară. Factorii competitivi, parametrii tehnici și funcionali, sînt completați cu un alt parametru — consumul. Acest parametru se va impune tot mai mult în lupta de concurență, și este de așteptat să asistăm în continuare la noi confruntări între marile monopoluri pe piața internațională, ca și la o accentuare a luptei dintre state pentru asigurarea sferelor de dominație și influență, cu deosebire a zonelor posesoare de surse energetice, materii prime, dar și de importanță strategică.

Relația monopol-stat se realizează printr-un diapazon foarte larg de forme și metode. Fiecare stat are o anumită specificitate determinată de potențialul și nivelul de dezvoltare economică, de gradul de competitivitate, de integrare în diviziunea internațională a muncii și de dependența de piața externă, precum și de doctrina economică care stă la baza politicii guvernamentale. Astfel, în țările capitaliste (ca de exemplu R.F.G., S.U.A. etc.), în care se promovează teoria pieței libere, intervenția statului se realizează în principal prin metode indirecte, prin sistemul financiar-bancar și alte mijloace. În acest caz în cadrul relației monopol-stat, monopolul are o posibilitate mai mare de mișcare. În statele în care se promovează oficial (Franța, Italia, Olanda etc.) diferite forme de reglementare, chiar de planificare, intervenția statului este mai directă și ea se realizează nu numai prin pîrghiile financiar-bancare, ci și prin intermediul proprietății de stat, mixte, al pieței de stat, al instrumentarului pe care statul îl folosește în calitatea sa de participant în toate sectoarele economice. În aceste state mișcarea monopolului se face în limitele impuse de reglementările guvernamentale, iar intervenția statului este mult mai directă.

Mulți economiști occidentali, partide politice și guverne și-au pus mari speranțe în capacitatea statului de a rezolva contradicțiile economice, de a combate inflația, de a contracara fenomenele de criză și recesiune, de a revitaliza întreaga economie capitalistă. Fără a nega unele rezultate parțiale pozitive obținute în țările capitaliste dezvoltate, trebuie însă arătat că statul s-a dovedit incapabil să rezolve aceste probleme, fapt ilustrat de realitatea contemporană, care a pus în evidență criza întregii organizații a „statului bunăstării”. Acest lucru este firesc, întrucît fenomenele ce se manifestă sînt generate de esența modului de producție capitalist, ele putînd fi pe deplin rezolvate numai prin trecerea la o nouă orînduire, la socialism.

dr. Nedelea Chira PĂRĂLUȚA

Priorități și orientări în politica economică

Italia: strategia dezvoltării economice

PROGRAMUL ECONOMIC elaborat anul trecut de guvernul italian conține elemente ale strategiei pe termen lung privind dezvoltarea economiei naționale, printre obiectivele esențiale figurînd stimularea creșterii productivității muncii, accelerarea procesului de acumulare, asigurarea unui ritm stabil de creștere, ridicarea gradului de ocupare a forței de muncă, întărirea stabilității lirei ș.a.

În scopul atingerii obiectivelor propuse, guvernul italian promovează, începînd din 1980, o serie de măsuri concrete, cum sînt:

— Realizarea, pe diverse căi, a unei creșteri substanțiale a veniturilor bugetului de stat pentru a putea finanța cheltuielile bugetare, în condițiile sporirii investițiilor directe, cu caracter productiv, în economie, ale ridicării eficienței acestora din urmă.

— Reglarea dezvoltării industriei pe calea înnoirii aparatului de producție,

a întăririi eficienței activității atît în sectorul de stat cît și în cel particular, din cadrul său. Este vorba aici în primul rînd de „asanarea” situației din industria de stat, aglomerată de întreprinderi nerentabile. Se trece de la politica sprijinirii de către stat a tuturor întreprinderilor la cea de stimulare numai a întreprinderilor moderne, rentabile: ca atare, întreprinderile particulare nerentabile nu vor mai fi incluse în viitor în sectorul de stat, chiar dacă anterior au beneficiat de însemnate subsidii din partea statului. Se apreciază că aplicarea acestei politici va determina o intensificare a procesului de concentrare a producției industriale.

— În domeniul agriculturii, orientarea fundamentală a politicii statului o constituie stimularea dezvoltării integrării agroindustriale. Se prevede finanțarea prioritară a întreprinderilor industriale care prelucrează materiile prime din zonele agricole ale Italiei,

precum și consolidarea bazei tehnico-materiale a agriculturii prin finanțarea cercetărilor științifice în acest domeniu, susținerea prețurilor la produsele agricole, finanțarea și creditarea lucrărilor de irigare și ameliorare a solului.

— În ceea ce privește dezvoltarea regiunilor rămase în urmă din sudul Italiei, se continuă realizarea opțiunilor stabilite anterior, investițiile din fondurile statului urmînd a fi îndreptate cu precădere în industria și infrastructura regiunii cunoscute sub numele de Mezzogiorno. Cel mai important obiectiv, în curs de realizare, îl constituie conducta pentru transportul gazelor care va asigura aprovizionarea cu energie a zonei.

După cum se apreciază în cadrul programului elaborat de guvernul italian, principalul pericol care amenință înlăturarea proiectelor fixate, precum și — în general — stabilitatea vieții economice în Italia, îl reprezintă persistența și eventuala recrudescență a fenomenelor inflaționiste.

N.P.

Saracia in... societatea de consum

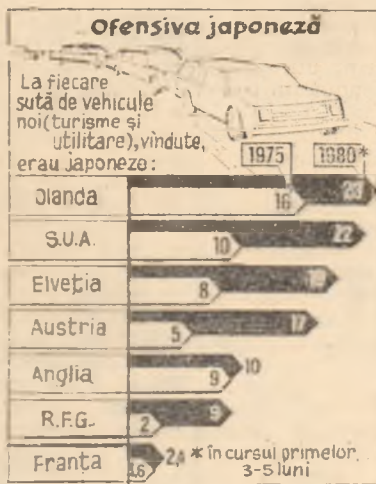
DACĂ sărăcia sau pauperismul caracterizează mase largi ale populației din țările în curs de dezvoltare, cercetările arată că acestea au un caracter endemic și în țările capitaliste cu un nivel ridicat ale venitului național pe locuitor. După cum arăta recent publicația *Stuttgarter Nachrichten*, investigații care au luat în considerație nu numai factorul subalimentare ci s-au raportat la un complex de condiții medii de viață și de muncă ale locuitorilor R.F.G., au condus la concluzia că aproximativ 26% din populația țării, respectiv 15,4 milioane de persoane, ar putea fi încadrate în categoria săracilor (statisticile oficiale menționează existența a numai 110 mii de familii paupere). Printre acestea, în situația cea mai gravă, se numără 800 mii de persoane fără adăpost, 90 mii de persoane care duc o viață nomadă și 2,3 milioane de persoane beneficiare de ajutor social.

După opinia unui grup de lucru care studiază problema sărăciei sub egida Comunității Economice Europene, există două concepte ale acestei noțiuni, și anume: sărăcia „relevată”, care include toate persoanele având cuantumul venitului până la 40% din cel mediu pentru populația vest-germană, și sărăcia „camuflată”, în sfera căreia intră pensionarii cu pensii mici, multe mame care-și cresc singure copiii, familii numeroase cu un singur susținător și marea masă — în creștere susținută în ultimii ani — a șomerilor.

Noi strategii in industria de automobile

CONFRUNTATĂ cu evoluțiile noi ale cererii pe piața mondială sub efectul „crizei” energetice, industria de automobile din principalele țări capitaliste producătoare elaborează în prezent diferite noi strategii. Japonia, de pildă, confruntată cu măsurile protecționiste adoptate sau anunțate îndeosebi de S.U.A. și țările vest-europene caută — prin acorduri de colaborare sau investiții directe — să creeze un număr sporit de filiale chiar pe teritoriul țărilor respective. Industria de automobile din S.U.A. efectuează în prezent un amplu proces de restructurare a producției sale, către vehicule mai economice, ceea ce îi va permite să redevină competitivă atât pe piața internă cât și pe cea externă.

Confruntate nemijlocit cu concurența crescândă a companiilor japoneze (vezi graficul reprodus după publicația *La Tribune d'Allemagne*) iar în perspectivă cu ofensiva industriei de automobile din S.U.A. firmele de specialitate din Europa occidentală caută să-și strângă rindurile în vederea menținerii și eventual întăririi pozițiilor deținute. Nu demult, între British Leyland, Volvo, Peugeot-Citroën, Renault, Fiat și Volkswagen a fost încheiat un acord privind efectuarea în comun de cercetări fundamentale, în vederea evitării paralelismului și reducerii cheltuielilor legate de modernizarea și perfecționarea

produselor lor. Se prevede, între altele crearea unui comitet care va controla executarea programului proiectat de cercetări în domeniul fizicii, chimiei, al matematicilor aplicate, rezultatele obținute urmînd a fi folosite în studierea proceselor de combustie, a aerodinamicii, proprietăților unor materiale noi ș.a.

Iugoslavia: program energetic

IMPORTURILE de petrol și produse petroliere ale Iugoslaviei se ridică în acest an la 3,5 miliarde dolari, reprezentînd o povară serioasă pentru balanța comercială a țării, respectiv jumătate din exportul de mărfuri și servicii. Ținîndu-se seama de aceasta, în Iugoslavia a fost elaborat programul pe termen lung privind raționalizarea, substituirea și economisirea energiei.

Programul de măsuri prevede, între altele, accelerarea prospectării de noi rezerve de cărbune, țitei și gaze naturale pe teritoriul Iugoslaviei, a cercetărilor asupra folosirii unor noi surse de energie, a proiectelor vizînd extinderea utilizării hidroenergiei. De asemenea, se va urmări scurtarea termenelor de dare în exploatare a noilor zăcăminte, inclusiv accelerarea construcției de noi mine de cărbune și repunerea în exploatare a unor mine închise.

Pe de altă parte, organele competente au sarcina de a urmări trecerea termocentralelor, centralelor de termoficare și altor instalații energetice de la consumul de produse petroliere la cel de cărbune, iar în domeniul transporturilor se preconizează acțiuni de modernizare a traficului feroviar, preluarea unei părți din sarcinile traficului autorutier de către transporturile maritime și fluviale.

Energia solară, un domeniu in plină expansiune

ENERGIA solară este un domeniu în plină expansiune și în Franța, unde după aprecierile făcute în anul 1985, circa 40 000 de persoane vor fi ocupate direct sau indirect, în activități legate de valorificarea noilor energii. Scena-

riul elaborat, ale cărui previziuni sînt considerate modeste, pleacă de la pre-nisa unui nivel mediu al productivității muncii, care ține seamă de inerțiile pe care le întîmpină răs-bîndirea inovațiilor și mutațiile tehnologice. Astfel, 9—10 000 persoane vor fi ocupate în sectorul încălzirii solare (500 000 încălzitoare de apă și 30 000 construcții solare), 3 000 în sectorul temperaturilor joase și medii, us-cătoare solare, instalații fotovoltaice etc. și 23—30 000 pentru valorificarea bio-masei (ipoteza reținută fiind o pro-ducție de energie de ordinul a 5 mi-lioane tone echivalent petrol anual).

Avînd în vedere avantajele noilor surse de energie și prețul actual al petrolului, se apreciază că un program regulat de investiții în ener-giile regenerabile va putea să se auto-finanțeze încă din 1985 și că spre sfîrșitul deceniului creșterea P.I.B. deter-minată de aceste surse de energie va fi de 2—3 ori mai mare decît volumul ac-tual al investițiilor.

Femeia inginer

PROPORȚIA femeilor în totalul ingi-nerilor este de 1/50 în Statele Unite, 1/60 în R.F. Germania, 1/500 în Marea Britanie — relevă revista *Industrial World*. După cum apreciază Comitetul de pregătire a cadrelor pentru indus-trie, organizație neguvernamentală din S.U.A., această situație se datorește „prejudecăților care lipsesc țara de o parte însemnată din cele mai bune minți tinere”.

În vederea punerii în valoare a ace-s-tui potențial, comitetul a propus guver-nului și companiilor industriale ameri-cane organizarea unor programe de orientare profesională, acordarea de burse pentru studențe și stimularea, prin subvenții, a firmelor care recrutează tinere pentru a urma cursurile facultă-ților tehnice.

Agravarea problemei alimentare in Africa

DUPĂ CUM s-a arătat la cea de-a 11-a Conferință regională F.A.O. (Lome, 20—27 iunie a.c.), gradul de satisfacere din resurse proprii a necesităților ali-men-tare ale țărilor africane s-a redus considerabil; în ultimii zece ani re-sursele alimentare, raportate pe locuitor, de pe continentul african s-au micșorat cu 10%, încît — în pofida creșterii substanțiale a importurilor de alimente (de pildă, importul de cereale a sporit de la 4,2 mil. tone în 1970 la 11 mil. tone în 1978) — în prezent numărul persoa-nelor subalimentate din țările africane se ridică la 70 de milioane.

Analizînd principalele cauze care frînează mărirea producției agricole utilizabile, conferința a adoptat un program de acțiuni în cadrul căruia fi-gurează: elaborarea programului de extindere a producției de alimente în Africa, acordarea de ajutor țărilor din zona Sahel, reducerea pierderilor după strîngerea recoltei, dezvoltarea pescu-iturii, aplicarea măsurilor de combate-re a muștei țete și a lăcustelor etc.

GLOSAR

„Familia“ dolarului

ESTE ADEVĂRAT că cel mai cunoscut și mai răspândit dolar, moneda de rezervă prin excelență, moneda de contract cel mai des utilizată pe plan mondial, instrumentul de plată acceptat pretutindeni, este dolarul S.U.A. Aceasta nu înseamnă însă că numai S.U.A. are moneda națională cu această denumire. Există și alte state care emit și pun în circulație dolari proprii. Astfel:

1) **Australia** are unitatea monetară națională denumită dolar. Dolarul australian circulă și într-un număr de alte state (Noile Hebride, Insulele Gilbert etc.). Ultimul conținut legal de aur al dolarului australian a fost de 1.09578 g aur fin. În practică, cursul acestei monede se stabilește pe cale administrativă de un comitet.

2) **Bahamas** are, de asemenea, ca monedă dolarul. Valoarea paritară a dolarului Bahamas a fost egală cu aceea a dolarului S.U.A.: 0,736662 g aur fin. În prezent, flotează împreună cu dolarul S.U.A.

3) **Barbados**. Dolarul Barbados a avut un conținut de aur de 0,44335 g aur. În prezent flotează împreună cu dolarul S.U.A.

4) **Canada**. Dolarul canadian a avut o valoare paritară de 0,822021 g aur. În prezent este o monedă flotantă. În 1952, Canada a acceptat obligațiile din art. VIII al statutului Fondului Monetar Internațional, angajându-se să evite impunerea de restricții asupra plăților și transferurilor internaționale, ca și adoptarea de cursuri multiple sau de aranjamente valutare discriminatorii (convertibilitate).

5) **Caraibele de Est**. Dolarul caraibean este în circulație și în statele Antigua, Dominica, Grenada, Montserrat, St. Christopher-Nevis-Anguilla, St. Lucia și St. Vincent. Înainte, această monedă era legată de lira sterlină. În prezent, ea flotează împreună cu dolarul S.U.A.

6) **Guyana** emite un dolar care a avut o valoare paritară de 0,402256 g aur fin, iar în prezent are un curs central față de dolarul S.U.A., cu dreptul de a stabili limite mai largi de elasticitate. Guyana a acceptat obligațiile decurgând din art. VIII al statutului F.M.I. (convertibilitate).

7) **Insulele Solomon** emit, de asemenea, dolari. În prezent, cursul dolarului Insulelor Solomon este determinat pe baza unui coș valutar, având în structură monedele principalilor parteneri comerciali ai statului. Anterior, dolarul Insulelor Solomon era legat de dolarul australian.

8) **Jamaica** emite un dolar a cărui valoare paritară a fost de 0,900364 g aur fin, superioară dolarului S.U.A. Jamaica a acceptat obligațiile decurgând din art. VIII al statutului F.M.I. (convertibilitate).

9) **Liberia**. Dolarul liberian este la paritate cu dolarul S.U.A. începând cu 1 ianuarie 1974.

10) **Malaezia** emite dolari a căror valoare paritară a fost de 0,290299 g aur fin. În prezent, dolarul malaezian flotează. Tara a acceptat obligațiile art. VIII al statutului F.M.I.

11) **Noua Zeelandă**. Valoarea paritară a dolarului emis de acest stat a fost de 0,99591 g aur fin, corespunzând unei parități de 0,892857 dolari neozelandezi = 1 D.S.T. În prezent este bazat pe un coș propriu de valute.

12) **Singapore**. Valoarea paritară: 0,290299 g aur fin. În prezent dolarul Singapore flotează. Au fost acceptate obligațiile art. VIII al statutului F.M.I. din anul 1963.

13) **Trinidad-Tobago**. Dolarul emis de acest stat a avut o valoare paritară de 0,44335 g aur fin. În prezent flotează împreună cu dolarul S.U.A.

C. K.

mențată. Energiei, transferului de tehnologie, locului și rolului informației în instaurarea unei noi ordini economice, acțiunilor întreprinse în vederea instaurării noii ordini economice, în pregătirea apropiatei sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U.

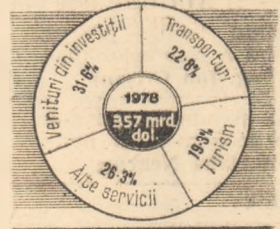
Inițiativa publicării suplimentului a fost luată de ziarul „Le Monde” din Paris și „Politika” din Belgrad în urma eșecului așa-numitului „dialog Nord-Sud” dintre o serie de țări dezvoltate și în curs de dezvoltare, desfășurat timp de un an în capitala Franței. Celelalte 15 ziare, de diverse orientări ideologice, care editează și publică simultan acest supliment sînt: „L'Espresso” (Italia), „Die Presse” (Austria), „Excelsior” (Mexic), „Indiar Express” (India), „El Moudjahid” (Algeria), „Magyar Nemzet” (Ungaria), „El Pais” (Spania), „Jornal do Brasil” (Brazilia), „Frankfurter Rundschau” (R.F.G.), „Zycie Warszawi” (Polonia), „Development Forum” (O.N.U.), „Le Soleil” (Senegal), „Dawn” (Pakistan), „Asahi Shimbun” (Japonia) și „To Vima” (Grecia). Comitetul de redacție își propune să lărgească numărul ziarelor editoare la circa 25.

Comerț invizibil

Ioan Alexandru, Ploiești — Cele mai recente date publicate referitoare la valoarea comerțului invizibil mondial privesc anul 1978: în prețuri curente aceasta se ridică la 357 miliarde dolari, respectiv un sfert din valoarea totală a comerțului mondial din anul respectiv. Creșterea înregistrată în 1978, de asemenea, în prețuri curente, a fost de 16,4%, respectiv de două ori mai rapidă decât cea a comerțului „vizibil” (cu valori materiale). De semnalat că cele două țări cu cele mai mari excedente la capitolul comerțului vizibil, Japonia și R.F.G., au înregistrat cele mai mari deficite la capitolul invizibilelor (8,2 și respectiv 11,7 miliarde

dolari). În cazul S.U.A. și Angliei s-a înregistrat o situație inversă, veniturile din comerțul invizibil (70 miliarde do-

Structura comerțului invizibil mondial

(după Inceconomist)

lari pentru S.U.A.) reprezentînd aproape dublul celor din exportul de bunuri materiale.

Grafiul de mai sus prezintă structura comerțului invizibil mondial în anul 1978.

Reciclarea hîrtiei

Dorin Panaite, București — Pentru multe țări europene dezvoltate hîrtia reprezintă ca valoare cel mai important articol de import după petrol. În cazul țărilor membre ale C.E.E., de pildă, care își procură din import jumătate din necesarul de consum, valoarea hîrtiei importate se ridică pe ansamblu la circa 10 miliarde dolari.

Reciclarea hîrtiei care în prezent încă se aruncă reprezintă o prioritate, deoarece în țările menționate hîrtia aruncată reprezintă anual între 15 și 17 milioane tone, conținînd cu 40—50% în volumul total al deșeurilor menajere.

În același timp, un anumit progres s-a realizat în reutilizarea deșeurilor de hîrtie. În prezent circa 30 mil. t de hîrtie sînt produse anual pe bază de hîrtie veche. Prin reutilizarea hîrtiei vechi ca materie primă, consumul de energie se reduce de șase ori, diminuîndu-se în același timp și poluarea.

Importanța crescîndă a deșeurilor ca sursă mai ieftină de materii prime a determinat organizarea la jumătatea lunii iunie a.c. în Anglia a primei conferințe europene consacrată reutilizării deșeurilor solide,

unul din obiectivele reuniunii fiind stimularea în rîndul opiniei publice a unei atitudini favorabile colectării deșeurilor.

Energie solară

Ana Vasiliu, București — 1) Unul din cele mai cuprinzătoare programe de economisire a energiei se consemnează în statul California, din S.U.A. În acest stat, potrivit legislației adoptate în ultimii ani, orice clădire nouă trebuie astfel proiectată încît să capteze o cantitate cît mai mare de energie solară, pentru a fi utilizată la încălzirea apei și încălzirea aerului condiționat și a apei. A fost instituită, de asemenea, obligativitatea izolării termice a clădirilor. Eficiența acestor măsuri a determinat amînarea construirii unei mari termocentrale pe bază de cărbune în pitoreasca zonă a Golfului San Francisco.

Pe de altă parte se amintește că prin capătarea tuturor resurselor energetice secundare sub formă de căldură, aburi sau gaze care acum sînt încă irosite în atmosferă de industria californiană (în speță de fabrici de ciment, de cherestea, rafinării etc.) s-ar putea obține o cantitate de energie electrică echivalentă cu cea furnizată de șase centrale nucleare, capabilă să acopere o treime din necesarul de energie electrică al Californiei din acest deceniu.

2) Ideea construirii unui mare pod sau a unui tunel care să lege Europa de Africa în zona strîmtorii Gibraltar este mai veche, dar abia în luna iunie a.c. ea a fost pentru prima dată discutată în mod oficial de reprezentanții ai guvernelor Spaniei și Marocului. Fără a o considera cituși de puțin o soluție definitivă (cu atît mai mult cu cît rămîne de soluționat și problema finanțării), aceștia au avut în față macheta unui pod lung de 25 km și lat de 100 m pentru șosea, cale ferată, conducte și rețele de telecomunicații, care să lege cele două continente.

Dialog internațional

Vasile Dobrian, Zalău — Suplimentul internațional „O singură lume” — conceput ca tribună de dezbateri pe baze democratice între țările dezvoltate și în curs de dezvoltare a unor probleme globale ale lumii contemporane, în vederea accelerării instaurării unei noi ordini economice internaționale — este editat de 17 ziare de mare tiraj din patru continente, în colaborare cu Organi-

zația Națiunilor Unite. Tirajul total al acestui supliment, deocamdată trimestrial, cu perspectiva de a deveni lunar, este de 12 milioane de exemplare, menirea sa fiind de a permite mai buna cunoaștere și înțelegere în rîndul opiniei publice, în special din statele dezvoltate, a problemelor și dificultăților țărilor în curs de dezvoltare, făcînd mai bine auzită și vocea acestora. Tematicile numerelor apărute pînă acum s-au referit la necesitatea restructurării pe baze echitabile a relațiilor economice internaționale, la problemele comerțului și dezvoltării, ali-

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 33 din 15 august 1980

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1980

- Promovarea progresului tehnic pentru valorificarea superioară a resurselor materiale și energetice (ing. Ion Crișan) 1
- Un concept original și atotcuprinzător privind noua ordine economică și politică internațională (Mariana Negruș) 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Sporirea producției de cărbune la nivelul cerințelor economiei (II) (Vasile Boescu, Bogdan Pădure) 5
- Noi resurse în circuitul economic. Valorificarea energetică a biomasei prin fermentare (Brođ Segal, David Apostu) 7
- Eficiența integrată și normarea consumurilor (dr. ing. Ion Hera-Bucur) 9
- Asigurarea bazei furajere — prima condiție a sporirii producției zootehnice (Nicolae David) 10
- Al XI-lea Tîrg de mostre de bunuri de consum. Cooperafia meșteșugărească : ofertă sporită de mărfuri și servicii pentru populație 12
- Considerații privind relația resurse de muncă — modernizarea economiei românești (II) (C. Grigorescu) 13
- Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE—ORGANIZARE

- Un domeniu important de integrare a învățămîntului cu cercetarea și producția (prof. dr. C. Pintilie) 16

TEORII—IDEE

- Al XV-lea Congres internațional de științe istorice
- Cadru de dezbateri fructuoasă pentru probleme actuale de istorie economică (Victor Axenciuc) 16
- Studiul istoriei gîndirii economice — mijloc de afirmare a idealurilor de progres național și social ale poporului român (Vasile Ioța) 19
- Dezbateri „R. E.” : Industria mică — ample posibilități de valorificare eficientă a resurselor locale și a meșteșugurilor tradiționale 21
- Școli ● curente ● economiști. Tradiții privind participarea organizațiilor cooperatiste la progresul economiei (I) (prof. dr. Niță Dobrotă) 22

ECONOMIE MONDIALĂ

- Țările capitaliste în fața dilemei inflație-șomaj (D. Oprescu) 25
- Tendințe—conjuncturi 26
- R.P. Ungară. Rolul micii industriei (Karsai Gábor) 27
- Dimensiuni ale relației monopol-stat în capitalismul contemporan (II) (dr. Nedelea Chira Părăluță) 28
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMARULUI : Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- Promoting the technical progress for turning into better account the material and energy resources (Eng. Ion Crișan) 1
- An original and all-inclusive concept concerning the new international economic and political order (Mariana Negruș) 3
- Considerations on the relation labour resources-modernizing the Romanian economy (II) (C. Grigorescu) 13
- Capitalist countries' inflation-unemployment dilemma (D. Oprescu) 25
- The Hungarian People's Republic. The role of small industry (Karsai Gábor) 27
- Dimensions of the relation monopoly-state in the contemporary capitalism (II) (Dr. Nedelea Chira Părăluță) 28

DANS LE NUMERO

- La promotion du progrès technique pour la valorisation supérieure des ressources matérielles et énergétiques (ing. Ion Crișan) 1
- Un concept original et vaste du nouvel ordre économique international (Mariana Negruș) 3
- Considérations concernant la relation entre les ressources de main d'oeuvre et la modernisation de l'économie roumaine (II) (C. Grigorescu) 13
- Les pays capitalistes devant la dilemme inflation-chômage (D. Oprescu) 25
- La République Populaire Hongroise. Le rôle de la petite industrie (Karsai Gábor) 27
- Dimensions de la relation monopole-Etat dans le capitalisme contemporain (II) (dr. Nedelea Chira Părăluță) 28

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Поощрение технического прогресса для более высокого использования материальных и энергетических ресурсов (инж. Ион Кришан) 1
- Оригинальное и всеобъемлющее представление о новом международном экономическом и политическом порядке (Марьяна Негруш) 3
- Соображения в связи с соотношением трудовых ресурсов—модернизации румынской экономики (II) (К. Григореску) 13
- Капиталистические страны перед дилеммой инфляции — безработица (Д. Опреску) 25
- Венгерская Н. Р. : Роль мелкой промышленности (Карпай Габор) 27
- Масштабы отношения монополистическое предприятие—государство в условиях современного капитализма (II) (Неделя Чира Парэлуца) 28

NOUA ADRESĂ A REDACTIEI

OUR NEW ADDRESS ● NOTRE NOUVELLE ADRESSE ●
НАШ НОВЫЙ АДРЕСС

**Bd. Magheru nr. 28-30, etaj 1
70 159 București, sectorul 1**

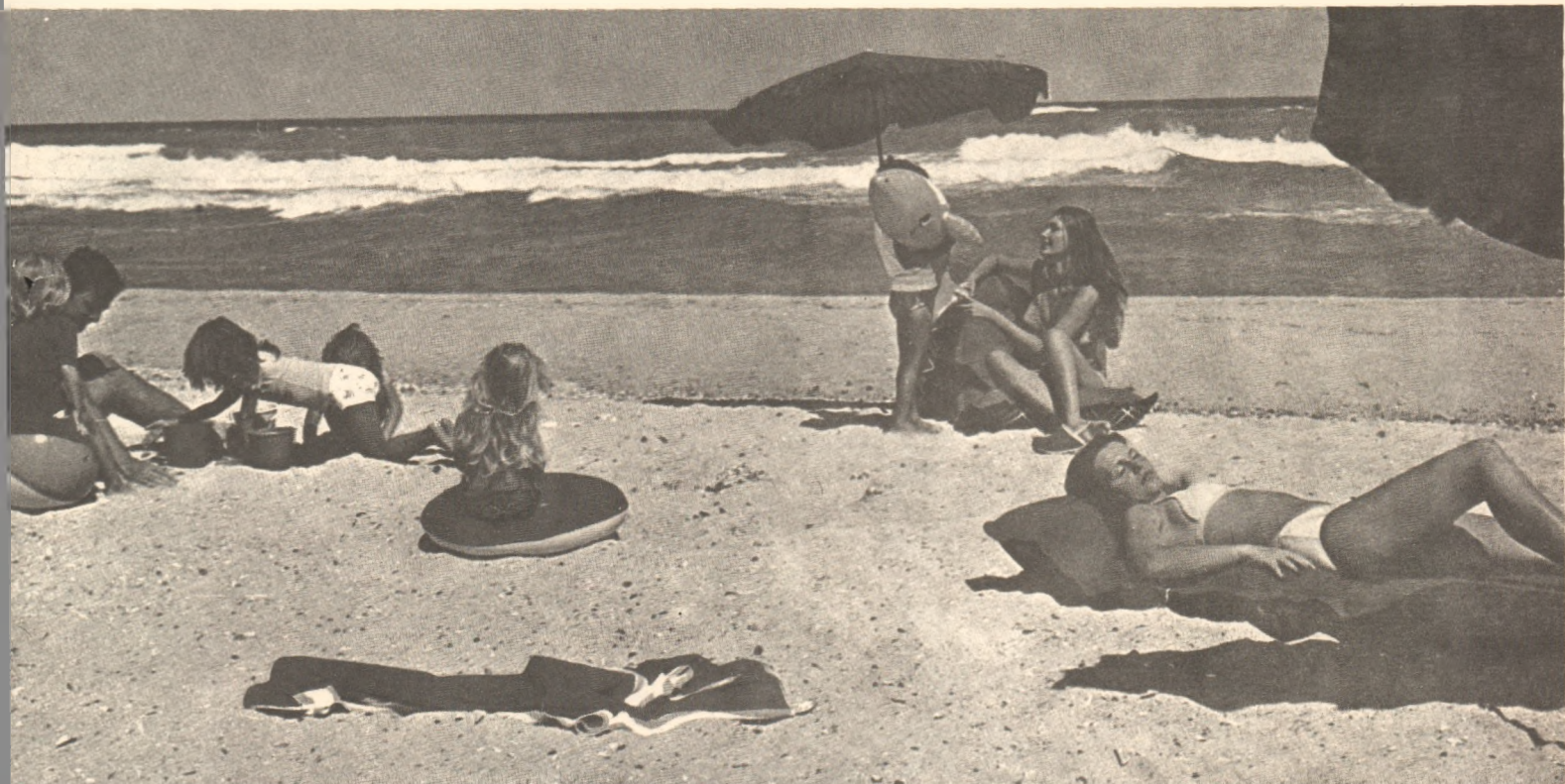
Cont I.S.I.A.P. nr. 6451.502.28 B.N.R.S.R., — filiala sect. 1 București

ULTIMA MODĂ : PANTOFI CU FEȚE DIN MATERIAL TEXTIL

Pentru toate virstele, in magazinele comerțului de stat au apărut noi modele de pantofi cu fețe din material textil, executat in contexturi asemănătoare materialelor din care sint realizate confecțiile.

● Au un grad sporit de durabilitate, sint ușori, comozi, practici

● Pantofii cu fețe din material textil sint la modă in toată lumea !

O gamă completă pentru toaleta zilnică a bărbaților
FARMEC SELECT

Întreprinderea de produse cosmetice „Farmec” – Cluj-Napoca

